ژیان بە دەم زریانەوە

تەیفوور بەتحایی

تێبینی: ئەم بەرگە بازنووس کراوەتەوە و لە گوتارەکاندا جیاوزی زاراوەیی هەیە لە گەڵ چاپی یەکەم. ئەمەش بۆ یەکدەست بوونە لەگەڵ بەرگی دووهەمی کتێبەکە کە پاش ١٦ ساڵ نووسراوە.

****

لە شەوێکی ڕەشی مانگی ڕەشەمەدا، دوو ریز پێشمەرگە دووبەری ڕێگای "ژاوەرۆ- چەم شار"یان" گرتبوو بەرەو شاری "سنە" دەچوون. هەرچێ چاویان لە تاریکییەکە دەبڕی و ئاوی چاویان بە لەپ دەسڕییەوە، جگە لە ڕێگا سپیەکەی بەرپێیان و کەندە پڕ لە ئاوەکان کە پەڵە پەڵەی ڕەشیان لەو پایەنازە ڕاخراوەدا پێکهێنابوو، هیجی تریان نەدەدیت. کە چاویان لەبەر پێیان هەڵدەگرت و دەیانڕوانییە قوڵایی تاریکییەکە، لەو شوێنانە کە هەورەکان تەنکتر بوون، ئاسۆی تەپکە بەرز و نزمەکانیان دەدیت و دەیانزانی چەند رویشتوون و چەندی ماوە.

تەنیا خشەی هاوپەرای هەنگاوەکان و قرەی تاک و تەرای قورواق بێدەنگی قورسی شەوەکەی دەشکاند و هەستی سام گرتووی تاریکی دەڕەواندەوە.

کاتێک گەیشتنە ئەو ناوچەیە کە ئەرتەش و پاسداری تێیدا مۆڵدرابوو، تفەنگەکان فیشەکیان لەبەر نرا. دەستێک بناملی قونداخی تفەنگی گرت و باسکێک بوو بە پاڵپشتی لولەی تفەنگەکە. چوار کەس لە پێشەوە بۆ تاقی کردنەوەی ڕێگا پێشکەوتن. دوو کەسیتر. دوو بە دوو، هەرکام بە مەودای بیست هەنگاو، بە پارێزەوە بە دوویاندا دەڕویشتن. دەیانزانی تاریکی هەر ئەوەندە کە تۆ دادەپۆشی، دوژمنیش دادەپۆشێ و نەدیوی دەکا. کە لە پێگەکان نزیک بوونەوە، ریگا سەرەکییەکەیان بەردا و کەوتنە بزنەڕێی نێوان تەپکەکان.

"حەمە ڕەش" و کادرێکی هێز شان بە شان هەنگاویان دەنا و بە سرتە دەدوان.

- کاک حەمە نەتووت گەرەکمانە چە بکەین؟
- ئەچینە سەر "حاجی مەنسوور".
- تاقی کریاگەسەو؟
- ژنێک قەوڵی داگە بیخاتە داو. بێرێتیە ماڵ خوەیان. خەوەری بۆمان ناردگە. قەرارە ئیمشەو لەینا بێ.
- نەمژنەفتو خانمبازیشە. دەیانوت بەچەبازە؟
- خوەی لە سەگیش ناپارێزێ. گەرەکتە عاشقی ئیمام چۆن بێ؟

حاجی مەنسوور لە کوردستاندا نوێنەری ئیمام و دەستڕاستی بەپرسی "سپای پاسداران" و بەرپرسی مەواد و خەبات دژی "دژ بە شۆڕش" بوو. کاتێک قازانجی ئیسلامەکەی (کە پێشتر نەیبوو) لە گۆڕدا بوایە، بەزەیی بە منداڵی نێو لانکەشدا نەدەهاتەوە. گەرچی بۆ خۆشی سنەیی بوو، بەڵام رقێکی تایبەتی لە خەڵکی سنە هەبوو. کەس نەمابوو نەیچزێنێ. بە بیانووی پڕوپووچ لە دەستفرۆش و دووکاندارەوە بگرە هەتا مامۆستای قوتابخانەی تاوانبار کردبوو. زەختی دەکردە سەر بنەماڵەی پێشمەرگەکان و ئەگەر پارەیان پێی نەدابا، حوکمی شارەودەرکردنیانی لە سپا وەردەگرت. خەڵک نێویان نابوو "حاجی سەگ سوور". دوو جار پێشمەرگە پەلاماریان دابوو، بەڵام بەو جۆرە نەپێکیا بوو کە بمرێ. هەر جارە چەند مانگ لە نەخۆشخانە بوو و دیسان هاتبووەوە بۆ تۆڵە سەندنەوە.

- نەتووت ژنەکە کێیە؟
- بێوەژنەکەی عەلی نەفتی، "چیمەن".
- خەوەری بۆ کێ ناردگە، حەمە؟ نەکا تەڵە بێ کورە؟
- بۆ خوەمی ناردگە. زەمانێک یەکترمان خوەشگەرەک بوو. وەلێ ئاخری من چووم بۆ گروبانی و ئەویش شووی کرد بە عەلی.
- ئەو کەنیشکە یا کوژیا "نازێ" خوەیشکی ئەو نەو؟
- ئەرێ، ئەوە.
- باوەڕی پێ ئەکەی؟
- ترسیت لێ نیشتگە؟ هەر نەو چوار تەقە ئەکەین و ئەگەرینەو.

کاتێک شەڕ لە کوردستانی ئێمەدا دەستی پێکرد، هێندێک لەو کوردانە کە لە ریزی ئەرتەشدا بوون ئەرتەشیان بەجێ هێشت و هاتنە ناو هێزە سیاسییەکانەوە. حەمەش یەکێک لەوانە بوو. لە پێشدا پێیان دەگوت "حەمە گروبان" پاشان بوو بە حەمە رەش. نە لەبەر ئەوە کە رەش بێ، تەنها بە هۆی ئەوە کە دایمە رەشی لەبەر دەکرد. لێی دەکاڵییەوە، باڵابەرز و قژ لوول و ناوشان پان بوو و قەت جامەدانێ و

شەدەی نەدەبەستەوە. خۆی دەیگوت. جلی ڕەش زیرگی پێوە دیار نییە. گەر مرۆڤ مانگێ جارێ، ئەویش لەسەر چۆم خۆی بشوا کوا کراسی سپی بۆ دەبێ؟

هێندێک بەزم و ڕەزمی نیزامی دەزانی، چالاک و بەجەرگ بوو. لە دوو سێ دەستوەشاندندا ئازایەتی نواندبوو، بۆیە کرابوو بە سەرپەل، بەڵام پەلەکەی پێی بەڕێوە نەدەچوو. پێشمەرگەکان گوێیان پێی نەدەدا. بە تایبەت ئەو کاتانە کە وەکوو ئەرتەش هەڵسوکەوتی دەکرد و هەلومەرجی کوێستانی ڕەچاو نەدەکرد.

دیار نەبوو ئەو شەو چی لە دڵدایە. ئەم ڕێکخستنە چەندی بە هۆی چیمەنەوە بوو و چەندی بۆ کوشتنی حاجی مەنسوور؟ بە تایبەت کە خۆی پەتەکەی بە سووژنەوە کردبوو.

خاکی نەرمی دەشتە جووتکراوەکان بە بارانی "سێ شەش" ببوو بە قوڕە سوورە و بە گاڵۆشەکانەوە دەنووسا و هەر جار کە پێشمەرگەکان لاقیان هەڵدێناوە لەقە فڕەیەکیان دەکرد کە قوڕەکە فڕێدەن و لەبەر خۆیانەوە جنێوێکیان بە بەختی ڕەش و شەوی ڕەش و وڵاتی ڕەش و حەمەڕەش دەدا. لوولەی تفەنگەکان شەونمی لێنیشتبوو و قۆڵی کراسەکانی تەڕ دەکرد و دەبوو جار و بار دەستێکی پێیدا بهێنن. نەکا دوایە گیر بکا. ترسی لە بۆسەکەوتنیش دڵەڕەپێیەکی بێ بڕانەوە بوو کە ڕێگای درێژ دەکردەوە.

"نەبی" بە دووی حەمە دا دەڕویشت. ملی درێژی بەسەر شانی تەسک و قەدی درێژییەوە دەلەقا. ئارەقچنێکی لەسەر نابوو و جەمەدانییەکی بە نێو قەدییەوە بەستبوو. براکەی جاش بوو. جارێک لە ماڵی خۆیان لە "سەربەرزاو" خۆی دەشارێتەوە و براکەی کە دێتەوە لە پێش چاوی دایکییەوە دەسرێژی لێدەکا. دایک دەزریکێنێ و نەبی دەچڵەکێتەوە و هەڵدێ. براکەی نەمرد. قۆلێکیان بڕییەوە. یارمەتی شەڕی وەردەگرت، بەشێکی بە بەرتیل بۆ نەبی دەنارد کە وازی لێ بێنێ. دایکی هیچکامیانی لە ماڵی خۆی ڕێ نەدەدا. دەیگوت خۆزگە خودا هەردووکیانم لێ بستێنێ".

"سمایل" داکوتراوێکی ناوچاوگرژی تۆپەخڕ بوو. نیوەی بیست و شەش ساڵی ژیانی لەسەر دزی لە زینداندا گوزەراندبوو. زۆر نەترس و سەرشێت بوو و کۆڵان و شەقامەکانی شاری وەکوو بەری دەستی دەناسی.

"مزێ" ڕەشاشەکەی وەکوو گۆپاڵ لەسەر شانی دانابوو و هەرچی قەتارە فیشەکی بوو لە خۆی هاڵاندبوو. شاگرد میکانیک بوو و لەباتی سەربازی هاتبووە پێشمەرگایەتی.

"سیامەک" نەختێک خۆی دەپاراست. خۆی خستبووە ئاخرەوە. خوێندەوار بوو و جوانخاس و چوارشانە و چاوبرۆ ڕەش. وریا بوو و گاڵتەی بە هەموو شتێکی دنیا دەکرد. دەتگوت هەموو شتی ئەو دنیا بۆ ئەو

کایەی منداڵانەیە و ئەویش لە کایە تێر نابێ.گاڵتەچی بوونەکەی کردبووی بە خۆشەویستی پێشمەرگەکان.

هەر کامیان تایبەتییەکیان هەبوو و بۆ ئەو شەو گوڵبژێر کرابوون. هەموو پێیان خۆشبوو جارێکی دیکە شەقامەکانی شار ببینن. ئەو شارە کە کاتێک بە جێیان هێشت پڕ بوو لە خوێن و دووکەڵ و تەقە و هەرا.

گەیشتبوونە تەپکەکانی دەور و بەری شار. لە بنی تاشەبەردە رەشەکانی "کوچکە رەشی قەرەیان" دا وچانێکیان دا. ئەو قوڕ شێلانە بە فیشەکدانی زیادییەوە ئارەقەی هەمووانی دەرێنا بوو. لەوێیەوە دەبووا هەموو چراکانی شار دیار بان، بەڵام هیچ دیار نەبوو. شار لە تاریکیدا ون ببوو. بەهۆی شەڕی ئێران و عێراقەوە، چرای شارەکانیان دەکوژاندەوە.

- چۆن چرای ئەو شارە زەریفەمانیان کوژانگەسەو. چۆن دەنگی گۆرانی مەستانەی کوڕەکانیان لە کووچەکانا خنکانگە!

دەنگی کوندەبەبوو بۆڵەبۆڵێ سیامەکی بڕییەوە. دوا پێشمەرگەکان گەیشبوونە پۆلی تاقیکردنەوەی ریگا.

حەمە کۆیانی کردەوە و چیرۆکەکەی بۆ باس کردن. هەتا ئەودەم نەیاندەزانی بۆ دەچنە شار. کۆڵان بە کۆڵان شوێنی رویشتن و پاشەکشە و جێگای کۆبوونەوەی پاش تەقە و... مەبەستی دەست وەشاندنەکەی بۆ باس کردن. قومپارەیەکی ئاوردار لە ئاسمانی "باخەزاڵە"دا تەقییەوە. هەموو بە رفان خۆیان بە ناو دارەکانی "گریاشان"دا کرد و بەناو باخەکاندا گەییشتنە "کانی دووشەم". لە کووچەکانی "ئاغەزەمان" و پردەکەی "مەڵاوەیسی" تێپەڕین و خۆیان گەیاندە "کووجی رەزان". لەوێ دابەش بوون بەسەر سێ پۆلدا و هەرکام بە شوێنێکدا رویشتن.

موزیکی شەوانەی شار دەستی پێکردبوو. دەسرێژ، تەکتیر، وەڵامی تەقە لەوبەرەوە. دۆشکەی کالیبر پەنجا دەیچریکاند و ریزە فیشەکی ئاوردار بەسەر شاردا کەوانەی دەکرد.

- نەکا پەلێکیتریش لە لایکترەو هاتویێتنە ناو شار کاک حەمە؟
- گۆرانی وتنی پیاگ لە شەوا لە دەنگخوەشی نییە. لە ترسە. ئەوانیش بەم تەقەکردنە ترس خوەیان ئەشکنن. هیچ نییە.

چرای ماشینە نیزامییەکان جار جار لە سووچێکەوە دیار دەبوو و ون دەبووەوە.

- باوەحیزگەلە بە مەردم ئەیژن چرا رۆشن مەکەن، تەیارەی عێراقی ئەتان وینێ، خوەیان قومپارەی منەوەر ئەخەنە حەوا.

سیامەک بوو لە ژێر لێوەوە بۆڵەی دەهات.

لە پەنا ئەم دەرکە بۆ پەنای ئەو دارتێلەکە و لەوێیەوە بۆ ناو دەرکەیەکی دیکە. گوێ گرتن بۆ دەنگی دوور و نزیک، جار جار ورتە ورتی خەڵک لەناو ماڵەکانەوە دەبیسترا. بە خۆ لە پەناو پەسێو هاویشتن، یەک بە دوای یەکدا لە کووچەکانی "قەتارچیان" تیپەڕین و گەییشتنە "بان خەنەق" لە "شەفەقەت شاوە" ماشینێک بە توندی تێپەڕی. لەسەر زگ راکشان هەتا دەنگی دوور کەوتەوە. شەقامی دوایی ماڵی چیمەنی لێبوو. یەکەم پۆل بۆ دانانی بۆسەی ئەوسەر گەڕەک بەڕێ کەوت. تاوێک دواتر کەمینی ئەم سەر دامەزرا. پۆلی ئاخر دەبووا لەگەڵ حەمە بچنە ماڵی چیمەن.

لە پەنا دیوارێک راوەستان، دنیا کش و مات بوو. دڵەخورپە و ترس و سام دایگرتبوون. پەڕۆیەک لە شەقڵی دەرکەکە دانرابوو. ئەمە نیشانە بوو کە نێچیر لە داو دایە. حەمە دەست و دڵی یەکی نەدەگرت. مات راوەستابوو، بە دەنگی عەباس داچڵەکی:

- داو لە داو نەبێ حەمە؟

تاوێکیتریش لە تاریکیدا گوێیان شل کرد. شەو خنکابوو. تەنانەت تەقەی پێگەکانیش راگیرابوون. ئاخری حەمە بەسەر دوودڵیدا زاڵ بوو. بە پچە گوتی:

- رەحمان! تۆ و مزێ لەبەر درگا بێسن. من و نەبی و حوسەین ئەچینە ژوورەو.

خانووی چیمەن لە سووچی کووچە و خیابانێکدا بوو، رووی دەرکەکە لە ناو کوچەکە بوو. ئەم دەرکە دوو ساڵ لەمەبەر خوێنێکی دیبوو. نازێ خۆشکە چکۆلەکەی چیمەن، لێرەدا کوژرا. دایکیان "مرواری" سەروچاوی خۆی دەرِنی و هاواری دەکرد و خۆی بەسەر تەرمەکەی نازێدا دەکێشا و دەیلستەوە. سەردەمی شۆڕش بوو و هەر منداڵێکت دەدیت چەکێکی لە خۆی بەستبوو. نازێ تازە شازدە ساڵی پڕ کردبووەوە. زۆر منداڵ بوو کە بابیان مرد و مرواری بە کۆنەفرۆشی گەورەیانی کرد. چیمەن تەنیا شەش ساڵی خوێند و دوایە شووی کرد، بەڵام نازێ کلاسی دە بوو کە شۆڕش دەستپێکرد و خەڵک رژانە سەر شەقامەکان و شایان دەرکرد. نازێش وەکوو لاوەکانی دیکە رابواردنێکی تازەی دیتبووەوە و شەو و رۆژ کاری دروشم نووسین لەسەر دیواران بوو. دەیانگوت دوو پێشمەرگە خۆشیان ویستووە و لە رِقی یەکتردا کوشتوویانە. ئێوارەیەک لە دەرکە دەدەن. نازێ دەرکە دەکاتەوە. ماوەیەکی پێدەچێ مرواری لە ژوورەوە بانگ دەکا:

- نازێ! کێیە رۆڵە بۆ نایتە ماڵەو؟

بۆ خۆی بە نسکەی گریانەوە دەیگێڕایەوە:

- فره وەخت یەک دوو سەعات لەبەر درگا ئەوێسا و لەتەک ژنگەل ناو کوچا قسەی ئەکرد. ملم بشکێ وەمزانی وەک جارانە. تەقەی دوو گوللەم ژنەفت، هاتم، دیم خوەزگە کوێر بوایم و نەمبینیای. گوللەکان سینە ناسکەکەی نازێیان هەڵدڕیبوو.

دەسەویەخە لێیاندا بوو، کەس شایەتی نەدا کێ بووە. چیمەن یەک دوو جار نازێ لەگەڵ پێشمەرگەیەکدا دیبوو. هەموو مەقەڕەکان گەڕا، بەڵام نەیدیتەوە. دوایە شەڕ بەسەردا هات و خوێنی نازێ ونبوو. پاش ئەوە مرواری ژووریکی لە تەنشت زیارەتان گرت و نیوەی ژیانی لەسەر گڵکوێ نازێ دەبوو. گوڵی بۆ دەبرد، ئاوپژێنی دەوری دەکرد. دەیلاواندەوە، چیرۆکی بۆ دەگێڕایەوە و ئێوارە چاو بە فرمیسک بەجێی دەهێشت.

حەمە و نەبی و حوسەین لەسەر لێوارەی دیوارەکە راکشابوون، رپەڕپی لێدانی دڵی خۆیان دەبیست، ڕووناکییەکی کز لە تاکە پەنجەرەی ژوورەکەی چیمەنەوە دەبینرا.

ڕەحمان و مزێ لە دووبەری کووچەکە خۆیان لە پەنا گرتبوو، هێندە چاویان لە تاریکی زەق کردبووەوە ئاو زابووە چاویان و بەسەر قۆڵی کراسەکەیان دەیانسڕییەوە. ترپەی پێی سێ کەسی سەر دیوارەکە بیسترا، دەنگی دەرکە، دەنگی تفەنگی یوزی و شکانی شیشەکان، زریکەی چیمەن و جنێودانی حوسەین، چریکەی دەسرێژی کلاشینکۆف، ڕەحمان لە دەرەوە پەشۆکا بوو، دەیەویست دەرکەی ماڵەکە بە شان بشکێنێ، پێی نەکرا. هات و هاواری چیمەن، دوو سێ تەقەی یەک لە دوای یەک. نەڕەی حاجی مەنسوور… تەقەی ئەڵقەزوونەی دەرگای حەوش.

- چ بوو حەمە؟ سڵامەتن؟
- ئەرێ کورە باوحیز دەسی کردەو.
- تواو؟
- تواو.

حەمە بەسەر چیمەندا گوڕاندی

- بکەفە بەر ماڵوێران.
- بێسە جفتی کەوش بکەمە پام.

شەوقی چرای ماشینێک لەسەر لێوارەی سووچی خیابانەکە کەوت. ڕەحمان دیتی و دەستی لە پێش سینگی ئەوانیتر بڵاو کردەوە:

- بێسن!

حەمە و چیمەن بۆ ناو کوچەکە گەڕانەوە. سێ پێشمەرگە لەناو جۆگەی خیابانەکەدا دانیشتنە پارێز و مزێ رەشاشەکەی سوار کرد. دەنگی دەسرێژی دوو تفەنگ و پاشان سێ تفەنگ لە بۆسەی ئەو لاوە بیسترا. ماشینی تویوتای "سپای پاسداران" لەسەر پێچی کۆڵانەکە لە دیواری کوتا. پێشمەرگەیەک گورج نارنجۆکێکی تێهاویشت. دووکەڵ و ئاگر لە ماشینەکە بەرز بووەوە. حەمە بە نیشانەی گەڕانەوە چوار گوللەی لە هەوا کرد. باڵی چیمەنی گرت و کێشای.

- دەڕوین!

شوێنی خۆیان بەجێ هێشت و هەر پۆلێک بە لایەکدا هەڵاتن.

ئەگەر کەسێکیش لەو گەڕەکە نووستبوو بەخەبەر هات، یەک لە پەنجەرەوە سەری دەرێنابوو، یەک لای دەرکەی حەوشی کردبووەوە و یەک وێرابووی هەتا سەر کوچە بێت. هەموو دەیانەویست بزانن چ قەوماوە.

- ماندوو نەبن...
- - پێشمەرگەکانن...
- حاجی سەگ سوورمان سەگ تۆپێن کرد...
- لە کوێنەتان دا؟
- لە حاجی...
- دەسخوەش
- خوا هۆشی پێتانەو بێ رۆڵە...

قومپارەی ئاوردار یەک بە دوای یەکدا شەویان بە شەوقێکی زەرد دەشکاند و رێگای هەڵاتنی پێشمەرگەیان روون دەکردەوە.

رێگای لەشار هانتە دەرەوە نزیکتر بوو. بە " قەوپاڵ" و لە ناو "شەریف ئاوا"وە بۆ "وێڵە". حەمە چیمەنی بە رەحمان ئەسپارد.

- تۆ چیمەن بۆە، من پیشمەرگەکان ئەوینمەو.

پێشمەرگە یەک یەک و دوو دوو دەگەییشتن. مزێ ئاخر کەس بوو. گیرفانەکانی پڕ کردبوو لە میوە، دۆست و ئاشنای لەبەر دەرکە دیبووەوە. لە زیارەتانەکەی شەریف ئاوا لە پاڵ کێلەکان دانیشتن. پشوویەک.

- لێرەو هەرتا وێلە چکێ سەختە. لەولاترەو دوو پایگا هەس. هیچێکتر. ئامادە؟ ... برۆ.

حوسەین هەڵات و سەد هەنگاو لەولاترەوە خۆی بە زەویدا دا. عەباس بە شوێنیدا، چیمەن دوایە. هەتا بگەنە دیوی نادیار چارەکێکی کێشا. هەموو گیانیان قوڕاوی ببوو. دوو سێ کەسیان جامەدانێیەکەیان کرابووەوە و لە دەور ملیان هاڵابوو. لەکاتی ئاساییدا هیچیان نیوەی ئەو هەڵبەز و دابەزەیان پێ نەدەکرا. هاژەی قومپارەیەک:

- پاڵکەفن! یەک دوو، سێ چوار

شڵەپ... بە مەودایەکی کەم لە پاڵی تەپکەکە بە رەنگی زەرد و سوور و شین تەقییەوە. ریزێک گوللەی ئاوردار ئاسمانی رەشی خانووەکانی سەرتەپی بڕی. هەموو پشوو سوار وەها خۆیان بە زەویەوە نووساندبوو کە کەپۆیان قوڕاوی ببوو.

- بڕۆ!...

دیار نەبوو حەمە لەگەڵ کێیەتی، بەڵام هەموو پێکەوە هەڵاتن. قومپارەی دووهەم زۆر لەولاترەوە تەقییەوە. وا دیار بوو ڕێگای "تازاوا"یان دەکوتا. بە شێوەی ئاسایی دەبوا پێشمەرگەکان بەو ڕێگادا دەرچووبان. بە هەزار مەینەت خۆیان گەیاندە دۆڵەکەی دەراوی "قار" و ئاخر پێگەی دەور شاریان بەجێ هێشت.

- نەبی کوای؟

حەمە جارێکی دیکەش بە چاو بژاردیانی. بە چیمەنەوە چوارده کەس بوون.

- لە تەک کێیا بوو؟

سیامەک گوتی:

- لە پشت منەو بوو، لە ئاخر کووچە هاتینە دەرەو ئیتر نەمزانی چەی پێهات. وابزانم چووگە بۆ هەسارە دزین.
- تاوێک بێسن. ئەگەر نەهاتەو، ئەچین.
- کاکە حەمە من ئەچم بە شۆنیا.

سمایل بوو خۆی دەستنیشان دەکرد.

- نا، ئەشێ ڕێگای گوم کردوێ. خوەی تێتەو. تۆ چۆن ئەیدۆزیتەو؟
- شایەت زەخمی بووگە.
- ئەگەر وا بوای ئەمانزانی.

تاوێک لە بێدەنگیدا گوزەرا، لەودیوی تەپکەکەوە موزیکی شەوانەی شار بەردەوام بوو. هەرا و تەق و هۆڕی چەکی جۆر بە جۆر.

- بڕووین!

بەناو کەنداوەکاندا و لە شیوی نادیاری تەپکەکانەوە دۆڵ بە دۆڵ و پسکە پسک هەتا بە جێهێشتنی ئاخر پێگە کەس ورتەی پێیەوە نەهات.

ریزی پێشمەرگە قوڕاوی و شەکەت سەریان بەردابووەوە و پێیان لە زەوی دەخشاند. دەستی راست ملی قۆنداخی تفەنگی گرتبوو و لوولەی تفەنگ بەرەو زەوی. رەنگە هەر کەسە لە فکر و خەیاڵی خۆیدا ئەو رووداوەی دووپاتە دەکردەوە. جار و بار بەرەو دواوە ئاوریان دەداوە، بە بیانووی شەوقدانەوەی قومپارەیەک یان گرمەی دووری تەقینەوەیەک، بەڵام دیار بوو کە چاوەچاوی دیتنی نەبی یانە.

- خوەشیەکەی لێمان تاڵ کرد، درێژ تا ئێوارە.

چیمەن چاوی لە هەنگاوەکانی خۆی بڕیبوو و بیرێکی دووری بە داهاتوویەکی نادیارەوە گرێ دەدا. پێش شەڕ عەلی پێیگوتبوو: "با شار بەجێ بهێڵین و بچینە دێ، خزمە کەس و کارمان لەوێ زۆرە، ئەگەر کشتوکاڵمان پێنەکرا، ئەوە بە وانێتەکەم بار دێنم و دەبەم. هەرچۆنێک بێ لەم هەڵا و هوریا دوور دەبین". چیمەن ترسابوو، لە ئاوارە بوون ترسابوو. بیرەوەرییەکی ناخۆشی زۆر دوور، بیرەوەری سەردەمی منداڵی لە مێشکیدا مابوو. ئەو کاتەی کە مرواری ئەوی بە پێش خۆی دابوو و نازێی بە باوشەوە گرتبوو و بەناو قوڕ و چڵپاودا، بە ناهومێدی هەر بەم رێگایەدا هاتبوونە شار، ئەو کاتەی کە خەڵک پێیان دەگوت "چیمەنی خولە چەتە". بابی بەبیر نەدەهاتەوە، ئەوەندەی بیستبوو زستان ژاندارمە هاتوون بیگرن و ئەو هەڵاتبوو، دەیانگوت لە شاخی "نژمەڕ" لە رنوو کەوتووە. گەرچی بەهاریش کە بەفر پەڕییەوە تەرمەکەیان نەدیتبووەوە. لە ئاخرانەدا دەیانگوت بابی کوردایەتی کردووە. "داخۆ سۆزی مرواری بژنەوێتەو چاکا... چۆن ئەو دایکە پیرەم بێبەزیبانە بەجێ هێشت. کێ هۆسی پێەو ئەوێ؟ حەتمن ئەیوەن عەزیەتی ئەکەن... باشە چەم کربا؟... کێ بەزەیی بە منا هاتەو؟... ئای عەلی شۆڕش کردنت ئیتر چەو؟"

لۆی سەرپۆشەکەی بە بەر زاریدا لە دەور ملی هاڵاندبوو و بە دوای پێشمەرگەکاندا خۆی کێش دەکرد. فرمیسکی گەرم بەسەر گۆنای ساردیدا دەخزا و لە کونجی لێویەوە خۆی دەگرتەوە. لەو کاتەوە هەواڵی کوژرانی عەلی‌یان پێیدابوو، نەگریابوو.

کاتی شەڕی شارە، عەلی بە وانێتەکەی بریندار دەباتە دەرەوەی شار. چەند شەو و ڕۆژە نەیدیتووە. شەوە، سێ پێشمەرگە ماندوو و خەواڵوو لە کوچەوە بانگی دەکەن. گوللە وەکوو دانە برێشکە لە سەر ئاسفالتی جادەکەی بەرماڵیان هەڵدەتۆقێ، هەژدە ڕۆژە شەڕ بەردەوامە، بەڵام هێشتا شار نەکەوتووەتە دەست ئەرتەش و پاسداران. لە ژێرخانی ماڵی جیرانەکەیاندا لەگەڵ هاوسێیەکانی دیکە خۆیان حەشار داوە. "یۆنس"ە هەروا لەبەر دەرکە دەڵێ:

- خوەیشکە چیمەن، خۆت خوەشبی، عەلی قومپارە دایلێ. تەک دوو زەخمیترا شەل و پەت بووگن.

هەر کەست دەدیت هەواڵی کوژرانی سێ چوار کەسی پێیە. مەرگ بێبایەخ بووە. کەس بە تەمای خۆی نییە. وڕوکاس نازانێ چ بکا. تەنانەت شەرم دەکا شیوەن بکا. هەر وەک ئێستا، فرمیسکی گەرمی گریانی بێ نسکە بەسەر گۆنایدا دادەباری و لێوی دەلەرزێ، ئەژنۆی دەشکێ و لە سووچی دەرگاکە دادەنیشێ. ژنان دەورەی دەدەن. پێشمەرگەکان ڕۆیشتوون.

کازیوەی بەیانی ڕووناکییەکی نەرم و بێ سێبەری داپژاندبوو. نەرمە بایەک لکوپۆی دارەکانی دەشەکاندەوە، بەڵام نە ئەوەندە کە خەونی مەلیچکەکان بشێوێنێ. هەنگاوەکان قورسایی خەویان پێیەوە دیارە.

- کێی؟
- ئاشنا

دەنگی حەمەیان ناسییەوە. گەیشتبوونە "کەڕەسی" یەکەم ئاوایی ناوچەی پێشمەرگە. ڕەنگە لە دوورەوە زانیبێتیان پێشمەرگەکانن، بەڵام ویستوویانە نیشان بدەن کە نگابانیان هەیە. سڵاو و چاک و خۆشی و ماندوو نەبی. پێشمەرگەی نووستوو لە مەقەڕ هەموو بەخەبەر هاتوون.

- ئەم ژنە کێیە ها لە تەکتانا، لە کوێنا هاوردگتانە؟

سیامەک گوتی:

- دەسکەوتە، نەبی مان داگە، ئەمەمان سەندگە.

حەمە مۆڕی لێیبردەوە، بەڵام ئەوانی دیکە پێکەنین.

هەموو ڕوویان لە مزگەوت کرد. سەرمای بەرەبەیان و بێخەوی، کەس نەیپەرژا بیرێک بۆ چیمەن بکاتەوە، حوسەین نەبێ. بردی لە ماڵێک دایمەزراند.

سۆبەی ناو مزگەوت داگیرسا بوو و نیڵەی دەهات. دوو پێشمەرگە بەر لەوە رەختەکانیان لە خۆیان بکەنەوە خەویان لێکەوت.

*

حەمە بە تەقەی دووری دوو قومپارە لە خەو راچڵەکی. تاوی نیوەڕۆ لە چاویدا، چەند پەڵە هەوری سپی لە شینایی ئاسماندا مەلەیان دەکرد و سێبەریان بە پەلە بەسەر چیا و دۆڵەکاندا تێدەپەڕی.

- کاکە حەمە دەسخوەش.
- خەوەر چەس؟ کوێنە ئەکوتێ؟
- دەوروبەر جادەکە ئەکوتێ. نەبیش گەڕیاگەسەو کاکە.
- ها لە کوێنا؟
- لە مەقەڕا خەفتگە. باوڕ ناکەم ئیمڕۆ بێڵن ماشین لە شارەو بێتە دەرەو. نزیک ئێوارە حاڵیمان ئەوێ. مەردم پیادەش بووگە تێن، خەوەرمان بۆ تێرن.

چیمەن بۆ ژنی خاوەن ماڵەکەی دەگێڕایەوە کە چۆن کاتێک حاجی مەنسوور ترپەی پێی پێشمەرگەکانی بیست یوزییەکەی لە ژێر باڵشتەکەی هەڵگرت و دەسڕێژی لە دەرکە پەنجەرە کرد و چۆن ئەو خۆی پێیدا داوە و گوللەکان میچی ماڵەکەیان کون کون کردووە و پاشان باوەشی بە ملیدا کردووە کە نەتوانێ راست بێتەوە.

- کنا جا ئەو کاورا لە ماڵ تۆا چەی ئەکرد؟
- چەن دەفعە یەخەمی گرتوو، ئەیوت عەلی زدی ئینقلاب بووگە، ئەشێ ماڵەکەی زەبت بکرگێ. دوو دەفعە پاسداری هاوردە ماڵەو، هەڕەشەی لێم کرد. لەولایشەوە بە دزییەوە ئەیوت" ئەشێ تەکما خوەش بی" ئاخری منیش ئەو داوەم بۆی نیاوە. ئیتر ئاوای لێهات.

حەمە پێشمەرگەکانی کۆ کردبووەوە و بۆیانی دەگێڕایەوە:

- ئەگەر یەکسەر تەقەم لێکردبا هەردووکیان ئەکوژیان. چیمەن باوشی پیا کردوو و بەری نادا. دەسڕێژم بۆ ترساندنی کرد. یوزییەکەی بەردابوو و چیمەنی کردووە سپەری خوەی و بەری نادا. من ئەمکێشا و ئەو ئەیکێشا، هەرتا نەبی لوولەی کلاشینکۆفەکەی بە سکیەوە نیا و سێ فیشەکی لێیدا و خستیە گۆشەی ماڵەکەو... ئەرێ نەبی لە کوێ بووی؟
- چووم نارنجەکێکم خستە ناو ماڵ "حاجی عوبەید".
- بۆچە؟

- سەرگەورەی جاشەکان "سەربناو"ە.
- بۆچە بە ئێمەت نەوت؟ ئەگەر بە شۆنتا بگەریاین و تووش بواین چە ئەو... ها؟

نەبی سەری داخستبوو و لە ژێر لێوەوە بۆڵەی دەهات.

- برۆ ئەسڵەحەکەت دابنە، حەفتەیک چەک ئەکرگی.
- تەنیا ئامرهێز ئەتوانێ چەکم کا.
- جارێ لەیرا منم کە تەسمیم ئەگرم. ئەگەر ئامرهێز گەرەکی بوو با بیاتەو پێت.
- خاسە هەر وەخت گەیینەو هێز دایئەنم.

حەمە زیاتر لەسەری نەڕویشت. دەمەو ئێوارە مینیبووسێک لە لای شارەوە پەیدا بوو. پێشمەرگەکان بەرەو مەقەڕی رێکخراو سوار بوون.

- خەوەرات شار چەس؟

شۆفێرەکە چڵمەکەی هەڵلووشی و گوتی:

- هەرچێ رێگاس گرتگیانە. بە هەزار تکا و خوایش هاتمە دەرەو.

یەیکی دیکە لەولاوە دەنگی بەرز کردەوە:

- ئەیژی باوکیان مردگە. وەک سەگ هاریان لێهاتگە.
- دەستان خوەش بێ، وەها ترسیاگن لە سێوەر خوەیشیان دائەچڵەکن.
- داخم ئەوەسە نەمرد.
- نەمرد؟!... حاجی مەنسوور نەمرد؟
- نا، ئیمرۆ بە تەیارە بردیان بۆ تاران. وەلێ چوار پاسدار لە ماشینەکا بووگنە سوخاڵ.

نەبی بە ڕانی خۆیدا کێشا.

- دەسم بشکێ ئەشیا یەک رەگبارم لە دەمی کردبا. حەمە ئەونە عەجەلەی کرد، دەس و پام گوم کرد.
- سەگ حەفت گیانی هەس.
- خاس بوو شەهید و زەخمیمان نەدا، ئەگەر نا حەیامان ئەچوو.

گەییشتنە رێکخراو. بەرپرسی رێکخراو و چەند پێشمەرگە بە پیریانەوە هاتن. مزێ رووی لە بەرپرسی رێکخراو کرد و گوتی:

- کاک "شەریف" بێرەو دەسکەوتمان بۆت هاوردگە.

ئەوجار قاقا پێکەنی. چیمەن سوور هەڵگەڕا بوو و چاوی بڕیبووە بەر پێیەکانی. جارێکیتریش کاک شەریفی دیتبوو. ئەو رۆژە کە رۆیشتبووە دەفتەری حیزب بەشکەم قاتڵەکەی نازێ بدۆزێتەوە. کاک شەریف پێی گوتبوو " کەنیشکی وێڵ بە گوللەی وێڵەوە ئەچێ" ئێستاش ئێشی ئەو قسەیەی هەر لە دڵدا مابوو. پێوابوو کاک شەریف شتێکی لێی شاردوەتەوە. " ئەیدۆزمەو، ئاخری هەر ئەیدۆزمەو". چاوی هەڵێنا، بە تووڕەییەوە لەناو چاوی هەمووانی روانی هەتا بزە بەسەر لێویانەوە مەیی. بڕیاری بەرەنگار بوونەوەی دابوو.

ئەو شەوە چیمەنیان ناردبووە ماڵی "سەی کەریم". لە دیوی ژنان دانیشتبوو و دەبوا وەڵامی هەزار پرسیاری جۆربەجۆری ژنانی دێ بداتەوە کە بە هەر بیانوویەک دەهاتن و دادەنیشتن و دەیانەویست بزانن ئەم مەخلۆقە سەیرە کێیە وا نێوی لەسەر زارانە. چەند جار چیرۆکەکەی بۆ گێڕانەوە، هێشتا هەر رازی نەبوون.

- بەر لەوە دەستم لێبا پێشمەرگەکان هاتن.

نا، باوەڕیان نەدەکرد. یەکێک بەشخوا بەشخوای دەکرد و یەیکی دیکە لێوی خۆی دەگەست. بە گشتی تێنەدەگەیشتن چۆن دەکرێ ژن کاری ئاوەها بکا. پرسیارەکان و درێژدادڕی ژنان چیمەنی لەوە گەیاند کە لێرەش ئەوەی بۆ پیاوان پاڵەوانی و ناوبانگە، بۆ ژن شەرم و شوورەییە. ئەوە بوو کە قسەکانی دەبردەوە سەر خراپەی جاشەکان و ماڵوێرانی و بێدەسەڵاتی خەڵک.

*

چیمەن بوو بە گرێیە کوێرەی کاک شەریف. دەینارده هەر ماڵێک، دوو یان سێ رۆژی پێدەچوو، خاوەن ماڵەکە تیکلەیەک ماستی دەهێنا و دەیگوت " کاک شەریف هەر خزمەتێکی دیکەتان هەبێ بەسەر چاو، بەڵام بۆ خۆت دەزانی لەگەڵ دایکی منداڵەکاندا هەڵ ناکا. بۆخۆتان ژنی دێهات دەناسن." ئەوانەی هاتووچووی شاریان دەکرد لە تۆڵە ئەستاندنەوەی جاشەکان دەترسان و نەیاندەوێرا ژوورێک بدەن بە چیمەن. هەژارەکانیش ژووری زیادییان نەبوو. باویش نەبوو ژن لە مەقەڕی پێشمەرگەدا بخەوێ.

چیمەن کاری ژنی لادێیی نەدەزانی، نە نانکردنی دەزانی نە مەڕدۆشین. نە فێری گەوڕ و تەپاڵە ببوو نە نیوەشەو لە خەو هەستان و تەنوور داخستن. تەنیا خەیاتی دەزانی و ئەویش لەوێ نەدەکرا. نە چەرخی خەیاتی هەبوو، نە جلی کوردی باوی دێهاتی دەزانی بدروێ. رێکخراویش ئەو دەستوبردەی

نەبوو ئیمکانی بۆ پێک بێنێ. گەرچی ئەوە تەنیا چیمەن نەبوو کە هیچ کارێکی نەبوو. ژنی پێشمەرگە و کادرەکانیش هەر هیچیان نەدەکرد. بەڵام وەکوو چیمەن بێ لانە نەمابوونەوە. چیمەن چیرۆکێکی هەبوو کە بۆ ژنان تازە بوو. چوونکە سەریان لێ دەرنەدەهێنا، بەخێڵییان پێی دەبرد. دڵ چەپەڵییان لێیدەکرد و هەموو ئەم شتانە دەبوون بە ژەهری قسەکانیان.

- ژنێکی خراوە ئەم گشتە کرِ و فرِەی بۆچەس؟... ئەگەر خراو نەوای حاجی مەنسوور لە ماڵ ئەوا چەی ئەکرد؟

کچە لاوەکان بە دەورو پشتیدا دەهاتن و پێیان خۆشبوو هاودەمی بن و بە هەر بیانوویەک لە دەوری کۆ دەبوونەوە. ئەمەش ببوو بە مەترسییەکی دیکە بۆ باب و دایکەکان و هۆی دژایەتی لەگەڵ ئەو.

دڵچەپەڵی و گومان لێکردنی ژنانی ڕێکخراو لە مێردەکانیان، لە ژنانی گوند زیاتر بوو. ئەوانەی کە بە بێ هیچ کردەوەی سیاسی بە دوای مێردەکانیان کەوتبوون و لە شار هاتبوونە دەرەوە، باسی چیمەن ببوو بە چەقە خۆشەی زاریان. لەو کاتەوە کە چیمەن هاتبوو کەس بە شەو لە ڕێکخراو نەدەمایەوە. هەموو سەر ئێوارە دەچوونەوە ماڵەکانیان، نەکا ژنەکانیان بیکەنە شەڕ و هەڵا.

جلی کوردی لە باڵای چیمەن دەکاڵییەوە. قژە درێژەکەی کە وەک چاوەکانی لە ڕەنگی بەڕووی برژاو بوو بە لەچکێکی ناسک لە پشت ملە سپیەکەیەوە دەیبەستەوە. پەلکەکانی دەخستەوە سەرشان و سینگی. دوو خەتی نێوچاوان و لووتی باریک و لێوی ناسک و چەنەی داکێشراو تەرحێکی زەریف و فیزێکی تایبەتی پێیدەدا کە هیچکەس نەیدەتوانی بە سووکی بگرێ. هەرچەند پەرژینێکی نادیاری بە دەوری خۆیدا کێشابوو، بەڵام لەوە کۆی نەدەخواردەوە کە لە کۆڵان ڕاوەستێ و لەگەڵ پیاوێک بدوێ. ئەمەش بۆ لاوە تامەزرۆوەکانی ئەو لادێیە ڕاکێشەر بوو. گەنجەکانی دێ دەهاتن و دەچوون و جلە تازەکانیان لەبەر دەکرد و خۆیان پیشانی چیمەن دەدا، بەڵام زۆر زوو لە روو دەچوون و دەکشانەوە. پێشمەرگەکان دەیانزانی حەمە چاوی لێیە، خۆیان لە قەرەی نەدەدا. چیمەن بە دڵ خەمین و بە رواڵەت بێباک جارجار دەچووە مەقەڕی ڕێکخراو، تاوێک بە وردەکاری گسکدان و چێشت لێنانەوە خۆی دەخلافاند و دوایە دەچووە سەر کانیژنان. بە هەر زبانێک بوایە خۆی لە یەکێک نزیک دەکردەوە و لە ماڵێک خۆی میوان دەکرد. دەیەویست سەر لەم دنیا تازەیە دەربێنێ. دنیای مات و بێدەنگی لادێ و چاوەڕوانی خەڵک لە بەرانبەر دنیای شۆڕشدا. دنیای چەک و تەقە و پێشمەرگە و هەرا و بگرە و بەردەی هێزە سیاسییەکان. هێندەی پێنەچوو بۆی دەرکەوت کە دنیایەکی چرِ و بێبەزەییە.

- لەم ئەم ماڵ و ئەو ماڵ کردنە خەسە بووم کاک شەریف بەشکەم فکرێکم بی بکەیتەو.

ژوورێکی ئەو مەدرەسەیە کە ڕێکخراوی لێبوو بە نیو بۆ یەکێتی لاوان تەرخان کرابوو، بەڵام هەر نیوەکەی مابوو. کاک شەریف لاوەکانی پەرش و بڵاو کردبووەوە. شت و مەکی چاپەمەنی شکاو نەبێ هیچی تێیدا نەبوو. کاک شەریف کوتە کاغەزی سەردەرکەی لێکردەوە و دیوەکەی دا بە چیمەن. چیمەن پێی رازی بوو. دەیەویست کولانەیەکی هەبێ لاقی تێیدا راکشێ و کەس چاوی لێنەبێ و لە سەرلێشێواوی رزگاری بێ.

ژن و منالەکەی کاک شەریف لە شاردا مابوونە و بۆخۆی لە مەقەڕ دەژیا و پێی خۆشبوو نان و چێشتەکەی تەیار ببوو، بەڵام سەرقاڵبوونێکی تازەشی بۆ ساز ببوو.

- گونگەڵەکە لە دەرەوە بوو من هاوردمە ژوورەو.

پێشمەرگە بە بیانووی پڕ و پووچەوە لە مەقەڕەکانی دیکەوە دەهاتن و لە مەقەڕی ڕێکخراو بۆی دەکەوتن. " دەستاوی خوەیشکە چیمەن خوەشە."... سەر و چاوە ئاوڵەرووەکەی کاک شەریف لە تووڕەییدا رەش هەڵدەگەڕا. سمێڵی بە ددان دەقرتاند و پفی دەکرد. نەشیدەتوانی هیچ بە چیمەن بڵێ. ئەو هیچ کردەوەیەکی نا ئاسایی نەبوو.

- جاران بە تەقەی تفەنگیش کەست نادۆزییەو، ئیسە بە تەڕە شەقیش ناچنە دەرەو. ئەیرە تەمەڵخانە نییە، هەڕە بۆ دەرەو، یاڵا.

سەری سپی و بەرپرس بوون و رابردووی کاک شەریف ڕێگای بە پێشمەرگەکان نەدەدا بەرەو روو هیچی پێی بڵێن. دەچوون لە چایخانە دادەنیشتن و قسەکانیان بە گاڵتەوە دەگێڕایەوە.

حەمە لە مەقەڕەکەی خۆیەوە کە سێ چوار کیلومەتر لە ڕێکخراو دوور بوو، هەموو ڕۆژێ دەهاتە ڕێکخراو. کاک شەریف تەشەری پێیدا دەدا.

- بۆچە هاتگی؟ گورگ نەیخواردگە.
- برا بۆ ئارد و رۆن هاتگم.
- یەک ڕۆژ لە حەفتا بێ و گشت چتەکانت بوە و برۆ. عەجەب دەردیسەرێکم بۆ خوەم دروست کرگە.

*

شتومەک و ماڵەکەی چیمەن لە شاردا زەبت کرابوو. دایکیشیان لە زیندان کردبوو. خزم و کەس و کاری عەلی نەفتی لە ترسی گرتن و کوشت و برِ هەڵاتبوون و چووبوونە ناوچەی ژاوەرۆ. پەیتا پەیتا پەیغامیان بۆ چیمەن دەنارد کە بڕواتەوە خۆی تەسلیم بکا.

- بۆچە رۆژڕەشمانۆ کرد؟ بۆچە ئاوارەمانۆ کرد؟.. ئەم کارە چەو کردت؟...
- ئەرێ. من بچم خوەم تەسلیم کەم کە کوچک بارانم کەن؟ یانێ چە؟ بۆ ئەوە ئێوە تۆزتان لێ نەنیشێ. کوێر بن، ئەم گشتە مەردمە ئاوارەس، ئێوەش تەکیانا.

دەگوترا حاجی مەنسوور خەریکە چاک دەبێتەوە و هاکا بگەڕێتەوە. ئەمەش ترسی ئەوانی زیاتر کردبوو و رۆژ لە دوای رۆژ زیاتر هەڕەشەیان دەنارده سەر چیمەن و تەنگیان پێی هەڵدەچنی.

بە هۆی شەڕی ئێران و عێراقەوە هێرش بۆ سەر ناوچە کەم ببووەوە و فەرماندەی هێز داهێزا بوو و لە بێکاریدا سەری کردبووە کەوڵی کاک شەریف.

- ئەوە بۆچە هەرتا ئیسە هیچ ژنێک لەبەر تۆ نەیتوانیگە لەم رێکخراوا بمێنێتەو، وەلێ چیمەنت نگا هێشتگە.

دوایە بە تەشەرەوە پێدەکەنی.

- دەی تۆ بیوە... تفەنگێکی پێ بە با سنەت بۆ بگرێتەو.

کاتێک شار لە پێشمەرگە چۆڵکرا، کچێکی زۆر هاتبوونە دەرەوە. بەشی حیزب لە هەموو رێکخراوێکیتر کەمتر بوو و لە نەخۆشخانە نەبی جێگایان نەبوو. رێکخراو ئاخریشی نەیتوانی کار بۆ ژنان پەیدا بکا و جێگای تایبەتی خۆیانیان بۆ ببینێتەوە. کاک شەریفیش نە دەیزانی و نە پێی خۆشبوو کە کچان هاتووچووی رێکخراو بکەن.

- گونگەڵ دروس ئەکەن گونگەڵ. چوار رۆژتر ئەشێ هەتیمخانەیکیش دانم.

هێندەی پێنەچوو بەشێکیانی بەڕێکردەوە بۆ شار و بەشێک کە ئاشکرا بوو ئەگەر برۆنەوە دەیانگرن و دەیانکوژن رەوانەی بەشی ناوەندییانی کران.

- ئەوانە کە ئەیژن ژن ئەشێ لە ناو موبارزەا بن، با خوەیان کاریان بۆ پەیا کەن.

پێکەنین و چاوداگرتنی فەرماندەی هێز لە کاک شەریف، قسەی دەخستە سەر زاری پێشمەرگەکان کە بە کاک شەریفدا هەڵ بڵێن. کاک شەریف دەیزانی ئەگەر بە وەخت پێشی پێنەگرێ بەرە بەرە، شۆخی دەبێتە راست. ئەو خۆی پێ لەوە زیاتر و وریاتر بوو کە کۆنە ژاندارمێک بتوانێ داوی بۆ دانێ و نێوی بزڕێنێ.

- ئەو وەختە ئەمانە بە جوقەی ئالاحەزرەتەکەیان قەسەمیان ئەخوارد ئێمە لەسەر ئەم حیزبە لە زیندانا بووین و دەسەبرای ئەمانە شەلاخیان لێمان ئەدا.

کاک شەریف پاش زیندان گەچکاری و بەردتاشی کردبوو و لە پەناشەوە پەیوەندی لەگەڵ حیزب مابووەوە، بۆیە پاش هاتنەوەی حێزب بۆ ناو وڵات لە کاتی شۆڕشی ئێراندا، کردیانە بەرپرسی رێکخراو و ئێستاش سەر و سمێڵەکەی هەر بە شێوەی ستالین رادەگرت. هەتا بڵێی دڵسۆزی حێزب بوو، بەڵام بە شێوەی خۆی.

- کاکە من سەر لەم لافاوە تازە دەرنایرم. ئەمە شۆڕشە، هەرگ شێلانە یا خۆ ملشکانە؟

"بارام" ئەندامی بەڕیوەبەری رێکخراو دەیەویست لەگەڵ خێزانی برڕوا بۆ ناوەند و کاک شەریف بیانوویەکی بە دەست کەوت کە کۆبوونەوەی بەڕێوەبەری پێکبێنێ.

قسە لە هەموو بابەتێک کرا، نیوەی کۆبوونەوە بە گاڵتە و گەپ رابرد. کەس خۆی لە کێشەی تایبەتی نەدەدا. کاک شەریف پێی خۆشبوو بارامی لە کۆڵ دەبووەوە. "نانخۆرێکی تەوەزەلی خۆ بە زل زان کەمتر" ئەوە قسەی دڵی بوو، بەڵام بە رواڵەت داوای سەفەرێکی سەرکەوتووی بۆ کرد و خەرجی رێگاشی پێی نەدا.

- کاکە چەنێکت جەمەو کردگە تا چەنێکی خوەت بیوەی. خوەت خاستر ئەزانی کە حێزب بە نانەرەقەی مەردم زینگی ئەکا. وا بزانە بۆ جەولە ئەچی.

دوایە قسەکەی گۆڕی و بردیە سەر دامەزراندنی شەورای دێ و دابەشکردنی پێشمەرگە بەسەر ماڵاندا و رەخنە لە بێتەنزیمی پێشمەرگە کە فەرماندەی هێزی دەگرتەوە. فەرماندەی هێز بە پێکەنین و تەشەرەوە گوتی:

- باشە کارو بەوە نەوێ. ئیمشەو مەیمانی توین، داخم خۆیشکە چیمەن چەی بۆمان دروس کردگە؟

کاک شەریف بێ ئەوە کە خۆی بدۆڕێنێ بە فرسەتی زانی و باسی چیمەنی هێنایە گۆڕێ.

- کاک بارام با لەتەک خوەیا بیوا بۆ ناوەندی!

بارام ماتڵی نۆبە نەوەستا و قسەکەی پێی بڕی.

- دابزانە خێزانم لێم ناتۆرێنی. نە برا من غەلەت وا ناکەم.

هەموو پێکەنین. کاک شەریف تەزبێحە سی و دوو دانەکەی لە قامکی هاڵاند و بە بزەیەکەوە گوتی:

- ئەی بۆچە هەڵئەسی و دائەنیشی باسی حەقی ژن ئەکەی؟

فەرماندەی هێز لێی قۆزتەوە:

- پێیئەکەن کاکە تۆ بۆچە وازانی راستییە.

" مامۆستا کەماڵ" کە لە هەموویان بە تەمەنتر بوو و خۆی بە قسەزان دەزانی و چاویلکەی لەچاو نەدەکەوت و کارزانی شەرع بوو و لە مزگەوتان ئایەتی لەسەر ئایەتان دەکوتا هاتە نێو قسەکانیان کە ناخۆشی پەیدا نەبێ.

- ئەرێ کاک شەریف! ئەو ژنە سێ مانگ و دە شەوی گوزەریاگە؟
- بۆچە کاکە گەرکتە بیەیتە شوو؟
- بەخوا وازانم ئاخر چارە هەر ئەوە بێ.
- کەسێک شک ئەوەی مامۆسا؟ خۆ لە حێزبا دوو ژنە قەدەغەنە.

فەرماندەی هێز بوو ئەوەی گوت و چاوی لە کاک شەریف داگرت. کاک شەریف بە ڕووی خۆی نەهێنا و گوتی:

- وەڵا خۆ منیش ئەمە بە خاس ئەزانم. قسە و پرتە وبۆڵەی بێتامیش ئەوڕگێتەو.
- جا گێل و گەوجێک شک ئەوەی؟
- گێل و گەوج نە، ئەمما وابزانم حەمە پێ ناخوەش نییە. خوەی هاوردگیە با خوەی جەوری بکێشێ.
- جا ئەمە ڕێکخستنە و وەزیفەی ڕێکخراوە!
- نەخەیر، حەمە پێشمەرگەس و کاری ئامرهێزە.
- نا، وەزیفەی شەرعیە، ئەشێ مامۆسا بکەفێتە بەر.
- وەزیفەی هەرکەس بێ هین من نییە، چوونکە سۆزی ئەچم.

بارام لە کاتی هەڵکێشانی پێڵاوەکانیدا درێژەی بە قسەکەی دا:

- ئێوە هەر قسەی کورەکە ئەکەن، کەسێکتان ناپرسێ داخم ژنەکە رازییە یا نە؟ گەرەکیە شوو بکا یا نە؟

کۆبوونەوە شێوا، کاک شەریف دەست نیشان کرا کە کارەکە جێبەجێ بکا، پێشی خۆش نەبوو کەسی دیکە خۆی تێوەردا.

*

کاک شەریف پاڵی بە سەندوقە ئاسنییە خاڵییەکەی ڕێکخراوەوە دابوو کە هەموو پێیان وابوو ئاخۆ چەندە سرِی حیزبی تێیدایە. تەزبیحەکەی جوت جوت دادەخست و بە ئاهەنگێکی باوکانەوە گوتی:

- کچم! نایژی پێم ئاخری گەرەکتە چە بکەی؟

چیمەن سەری داخستبوو و لۆی کراسە سورمەییە گوڵدارەکەی ئەمدیو و ئەودیو دەکرد. زەردەخەنە دایمییەکەی لەسەر لێوێ ونبوو، هەناسەیەکی هەڵکێشا و گوتی:

- چازانم کاک شەریف. ئیسە ئێوە گەورەی منن. هەرچێ ئێوە بە خاس بزانن.

کاک شەریف بە دڵسۆزییەوە دەستیکرد بە ئامۆژگاری کردن و ژماردنی گیرو گرفتەکانی ئاوارەیی و شۆرِش و جارجاریش خۆی لە مەبەستەکە نزیک دەکردەوە. چیمەن چاوە پرِ لە پرس و خەمەکەی جار هەڵدێنا و جار دایدەخست و دەستی بە کەزیەکەیدا دێنا کە کە لە دوو لاوە بەسەر نێوچاوانیدا گەرِابووەوە پشت گوێ. وای نیشاندەدا کە گوێی بۆ کاک شەریف شلکردووە، بەڵام لە دنیایەکی دیکەدا گێژی دەخواردەوە. دنیای ئارەزوو و بێکەسی و لێقەومان. بە ئاخر قسەی کاک شەریف داچڵەکا.

- گەرەکتە شووێکی خاست بۆ بدۆزمەوە بۆ خوەت دامەزری و قسەی لات و لووتیش بورِگێ هەرتا بزانین دنیا چەی پێتێ؟

هیچ شتێک لە چاوی چیمەندا نەدەخوێندرایەوە. بەتاڵی بەتاڵ بوو.

- هەرچێ ئێوە بە خاس بزانن، وەلێ هەر کەسێکیش نەوێ.
- خوەت کەسێکت ها لە نەزەرا؟
- نازانم.
- ئەگەر لە من ئەپرسی جەماعەت پێشمەرگە وێڵ کە. ناوێتە نان و ئاو بۆ تۆ.
- ئەگەر سۆزی و دوسۆ پاسدارەکان گەینە ئەیرە چ خاکێک بەسەر خوەما بکەم.
- ئەی گەرەکتە ژنی پێشمەرگە بی، ئاوارە و ماڵکاوڵ؟
- ئەی ئەمە ماڵکاولی نییە؟ لەمە زیاتر چەئەوێ.

بە لوێ سەرپۆشەکەی نمی چاوەکانی ئیشک کردەوە، کاک شەریف زیاتر لەسەری نەرِویشت.

- گەرەکتە شوو بە حەمە بکەی؟

چیمەن چاوێکی لە کاک شەریف کرد و سەری داخست. بە ئاهەنگێک کە دڵسەردی و رەزای تێیدا بوو گوتی:

- نازانم

کاتێک عەلی ناردبوویە خوازبێنی، دایک و خۆشکی و دوو ژنی دیکەی ناردبوو کە مرواری رازی بکەن. مرواری دە هەزار تمەن مارەیی داوا کردبوو. "کەنیشکەکەم شەش کلاس دەرسی خوەندگە و خەیاتی ئەزانێ. خانمێکە بۆ خوەی". عەلی سفارشی ناردبوو کە گارییەکەم دەفرۆشم وانێت دەکرم. دەتبەم بۆ سەفەر. ماڵیشم کرِیوە... ئەودەم هێشتا حەمەی خۆشدەویست. حەمە گۆرانی بێژی سەرخۆشی شەوی کۆڵانان بوو. حەمە ئاواتی لاوەتی بوو، حەمە ئارەزووی بەدی نەهاتوو بوو.

ژیان یاسای خۆی سەلماندبوو. کە ژیانی هاوبەش دەستی پێکرد ئەو خۆشەویستییە رویشتبوو و وەکوو خەیاڵێک، وەکوو بیرەوەرییەکی دوور لە قووڵایی دەروونیدا مابووەوە، بەڵام سەر رێگای پێنەگرتبوو، دڵی نەگوشیبوو، ژیانی لێی تێک نەدابوو، تەنیا جار و بار بە هەناسەیەکەوە دەهاتەوە و ون دەبووەوە.

حەوت هەزار مارەیی و دوو دەس جل بۆ خۆی و کراسێک بۆ مرواری و کراسێک بۆ نازێ و هەزار تمەن شیربایی. عەلی زەماوەندێکی خۆشی گرتبوو.

عەلی خۆش نەویستبوو، بەڵام لەگەڵی راهاتبوو. مێردی بوو و رێزی لێیدەگرت. کار و باری عەلی باشبوو و دڵی بە ماڵ و حاڵی خۆی خۆشبوو. مرواری و نازێشی هێنابووە بنپاڵی خۆی. ژوورێکی پێدابوون و ئاگادارییانی دەکرد. لەم ئاخرانەوە هێندێک پەرۆشی ئەوە بوو کە منداڵی نابێ و کات نە کات مات دەبوو.

مات بوونی چیمەن کاک شەریفی تێگەیاند کە گوێی لە قسەکانی نییە. "هەڵمەت"ی بانگ کرد. کە پێشمەرگەی بەردەستی بوو.

- دابرِۆ هەرتا خوارەوە بە حەمە بێژە نووکە پایەک بێت بۆ ئێرە.

برِۆ کچم. من تەک ئەویشا قساکەم تا بزانم چۆن ئەوێ.

هەواڵ وەکوو تۆپ لە ئاواییدا تەقییەوە. "دەیانەوێ چیمەن بدەن بە حەمە". حەمە هێشتا نەهاتبوو دەیزانی کاک شەریف بۆ بانگی کردووە.

کاک شەریف بە ئاهەنگی بەرپرسی رێکخراو روو لە حەمە گوتی:

- ئاخری گەرەکتە چە بکەی بەم دەسکەوتەت.
- کاک شەریف، ئەگەر خەشابە فیشەکێک بوایە هەرتا ئاخر فیشەک ئەتشمارد. ئیسە بۆچە بووگە بە دەسکەت من؟ دەسکەوت حێزبە، بە من چە. چەی پێ ئەکا با بیکا.
- من نەموتوو بیەی بە کۆڵتا بێریتیە ئەیرە.

- شەرتمان لە بەرا وا بوو. ناکریا ئەو بەسەزوانە بنێرینە پای ئێعدام.
- خوەت شەرتت دانیاگە، ئیسەیش فکرێکی بۆ بکەرەو.
- ژنەفتگمە گەرەکتە بیکەی بە ریش منەو؟
- حەفتەیک هەشت دەفعە وەک سەگ پا سووتیاگ سەر و خوار ئەکەی تا چاوت پێ بکەفێ، ئیسە من ئەیکەم بە ریشتەو سەرگروبان؟ لە خوات بێ ژن لەمە خاسترو بۆ پەیا ناوێ.
- من قەوڵم داگە بە کەنیشکەکەی شەهید سمایل.
- ئەو هێشتا مناڵە. هەرتا ئەو گەورە بێ تۆ دە کەفەنت زەرد کردگە. مەگەر زینگی پێشمەرگە چەنێکە؟

حەمە بێدەنگ ببوو، کایەی بە زامنی تفەنگەکەی دەکرد. دومشقی دانیشتبوو، هەستایە سەر چۆکان.

- بۆ نایەی بە پێشمەرگەیکتر، گشتیان لە خوایان گەرەکە، لەم موجەڕەدیا و لەم کێف و دەشتا هاوسەرێکیان بێ.
- ئاخر ئەویش حەز بە تۆ ئەکا. رازی بوون ئەویش شەرتە. تویش ئەزانم دڵت وەک قنگ مامر لێئا.
- دوایە ئەیژن "حەمە لەبەر چیمەن خوەی خستە خەتەر" نە لەبەر لیدان حاجی مەنسوور.
- ئیسەیش هەر وا ئەیژن، خەفەت مەخوە. ئەگەریش نەیخوازی دوایە ئەیژن " چیمەنی هاورد بۆ خوەی، وەلێ دایە باوش یەکێترەو.
- ئەم زوان توە ئاخری هەڕگ ئەکا بەسەرمانا. خاسە قەبووڵ وەلێ من ماڵ و پوڵم نییە، بە چە ژن بێرم؟
- ئەوانە لە پای من. تۆ ماڵێک پەیا کە منیش کەمێ ئەسپاو ماڵت بۆ پەیا ئەکەم. موارەکە دەی.

*

"حەمە غەریب"ی خەیات، پێشمەرگەی زۆر خۆشدەویست. خۆی و براکانی چەکە کۆنەکانیان لەناو کادێن دەرهێنابوو و لە ژووری دانیشتن بە دیواریانەوە کوتا بوو. دەیگوت " نەمردین و بە چاو خوەمان دیمان مەردم چەک بکەن بە شانیانا". ژوورێکی دا بە حەمە و چیمەن و فەرشێکیشی بۆ راخستن. بە بڕوای کاک شەریف لەو رۆژەدا کارێکی پاڵەوانانە بوو. هەر بە تۆڵەی ئەو پاڵەوانییە کاتێک جاش و پاسدار ئەو گوندەیان گرتبوو، میزیان لە دەمی کردبوو.

چیمەن دەیەویست بیرەوەری دووری حەمە زیندوو بکاتەوە. لە تاریکی خەیاڵ دەری بێنێ، بیخاتە رووناکی ژیانەوە. دەیەویست لانی کەم لە دڵی خۆیدا بەناچاری نەبووبێتە ژنی حەمە. دەیەویست تروسکەیەک خۆشەویستی هەڵایسێنێتەوە. دوو رۆژ کپ و بێدەنگ خەریکی ئەم شەڕە نهێنییە بوو.

حەمە لە چایخانە بۆی دانیشتبوو و بیری لە هیچ نەدەکردەوە." دەسکەوتی پێبراوە، ئیتر چی دەوێ"؟ شەوی یەکەم مامۆستا کەماڵ ئەو چوار وشە عەرەبییەی گوت و حەمە گوتیەوە و کاک شەریفیش وەکیلی چیمەن بوو و دەستی لەناو دەستی حەمە نابوو. مەعاملە بڕایەوە. بێ مارەیی و بێ شیربایی و بێ جل و بێ هیچ. شاخێک نەبات لە قەباڵەکەدا نووسرا. "قەرزە با بمێنێ" کەس کیشەی بۆ نەدروریوە".

زەماوەند نەبوو، شیوەنی ورچ بوو. پێشمەرگەکان لەبەر تانە و تەشەری مامۆستا و خەڵکی دێ نەیاندەوێرا شایی بگێڕن. "چلەی شەهیدەکان تەواو نەبووە... خەڵک هێشتا رەشی لەبەردایە... بێوەژن شایی بۆچییە؟" کەس نەبوو چیمەن بکا بە بووک، تەنانەت چێشتی ئەو رۆژەش بۆخۆی لێینا. ژنی کادرەکان خۆیان لێی بێخاوەن کردبوو. لای ئێوارە چوار پێشمەرگە حەمەیان بردە ناو باخەکان. چیمەن بە تەنێ لە ژوورەکەی رێکخراو دانیشتبوو کە "مەعسومە" ژنی حەمە غەریب هات و بردی بۆ ماڵی خۆیان. "شلەقاورمە"یەکی لێنابوو، یەک دوو ژنی دیکەشی بانگ کردبوو، بە پەلە بەنیان خستە دەموچاوی چیمەن و روومەتیان گرت و هێندێک سوراو و سپیاویان پێدا ساوی و ناردیانە ژوورەکەی خۆی، بەڵام زاوا دیار نەبوو. فەرماندەی هیز گێسکێکی بە حەمە کڕیبوو و لەگەڵ چەند کادر و پێشمەرگەدا بردبوویانە باخی "کاورەحمان". دوکتور جەماڵ هێندێک ئارەقی دەستکردی پەیدا کردبوو و چەند کوڕی دانیشتبوون کەبابیان ساز کردبوو و کردبوویانە زەماوەندی خۆیان.

درەنگان، دەوری نیوەشەو حەمە مەست و خوڵاوی خۆی بە ژووریدا کرد. بۆڵەیەکی لێوە هات و بەر لەوە بتوانێ هەموو جلەکانی دەربێنێ خەوی لێکەوت. چیمەن وەکوو ئاوێکی ساردیان بە سەریدا کردبێ، سارد بووەوە. خەیاڵەکانی رەویەوە "کوا ئەو قسە خۆشانەی خۆشەویستیت حەمە؟ کوا ئەو دڵدانەوە و دڵنیا کردنانە؟... کوا ئەو تامەزرۆیە و باوەش پێداکردنە"؟ تاڵی ژیان جارێکی دیکە ئەوکی گووشی و فرمیسکەکانی گۆنا سوورەکەیان شوشتەوە.

خۆرەتاو تازە لیزگی بەسەر چیاکاندا کێشابوو. دووکەڵی کونەوەجەی سەربانەکان هەتا دەگەیشتنە تیسکی رۆژ، هەڵدەکشان. دوایە دەڕەوینەوە و نادیار دەبوون. ئاوری بەر دەرکەی ماڵان وەکوو گوڵەزەردی نێو سەروزەڵان بە دەم سروەی بەرەبەیانەوە سەمایان دەکرد. دێ لە پەنا سێبەری نێوان کێوەکاندا هێشتا بە تەواوی لە خەو هەڵنەستابوو، "عەبە" شوانە چکۆلەکەی دێ هێشتا بەرغەلەکەی لەناو دێ دەرنەکردبوو. "دادە رابێ" تازە تەختەی بەر دەرکی کولانەی مریشکەکانی هەڵگرتبوو و دانی بۆ رۆ دەکردن کە گوللە تۆپێک بە هاژە هاژ کەوانەی کرد و خۆی بە دۆڵی ئەو دیوی ئاواییدا کرد.

گرمەی تۆپ جەماعەتی ڕێکخراو و پێشمەرگەی لەخەو ڕاچلەکاند. کاک شەریف سەری لە پەنجەرەوە هێنایە دەرەوە. مەیشکە چیل چیلە سەربەکڵاوەکە قرتەقرتی بوو و بانگی جووجکەکانی دەکرد. دوویان وەکوو خۆی سەر بەکڵاوە بوون. پەنجەرەکەی داخستەوە. فەرماندەی هێز هەروا کە لە ناو جێ خەوەکەیدا چاوی دەپرواند گوتی:

- ئەگەر لەشارە خستویتیان لە نیشانەیان داگە. پەنجا متر کلا کردن بە نسبەت بیست سی لیکومتر هیچ نییە.

جار و بار تۆپیان بۆ ئەو دەور و بەرە دەهاویشت، بەڵام قەت ئاوا لە نزیک ئاوایی نەکەوتبوو، تۆپی دووهەم لە پشت ماڵان لە لاپاڵی شاخەکەیدا و ئاوایی هەژاند. زریکەی منداڵی نێو لانکە و هاواری ژنان لە منداڵەکانیان کە بۆ تەواشا کردن چووبوونە نێو کۆڵان و سەربانان، مقۆمقۆی پیاوان بۆ دۆزینەوەی چارە. چیمەن، حەمەی ڕاشەکاند:

- دا هەڵسە قوربان بۆ ئەونە خەو قورسی؟ ئاواییان داگە بەر تۆپ.

حەمە خۆی ڕاست کردەوە. هێشتا سەری دەسووڕا، بەڵام دەبووا هەستێ، با تازە زاواش بێ.

- جا لەتەک تۆپی دوورهاوێژدا چەمان پێئەکرگێ.

ڕەخت و فیشەکدانی لە خۆی بەست. کاتێک لە دەرکە دەرچوو ئاورێکی لە چیمەن دایەوە.

- هۆشۆ بە خوەتەو بێ، ئەگەر هیچ پێش نەیت ئیمشەو ئەگەڕمەو.

چیمەن وەڵامی نەداوە. نەیزانی دەبێ چ بڵێ. گرمە تۆپی سێهەم کە لەوبەری ئاوایی کەوت نەیهێشت بیر لە هیچ بکاتەوە. بە ڕفان چووە قاتی خوارەوە تا بزانێ ژنی حەمە غەریب چ دەکا و دەبێ چ بکەن.

فەرماندەی هێز پەشۆکاو لە پێش ڕێکخراو ڕاوەستا بوو. دەیەویست پێشمەرگە بنێرێتە سەر شاخەکەی پێش ئاوایی بەڵکوو بزانێ تۆپەکان لە کوێوە دێن. کاک شەریف لە بەرخۆیەوە بۆڵەی دەهات.

- جا فەرقی چەس لە کوێنەو تێن؟

گوللە تۆپێکیتر کە بە مەودایەکی زۆر لەناو باخەکان کەوت لەگەڵ سمایل گەییشتە جێ. سمایل بە سواری بارگین هاتبوو و خۆی زیاتر لە بارگینەکە هەنکە هەنکی بوو.

- ستون هاتگە، ئەرتەش و جاش و پاسدار.

هێشتا بە تەواوی نەیگوتبوو کە گەیشتوونەتە کوێ و چەندن و چۆنن کە دەنگی هلیکۆپتەر و تەقەی قومپارە و دۆشکە بەرز بووەوە. وادیار بوو ستوون پێشی پێگیراوە و شەڕ توندە.

پرسیارەکانی ئامرهێز و کاک شەریف بۆ ئەوە بوو کە بزانن پێشمەرگە تاکەی بەرەنگاری پێدەکرێ.

- ئەگەر زۆر بن بەشێکیان پێشمەرگە دەخافڵێنێ و بەشێکیان خۆی دەکەینێتە نێو دێ.

فەرماندەی هیز بە سمایلدا هێندێک فیشەکی بەڕیکرد و خۆی لەگەڵ سێ چوار پێشمەرگە کە لە ڕێکخراودا بوون لاوەلا بەرەو سەر شاخەکەی پشتی ئاوایی کە پشتی لە ناوچەی ئازاد بوو، بەڕێکەوت.

لە ڕێکخراودا کاک شەریف مابوو و "سەی ڕەحیم"ی بریندار کە گەرچی برینەکەی چاک ببووەوە بەڵام هەر دەشەلی و خۆی کردبوو بە جانتا هەڵگری کاک شەریف.

- باشە ڕەحیمە شەل هەڕگی کوێنە بگرینەو، ئەم ڕێکخراوە چۆن بگۆزینەو؟

ریش سپییەکان لەسەر بانی مزگەوت کۆ ببوونەوە و راوێژیان دەکرد.

- جا تەکلیف چەس خاڵۆ حەمە؟
- وەڵاهی ئەونە ئەزانم ئەگەر پایان بگەیتە ئەیرە، گشت ماڵەکان ئاگر ئان. ئەیرە مەرکەز ڕێکخراوی هاتیا.
- ئەی چارە چەس؟

سۆفی عەولا دەستێکی بە ریشە سپیە زەرد بووەکەیدا هێنا و گوتی:

- با بچینە شۆن مەلا رەحمەت. هەرچێ بێ ئەو مەڵاس و شایەت ئیحترامی بگرن. با قورئانێک بوا بەرەو پیرییان.

هەموو پێکەوە بەرەو ماڵ مەلا بەڕێ کەوتن.

- هەر لە زەمان عوسمانییەکانەو هەرتا ئیسە ئەم کوردە هەر ئەمە کاری بووگە. هەر هێرشیان بۆ هاوردگە و هەر قورئانی کردگە تکاکار. کورە لە "قارنە و قەڵاتان" مەلاکەیشیان کوشت و قورئانەکەیشیان شەهید کرد. ئەمانە ئەم کەڵەکە کاریان لێ ناکا.
- جا ڕێگا چارەیکیترمان هەس مامۆسا؟

مەلا رەحمەت هەر لەو کاتەدا کە کەواکەی لەبەر دەکرد گوتی:

- کوره ئاخر دوو دەفعە هەناردیانە شۆنم، نەچووم. من ناتوانم، ماڵ و منالم بوەمە شار. وا مەزانن ئەگەر ئەو خوانەناسگەلە گەینە ئەیرە پای پێشمەرگە لەم ناوا ئەوڕگێ. کورە هەر دێتەو. هۆشتان بە خوەتانەو بێ خراوە مەکەن. ئەوە ئەیژم پێتان.

دەیگوت و قورئان و سینییەکەی بە دەستەوە گرتبوو و بەرەو مزگەوت دەڕویشت.

- بێسن با بزانین خوا چەئەکا، عەجەلە مەکەن.

کاک شەریف خەمی هیچی نەبوو، ئەمبارەکەی نەبێ کە پڕ بوو لە تفاق. لە برنج و ڕۆنەوە بگرە هەتا ئارد و نەوت کە زووتر لە پێگەی ژاندارمەیان بە دەسکەوت هێنابوو. چوار پێنج ئێستر لە دێدا پەیدا دەبوو، ئەویش چەک و چۆڵە شڕەکانی هێز و سەندووقە قورس و بەتاڵەکەی ڕێکخراوی پێیاندا بەڕێکردبوو.

خەڵک یەک یەک و دوو دوو بەماڵەوە بەرەو مەزرا و کەوێڵەکان بڵاوەیان دەکرد. دوو گوللە قومپارە کە لە ناو دێ کەوتبوو، گەرچی کەسی نەکوشتبوو، بەڵام ورەی بە کەس نەهێشتبوو. بیریان لە ڕۆژی وەکوو ئەمڕۆ نەکردبووەوە. بیریشیان لێیکردباوە ئاخر چارە هەر هەڵاتن بوو.

کاک شەریف جگەرەی بەدووی جگەرەدا تێدەکرد و جنێوی بە زەوی و زەمان دەدا. دەچووە بەر دەرکەی ئەمبار و دەگەڕایەوە ناو ڕێکخراو و لاتاوێکی بە سەی ڕەحیمدا دەدا.

- چ بکەم؟ چی لێبکەم شەلە؟... ئەو ئەمبارە بکەوێتە دەستیان حەیامان دەچێ.

دەرکەی ئەمبارەکەی دەکردەوە، چاوەی لە فەردە برنج و شەکر و لەپە و تەنەکە ڕۆن دەکرد و جەرگی، جەرگی دەخواردەوە.

- کورە بیرێکم بۆ بکەوە!... دا بزانە ئێسترێک، کەرێک، چەند پیاوم بۆ پەیدا ناکەی!

قسەکانی ئەودەم سەی ڕەحیمی دەهەژاند کە ریزی گوللەی دۆشکە بەسەر دێدا کەوانەی دەکرد.

چیمەن شتومەکەکانی مەعسومەی گوێستبووەوە و خۆی گەیاندبووە ڕێکخراو. دەنگی چیمەن کاک شەریفی داچڵەکاند.

- تۆ لێرا چاکەی کچێ؟ بڕو لە لایک خوەت بشارەو.

- بۆچە بەو مەردمە نایژی بێن چتەکان ئەمبارەکە بوەن بۆ خوەیان. ئەوان بیوەن خاسترە لە جاشە لات و لوتەکان.
- هیچ کەس نەماگە لەناو دیێا.
- بەش ئەونە هەر ماگە.

سەی رەحیم کە لە بەیانییەوە یەک قسەی نەکردبوو، هاتە دەنگ:

- راس ئەکا کاک شەریف! ئەگەر نەچووین ئەوە ئەیەنەو پیمان. ئەگەر چووین نۆش گیانیان بێ، ئەوە چەن مانگە هاین بە ملیانەو.
- ئیمرۆ هان لەتەک ئێما، سۆزی هان لەتەک پاسدارەکانا. ناوینی هیچ کەس نەماگە؟

سەی رەحیم رانەوەستا وەڵامی کاک شەریف بداتەوە. چیمەن بەرەو دەرکەی ئەنبار بەڕێکەوت.

- وەخت بەخێڵی نییە پیاگ!

بڵیندگۆی مزگەوت کەوتە خرەخڕ.

- رەحمەت لە باوکو دایکتان، هەر کەس ئارد و برنج و شەکەری گەرەکە با بچێ بۆ ئەمباری رێکخراو. گەرەکمانە خاڵی کەین.

هێشتا جاری دووهەمی بە تەواوی نەگوتبوو چەند کەس گەیشتبوونە بەر دەرکی ئەمبار. خەڵک لە مەزرا و باخەکانەوە بە رفان خۆیان دەگەیاند و هەر کەسە فەردەیەکی بە کۆڵەوە بوو. کەس نەیدەزانی لەکوێ دەیشارنەوە. کاک شەریف خۆی لێکردبووە تولبڕ و بە توورپییەوە جگەرەی دەکێشا و تێکەڵ نەدەبوو. دەتکوت ماڵی بابیە و خەڵک بە تالانی دەبەن. تەنیا چیمەن بوو کە دەهات و دەچوو و دابەشی دەکرد و بە زەینی خۆی دەسپارد کە کێ چی بردووە.

چارەکە سەعاتێکی نەخایاند ئەمبار گسکی لێدرابوو. هلیکۆپترەکان بەسەر دێدا دەوریان دەداوە.

- ئەو چرا سوورگەلە چەس لە ژێر سکیانەو رۆشنیەکەن؟
- گرا ئان بە قومپارە هاوێژەکان.

دوو ماڵ دووکەڵی لێ هەستابوو و دوو کادێن ئاگری تێبەربوو. سێ چوار کەس بە سووکی بریندار ببوون. جەماڵ لە ژووری دەرمانگادا هەتا یەیکی برین پێچ دەکرد، دە جار لە پەنجەرەکەوە سەری دەبردە دەرێ و چاوی لە ئاسمان دەکرد. زریکە و هاواری ژنان بێدەنگییەکانی نێوان گرم و هۆڕی شەڕی پڕ دەکردەوە. مەلا و ریش سپییەکان قورئانەکەیان بردبوو و چووبونە چەق رێگای پێش ماڵان،

ماتڵی سوپای ئیسلام بوون. بڕیار وابوو لەناو دێدا شەڕ نەکرێ و ڕێگای پاشەکشەی پێشمەرگەش بە لای دێدا دیاری نەکرابوو. کاک شەریف پێش سەی ڕەحیم کەوتبوو و ملی ڕێگای "شیان"ی گەرتبوو و دەیەویست بزانێ شتومەکەکانی ڕێکخراویان چ لێکردووە.

چیمەن دەست لە دەور ئەژنۆ گرێدراو لەناو ئەمبارە بەتاڵکەدا کزکۆڵەی کردبوو و گوێی بۆ تەقە شل کردبوو. هەتاو لە کونەرۆژنەی بن میچەکەوە لیزگی کێشابووە ژوورەوە و گوڵە رووناکییەکی لەبەر پێی چیمەندا نەخشاندبوو. ماندوو بوو. مێشکی ماندوو بوو. بیرەوەری دەیبردەوە. بە دەنگی تەقەوە لە رۆژنەکەوە هەڵدەکشا و بەسەر دەشت و دەراندا دەگەڕا و دەچووەوە شار. خەیاڵ دەیبردە ماڵی خۆیان.

ماوەیەکی زۆرە هەر بەو دەقە دانیشتووە و چاوی لە بریسکەی گوللەی پشت پەنجەرەکە بڕیوە. چەند رۆژە ئاو و کارەبا بڕاوە. نان لە ماڵاندا نەماوە. لە دێهاتەکانی دەور شارەوە فەردە فەردە نان دێنن بۆ شار و بە ناو خەڵکدا دابەشی دەکەن، بەڵام زۆربەی ماڵەکان هیچیان وەبەر نەکەوتووە. برسیەتی و بێئاوی لە لایەک، گوللە قومپارە و گوللە تۆپی لەناکاو لە لایەکی دیکە. پازدە شەو و رۆژە کە ئەرتەش و پاسدار شاریان گەمارۆ داوە و لە چوار لاوە تۆپ و قومپارە بەسەر ماڵاندا دەبارێ. خاڵە حەمە دوو منداڵی لە باخچەکەیاندا ناشتووە… لە چوارباخ دوازدە کەسی بنەماڵەیەک بە جارێک کوژراون و تەنیا منداڵێکی ناو لانکەیان لێ بەجێماوە… کەس هێزی گریان و شیوەنیشی نەماوە… عەلی پاڵ بە دەرگاکەوە دەنێ و دێتە ژوورەوە. کوڕێکی دیکەشی لەگەڵە کە چیمەن نایناسێ… تەلیسەکەی دەستی هەڵدەتەکێنێ و هێندێک نانەڕەقە لەناو ماڵەکە ڕۆ دەکا. تاوێک بەسەر پێیەوە چاو بە ناو ماڵەکەدا دەگێڕێ و دەڕواتە دەرەوە. ئیتر نەیدیتەوە.

لە شەڕی پێشوودا فڕۆکەکان تەنیا دیواری دەنگیان بەسەر شاردا شکاند. بۆمبیان بەرنەداوە. کەس نەمرد، تەنیا خەجێ و منیرە منداڵیان لەبەر چوو. شار پڕ بوو لە پاسداری هەمە ڕەنگ و زبانێک. کەس نەیزانی ئیمام بۆ جەهادی دابوو.

دوایە دەستی پێکرد. لاوەکان شەوانە دەچوون دینامیتیان لە بنەکەی جاش و پاسداران دەهاویشت.

- تۆ خوەت قاتی مەکە نازێ گیان!
- ئەمانە بکەینە دەرەو، پێشمەرگەکان تێنەو.

هاتنەوە، نازێیان کوشت. کوژرا.

- خوەزگە بێن مل هەرچێ پێشمەرگەس هەڵکێشن… هاتن، ئەمەش هاتنەکەیانە.
- خوەزگە خوەیشم بکوژیایم و ئەم رۆژە ڕەشگەڵمە نەدیای.

مەرزیە و شایستە لەناو شەقامەکەدا بە قومپارەیەک لەت و پەت بوون. کەس نازانێ کامە دەست و لاقی کامیانە. هەردووکیان لە باخچەی ماڵ عەلی میکانیکدا لە گۆڕێک نێژران.

رمەی دووری راکێتی هلیکۆپترەکان نیشانەی توندبوونی شەڕەکە بوو. ئاوایی کپ و بێدەنگ چاوەڕوان بوو. تەنانەت جریوەی چۆلەکەش نەدەهات. دار و بەرد گوێیان بۆ تەقە شلکردبوو. گوڵە خۆرەتاوەکی بەردەم چیمەن خزابوو و گەیشتبووە سەر داوێنی و لەگەڵ گوڵە سووره وردەکانی کراسەکەیدا کایەی دەکرد و دەیبردەوە شەڕی شار.

بێدەنگییەکی سامناک دنیای داگرتووە، کپ و گەرم و پڕ لە ترس، شەوی بیست و چواری شەڕە. کەس ناوێرێ لە پەنجەرەوە سەر بەرێتە دەرەوە. سەدان کچ و کوڕی لاو، خەواڵوو و شەکەت و وەڕەز ریزیان گرتووە و لەشار بەدەر دەکەون. بێهێز و گێژ لە ژێرخانەکەی ماڵی خاڵە نێعمەت دێتە دەرێ. لە پشت پەنجەرەکەی ماڵی خۆیان دادەنیشێ و چاوەڕوانی رۆژ لە ماتی و رەشی شەو دەڕوانێ.

ئاسمان سپی بوەتەوە بێدەنگییەکی قورس و ئارەقەکردوو باڵی بەسەر ئاخر مەیدانی شەڕدا کێشاوە دایە بێهێز و گێژ لە ژێرخانەکەی ماڵی خاڵە نێعمەت دێتە دەرەوە، لە ژێر پەنجەرەی ماڵەکەدا لە پەنا دیوارەکە دادەنیشێ. لووتکەی "ئاویەر" بۆ دیتنی خۆرەتاو ملەتاکێی دەکا. پاسدارەکان لەسەر بانان لە ناو سەنگەرەکانیاندا، ماندوو و خەواڵوو و توڕە، بێچرکە خۆیان مات کردووە. کوژراوەکان پەرش و بڵاو لەبەر دەرکەکان، لەناو جۆگەی خیابانەکەدا، لە پاڵ تەلیسە خیزەکاندا کەوتوون و لە بێڕەنگی بەیاندا وەکوو تارمایی دیارن .جیڕەی دەرکەیەک دەنگ دەداتەوە و موچڕک بڵاو دەکاتەوە. "دایە" بە سەرپۆشێکی سپییەوە کە لە ژێر چناگەیەوە بە دەرزیلەیەک هەڵپێکاوە و وەکوو خرقەیەکی سپی بەسەر کراسە کوردییە کەوەکەیدا کێشراوە، لەناو دەرکە دیار دەبێ. تەقەی چەند تفەنگ سوارکردن دەبیسترێ. تەزبێحە درێژەکەی بە دەستییەوەیە و لە ژێر لێوەوە دوعا دەکا. گاڵۆشە نەرمەکانی خشە لە بێدەنگییەکە ناخا. ئارام و سووک پا هەڵدەگرێ و لە بن کۆڵانەکەوە دێتە پێشێ. هەتا سەر خیابانەکە، هەتا بەر دەرکی ماڵی خۆیان سەد هەنگاو نابێ. سەنگەری ئازاد کوڕە چکۆلەکەی لەبەر دەرکەی خۆیان بوو. دوێنێ لە کاتی تۆپ بارانەکەدا کە سفرە نانەکەی لەباوەش گرتبوو و هەڵاتبووە ژێرخانی ماڵی خاڵە نێعمەت، چاوی پێی کەوتبوو. لەسەر کۆڵانەکە رادەوەستێ، دیمەنەکە لە خەیاڵ دەچێ، لە خەونی بەرەبەیان دەچێ. یەکەم پاسدار چەند هەنگاوێکی لێی دوورە. چاوی دەپروێنێ، وەکوو بیەوێ بزانێ راستە یان خەونە. هاوار دەکا "کێی؟" دایە ئاوری لێی ناداتەوە. بە ئەسپایی هەنگاو هەڵدێنێتەوە و تەزبێحەکەی دەژمێرێ و بەسەر کوژراوەکاندا دەنووچێتەوە. چاو لەوانەی ردێنیان هەیە ناکا. جاشێک لەو لاوە هاوار دەکا "لە چا ئەگەڕی پیرە ژن؟" بە پارێزەوە لە سەنگەرەکەی ئازاد نزیک دەبێتەوە، چاو لە پشت تەلیسە خیزەکان دەکا، ئازادی تێیدا نییە. شەهابی جیرانیان سەری لەسەر دەستی داناوە و خەوی لێکەوتووە. گوللەیەک لە ژێر گوێی داوە. فرمیسکەکانی دەڕژێتە سەر گۆنای شەهاب. دەست بە کاکۆڵیدا

دێنێ. تەزبێحەکەی دەخاتە دەور ملی خۆی. پچەی ژێر لێوی نامێنێ. دوو سێ هەنگاوی دیکەش دەڕوا و دەگەڕێتەوە .ئاسمان سوور و شین بووە. ئاویەر ئارەقچنە زەردەکەی لەسەر ناوە. دایە روو دەکاتە دەرکەی ماڵەکەیان. دەست هەڵدێنێ ئەڵقەزوونەکە بگرێ، شریخەی گوللەیەک دەنگ دەداتەوە. دەستی بەردەبێتەوە. چۆکی دەشکێتەوە و سەر بە دەرکەکەوە دەنێ. گوڵێکی خوێناوی بە سەرپۆشەکەیەوە دەپشکوێ. ئیتر چاوی بە ئازاد نەکەوتەوە.

چیمەن فرمیسکەکەی بەسەر قۆڵی کراسەکەی سڕییەوە. بێدەنگی وریای کردەوە. بێدەنگی مەیدانی شەڕ، سام و ترسی بۆ زیندوو کردەوە. تەنانەت نەشیوێرا هاوار بکا. هەستی دەکرد گۆت بووە.

رمەی چوارناڵی ئەسپی تاکە سوارێک لە چۆڵایی دێدا دەنگی دایەوە. چیمەن راچڵەکی و خۆی گەیاندە ناو دەرکەی ئەمبارەکە. "شوانە" بوو بە غاردان بەرەو شوێنی شەڕ دەچوو. ماوەیەک بوو بە هۆی هێندێک ناکۆکی لەگەڵ فەرماندەی هێز لە ریزی پێشمەرگەدا نەمابوو و لە شوێنێک دانیشتبوو. ئەو ڕۆ تەقەی شەڕ راپەڕاندبوو. نەیتوانیبوو بێلایەن دانیشێ. "کێشەی من و فەرماندەی هێز بە جێگای خوەی. کێشەی من و ئەو سەگباوکگەلە خۆ تواو نەوگە" ئەو وەڵامەی بە ریش سپییەکان داوە کە لە ژێر سێبەری دارتوەکەی تەنشت ڕێگادا راوەستبوون چاوەڕوانی ستوونەکە بوون. کە شوانە لە پێچی ڕێگاکە لە چاو ون بوو تەقە دەستی پێکردەوە.

ڕێگای ژاوەرۆ، ڕێگایەکی تەنگەبەر و پێچ لەسەر پێچە و پڕ لە کەند و کۆسپ بوو. لە یەک لاوە تۆزێک لە لاپاڵی کێو و تەپکەکانیان داتاشیبوو و لاکەی دیکەیان بە کەڵەکچن راست کردبووەوە. لە پێش چایخانە و لەناو گوندەکان نەبێ دوو ماشین نەیدەتوانی بەشان یەکتردا تێپەڕن. بۆ ماشینی هەرە زەلام و بۆ توند رۆیشتن نەدەبوو. ئەو رۆژە سەربازە تازە شۆفێرەکان کە تەقەشیان لەسەر بوو و شارەزای ڕێگاکەش نەبوون، کە گەیشتبوونە شوێنە هەرە ئەستەمەکە لەگەڵ دەسرێژی پێشمەرگە بەرەوڕوو ببوون. یەک ماشینی لە کەنداو هاویشتبوو، یەک لە کێوی کوتا بوو و یەک هەڵیدێرابوو.

بەشێک لە جاشە خۆماڵییەکان چووبوونە دێهاتەکانی سەر ڕێگا و خەریکی دزی و ماڵی خەڵک ئاگر تێبەردان بوون. خەڵکی ئەو گوندانە هەر لە بەیانییەوە مەڕ و ماڵاتیان بەجێ هێشتبوو و خۆیان گەیاندبووە چەم و دۆڵ و بنارە دوورترەکان. بڵاوبوونەوەی پاسدار و جاش، پێشمەرگەکانیشی بڵاو کردبووەوە و سنووری شەڕی شێواندبوو. بۆیە چەکە قورسەکان کاری زۆریان پێ نەدەکرا و لە شەڕی چەکی سووکدا پێشمەرگە زاڵ بوو. تەنیا مەترسییان هلیکۆپتر بوو کە فڕایفڕ دەهات و دەچوو و راکێتی دەهاویشت. لای نیوەڕۆ هێندێک لە پێشمەرگەکان فیشەکیان لێبڕابوو و بۆ ئەوە خۆیان بگەیننە چەکی کوژراوەکان دەسە و یەخە شەڕیان دەکرد و پەلاماریان دەدا. پاشەکۆی ستوونەکە هەر چۆنێک بوو خۆی دەرباز کرد و بەرەو شار گەڕایەوە. چەند ماشینی لوتکەی کاروانەکە و ئەوانەی چووبوونە ناو ئاوایی

"تەختە" نەیانتوانی خۆیان لە گەمارۆی پێشمەرگە دەربێنن. ئەوەی کوژرا، کوژرا و ئەوەش نەیویست بکوژرێ چەک و کڵاوەکەی فڕێدا و دەستی لە پشت ملی دانا و خۆی تەسلیمی پێشمەرگەکان کرد.

فەرماندەی هێز بەرە بەرە بە پەنا و پەسێودا خۆی گەیاندبووە دەور و بەری شەڕەکە و لە کاتێکدا کە ئاگر دامرکا گەییشتە سەر دەسکەوتەکان. چەند کەسێک لە خەڵکی گوندەکان نان ئاویان بۆ پێشمەرگەکان هێنابوو و ئەوانیش ماندوو، برسی و تینوو و وەڕەز پۆل پۆل لە دەوریان کۆ ببوونەوە. حەمە ویستی لێوە ئیشکەکانی بە زمان تەڕ کا بەڵام زمانیشی ئیشک ببو. بە دەنگێکی کپ و شەکەت گوتی:

- سێ زەخمی و شەهیدێکمان هەس. "نادر"مان شەهید بوو.

فەرماندەی هێز مژێکی لە جگەرەکەیدا و نێوچاوانی بە نیشانەی خەم تێکنا و گوتی:

- لە زیارەتانەکەی سەر ڕێگای تەختە ئەینێژین.

نادر یەکەم شەهیدی پەلی حەمەرەش بوو. حەمە نادری زۆر خۆشدەویست. لەگەڵ بابی دۆست بوو. دایکی چەند جار ئامانەتی دابوو:

- حەمە گیان. هۆشۆ بە نادرەو بێ، مناڵە خوەی بە کوشت نا. توخوا ئەسڵەحەی پێ ماان.

هێشتا شازدە ساڵی تەواو نەکردبوو. نەیدەزانی ترس چییە.

- بۆچە هاتگیتە دەرەو لە شار نادر؟ بۆچە دانەنیشتی لە شارەو تەماسمان تەکا بگری.
- جاشەکان ئەیناسنەو کاک شەریف، وەختێک لە بنکەی "جۆراوا" بووگە ناسیگیانە. دایکی سپاردگیە بە من.
- باشە دەی، کوڕ خاس هەر وا ئەوێ.

گوللەیەک لە لای چەپی ملیەوە رویشتبوو و لە لای راستیەوە هەڵیدڕیبوو. کاتێک دایاندەپۆشی حەمە لە قووڵایی دڵەوە هاوارێکی کرد و بە هەموو رق و تووڕەییەوە ریزێک گوللەی لە ئاسمان کرد. دەتگوت دەیەوێ خودا بکوژێ.

*

خەڵک بەرە بەرە روویان لە ناو دێ کردبووەوە. کاک شەریف چاوێکی لە ئەمبارە بەتاڵەکە کرد و ددانی پێکدا سوا و رووی لە چیمەن کرد:

- باشە کچێ تۆ ئەزانی کێ چەی بردگە؟

چیمەن وەڵامی نەداوە، چاوی لە ڕێگا بوو، ئاخۆ کەی پێشەرگەکان دێنەوە. خەڵک لە پێش دەرگای مەقەڕ کۆ ببوونەوە و هەر یەکە شتێکی دەگوت. تاو نە تاوێک کەسێک فەردە ئارد یان تەنەکە رۆنێکی دێناوە و چاوی پڕ لە پرسیاری لە زاری ئەم و ئەو دەبڕی.

- کورە ئەو خوێڕیگەلە کەی دەرەقەت پێشمەرگە تێن... هیچکەس نەیزانی بە کوێنا دەرچوون.
- ئەیژن لە تەختە چوار ماڵیان ئاگر داگە.
- چووگنە سەر بەرزاویش تەنیا پیرەمەردێکی تیا بووگە، ئاگریان داگە.
- سێ پێشمەرگە شەهید بوون.
- نا ئەیژن شەهیدێمان هەس وەلێ زەخمی فرەس.
- کورە سەد جەسەدیان تەنیا لە ڕێگاکا کەفتگە. نەیانتوانیگە بیوەنەو.

چیمەن دڵی دەکوڵا، بەڵام نەیدەوێرا لە کەس بپرسێ داخۆ حەمە چی لێهاتووە؟ هەر بە تەما بوو بەشکەم کاک شەریف لە کەسێک بپرسێ و ئەو گوێ لێبێ. دەچووە ژووری مەقەڕ و دەهاتەوە درەوە. دەچووە دووکانی حەمە غەریب و دەگەڕاوە. ئۆقرەی لێبڕابوو. ئاخری پێی لەسەر ڕێگا کردە کێش. "خوەم ئەچم" لە پێچی یەکەمی ڕێگادا، منداڵ بە هەراوە بەرەو رووی هاتن. بە پێش ماشینە مینیبووسەکەی "خوڵامە کەچەڵ" کەوتبوون. فەرماندەی هێز یەکەم کەس بوو کە دابەزی. چیمەن چاوی بەناو پێشمەرگەکاندا گێڕا.

- حەمە کوای؟
- مەترسە هیچی پێ نەهاتگە. ئەسیرەکانی برد بۆ زیندان، هەرتا شەو تێتەو.

چیمەن بێ ئەوە کە بیری لێکردبێتەوە بە دووی ماشینەکەدا بەرەو دەرمانگا کێشرا. سمایل یەکەم بریندار بوو کە دایانبەزاند. چیمەن چووە ناو ماشینەکە. سیامەک لە نێوان نیمکەتەکاندا راکشابوو و دەیناڵاند. سەری بە لایەکدا کەوتبوو. چیمەن چەنەی گرت و بە نەرمی سەری وەرچەرخاند. سیامەک چاوی هەڵێنا. ئاگری تیژی لاوەتی و خەم و ئێش و ئەوینی لێی دەباری. چیمەن چاوی لەو چاوانە بڕی و مات بوو. ماوەیەکی کورت هەموو دنیای لەبیر چووەوە و وەک لە خەو کەوتبێ دڵی سس بوو. هەتا ئەوکاتە ئەم روانینەی لە هیچ چاوێکدا نەدیبوو. مەرگ بوو یان ژیان، نەیزانی. هەرچی بوو هەتا ناخی دەروونی گڕی گرت. سەرگۆناکانی سوور داگەڕا. ئەگەر نەبی وریای نەکردباوە هەتا مردن لەو چاوانەی دەڕوانی.

- دەی هەر لێنەو دەست بخە ژێر سەری با بیوەینە خوارەو.
- دوکتور گیان حەسەن زەخمەکەی ناجۆرە بگەی پێ.

دوکتور جەماڵ لە راستیدا دوکتور نەبوو. یاریدەدەری ژووری عەمەل بوو. بەڵام دەرزی لێدان و برین دوورینی دەزانی و لە دەوا و دەرمان کردنیشدا هێندێک تێدەگەیشت. پاش شەڕی بەهار دوو سێ تەلیس دەرمان و کەرەسەی عەمەلی لەگەڵ خۆی لە شارەوە هێنابووە ئەم دەرمانگایە. لەم ناوچەدا تەنیا جەماڵ بوو کە دەیتوانی یارمەتی بریندارێ شەڕ بدا و دەرمانی سەرپایی خەڵک بکا. ئەویش هەر شەوێک لە شوێنێک بوو. ئەگەر زەماوەندی شەوی پێش نەبوایە کەس نەیدەزانی ئەوڕۆ لە کوێ دەبوو. چیمەن بێ ئەوە لە جەماڵ بپرسێ قۆڵی لێهەڵکرد بۆ یارمەتیدان. جلی بریندارەکانی بە مەقەست هەڵدڕی و برینەکانیانی شوشت. هیچی لە دەرمانکردن نەدەزانی، سەلیقەی ژنانە یارمەتی دەدا و جارجاریش جەماڵ پێیدەگوت کە چ بکا. سمایل زۆر هاواری دەکرد. گوللە شانی کون کردبوو. حەسەن تاوێک دەبوورایەوە و تاوێک دەیناڵاند. پریشکی قومپارە زکی هەڵدڕیبوو. سیامەک تاوی زۆر بوو. گوللە بە رانی کەوتبوو و دێوەدەر نەببوو. کاتێک چرا هەڵکرا، برین پێچان و دەرزی لێدان تەواو ببوو. چیمەن شۆرباو تەماتەی لێدەنا. دەنگی مامۆستا کەماڵ لە بڵیندگۆی مزگەوتەوە بەرز ببووەوە. ئایەتی لەسەر حەدیسان دەکوتا. باسی شەڕی ئیسلام و کافری دەکرد و دەیهێنایەوە تێکەڵی شەڕی پێشمەرگە و نا ئیسلامەکانی دەسەڵاتداری "تاران"ی دەکرد. خەڵک گوێیان بۆ شل کردبوو و لە چوار یەکی تێدەگەیشتن، بەڵام سەریان بۆ رادەشەکاند و ئەویش شایی بە خۆی بوو. ئەوەندە زیرکیش لە مامۆستایەتی فێر ببوو کە بەر لەوەی برسیەتی زۆر بۆ خەڵک بێنێ و یەک یەک و دوو دوو دەوری چۆڵ کەن و بڕۆنە دەرەوە، قسەکەی ببڕێتەوە و بە خەڵک بڵێ هەر کەسە و یەک دوو پێشمەرگە بباتەوە ماڵی خۆی.

لە هەموو ماڵاندا، باس باسی شەڕ بوو. هەرکەسە خۆی چۆنی دیبوو و چی کردبوو دووی لەسەر دادەنا و دەیگێڕایەوە. خاوەن ماڵەکانیش گوێیان بۆ شل دەکرد و ورتەیەکیان دەکرد و بە شان و پیلی پێشمەرگەیاندا هەڵدەگوت و دەیانهێنایەوە سەر گەمارۆی ئابووری و گرتنی رێگای هاتووچوو و پێشگری لە هێنانی شتوومەک و خواردمەنی لە شارەوە.

- ئەی بابە، پێشمەرگەی ئێمە بە قودرت خوا گشتیان ماشەللا پاڵەوانن، وەلێ ئاخر بە ئەسڵەحە شڕەیکەو کوا ئەتوانن لەتەک تانگ و تۆپا شەڕ بکەن. ئەگەر نە وەڵا پاڵەوانن بابە. خوا ئاگاداریان بێ… داخم ناچێ ئەو ئارد و شەکەرەیچ فرە گران بووگە. بۆ سەندن ناوێ. عەجەم حوقەبازن. بەم جۆرە گەرکیانە سەریان بۆ دانەوێنین.

پێشمەرگە خۆی لەو باسە نەدەدا. نە هیچی لێدەزانی و نە هیجی پێگوترابوو، بەڵام مامۆستا کەماڵ و کادرەکان نەیاندەتوانی خۆی لێی لادەن. ئەوان قسەکەری راپەڕین بوون و خەڵک چاوی لە زاریان بوو.

- کوا ئەتوانن گشت ڕێگاکان لە مەردم بگرن. هەر ئەوێتە شەو ئەچنە ناو پایگاکانیان و دۆعا ئەکەن نەچنە سەریان.
- فەرمایشتە قوربان، وەلێ ئەگەر هەر دوو گۆنییە ئارد و برنجەکە بوایە، هەر جۆرێک بووایە پەیامان ئەکرد. خوەتان ئەزانن ئەو مەنتەقە بە تەڕەبار زینگی ئەکا. ئەگەر بارەکە بە وەخت نەگەیتە جێگا، لەناو ئەچێ. ئەو تووە فەرەنگییە وەک تووی خوەمان نییە وشکی بکەینەو بیکەین بە ئاردەتوو. ئێمە دەردمان بێ دەرمانە مامۆسا.

*

ترسی تووندکردنی گەمارۆی ئابووری تا دەهات زیاتر پەرەی دەستاند. کاتێک چاری گشتی نەما هەر کەس بیری لەوە دەکردەوە کە بۆ خۆی چارەیەک بدۆزێتەوە. هێندێک ئاشنا و رۆشنای جاشیان لەشاردا هەبوو، پەیغام و دیارییان بە دزییەوە بۆ دەناردن. هێندێکی دیکە بە پەنامەکی هەواڵیان بۆ بنکەی جاش و پاسدار دەبرد، بەڵکوو لە ڕێگا پێش بە بارەکانیان نەگرن. لە هەمووان زیاتر "خاڵە کەریم" هەستی بە مەترسی دەکرد، چوونکە خزم و کەسی عەلی نەفتی پاش ڕووداوەکەی چیمەن لێی میوان ببوون. ئەو دەیزانی حاجی مەنسوور بە هاسانی لێی خۆش نابێ و تۆڵەی لێدەکاتەوە. بۆیە زەختی دەکردە سەر مەلێعە و منداڵەکانی کە بڕۆنەوە بۆ شار و پارەیەک، شتێک بدەن بەڵکوو لێیان خۆش بن و پاکانەیکیش بۆ ئەو بکەن.

"خەلیل" کە زڕبرای عەلی بوو و کوڕی گەورەی مەلێعە، زیاتر هەستی بە پرتە و بۆڵەی خاڵە کەریم و ژن و منداڵەکەی دەکرد. خەلیل نە پیاوی کشتوکاڵ و باخداری بوو کە یارمەتی خاڵەکەریم بدا و نە ئەوەندە پارەی هەبوو کە خەرجی خۆیان بدا، هەتا نەبنە بار بە مل خاڵە کەریمەوە. خزمەکان تانە و تەشەری چیمەنیشیان بە ئەودا دەدا و دەیانوت " دەبوا چاوت پێیەو بوایە"

خەلیل بە هۆی "عەزیز" ەوە کە هاتووچووی شاری دەکرد پەیغامی بۆ "خولە سوور"ی سەرۆک جاش نارد کە دەیەوێ بێتەوە شار و هاوکارییان بکا. عەزیز پاش چەند رۆژ گەڕایەوە "گەلێن" و وەڵامی بۆ هێنایەوە کە "خاس ئەوەسە خوەی بە دزیەوە بچێ بۆ شار و خولە بوینێ، گەرەکیانە چکێ موژیاری بکەن" ئەویش بێ ئاگاداری خاڵە کەریم و دایکی بە قاچاخە ڕێدا لەگەڵ عەزیز چووە شار. شەوێک لە ماڵی خولەسوور بوو و بەیانی زوو لەشار بەدەرکەوت. نە کەس دیتی و نە کەس ناسییەوە. رۆژێک پاش ئەوە دایک و برا و خۆشکی کۆ کردەوە و بەرەو شار بەڕێکردن. عەزیز گوتبووی " من ئەمان نامەم بۆیان سەندگە، وەلێ بە هیچکەس مەیژن من کردگمە. هەرچێکم کرد نەیاندا بە خەلیل. ئەو جاری با لێرا بێ هەرتا فکرێکی بۆ ئەکەینەوە.

دوو رۆژ پاش چوونەوە شاری مەلێعە و منداڵەکان خەلیل بەرەو مەقەڕی هێز بەڕێکەوت کە ببێ بە پێشمەرگە.

*

سێ رۆژ بوو سەی حەسەن بێ دەم و زوان گەوتبوو. جار و بار ناڵەیەکی لێوە دەهات. چاوی لە میچەکە دەبڕی و دەستێکی هەڵدێنا. چیمەن دەچووە سەر سەرینی، دەستی دەگرت، وەکوو خۆشکێکی تامەزرۆی برا دەستی دەگوشی:

- کاکە حەسەن! چەو گەرەکە؟ تینگتە؟... برسیتە؟... ئێشت هەس؟...

حەسەن وەڵامی نەدەداوە. چاوێکی بە دەوری خۆیدا دەگێڕا، وەکوو لە ونبوویەک بگەڕێ و نەیدۆزیتەوە. زمانی بە لێوە ئیشکەکانیدا دەگێڕا و ئاخێکی هەڵدەکێشا و چاوی دەقووجاندەوە. چیمەن بە پەمۆی تەڕ لێوەکانی تەڕ دەکرد.

حەسەن بە تەنیا لە ژوورەکەی دوکتور جەماڵ بوو. شەوانە مزێ دەهات لەوێ دەنوست و ئاگای لێیدەبوو. مزێ حەسەنی زۆر خۆشدەویست. ئەو سێ رۆژە بەر دەرکی دەرمانگای بەر نەدابوو. هەرچی فەرماندەی هێز بۆڵە و خوتەی کردبوو گوێی نەدابوو. تاو نە تاو دەچووە سەر سەرینی حەسەن دادەنیشت، دەستی بە نێو چاوانیدا دەهێنا. قژەکەی بۆ شانە دەکرد و پەیتا پەیتا لە جەماڵی دەپرسی کە هیچ حاڵی باش دەبێ یان نا.

- مزێ گیان بۆ خوەت ئەزانی من دوکتورێکی تواویش بوایەم بەم بێدەرمانی و بێ چتیە نەمەتوانی هیچ بکەم. تۆ ئەیژی چە بکەم؟
- با بیوەین بۆ بیمارستان سەرەوە.
- بنیام ساق بە مانگێ ناگەیتە ئەینە، تۆ زەخمییەک چۆن ئەوەی؟ ئەویش بە سواری وڵاخ. نیمە رۆژێک بچێ ناوسکی تێتە دەرەو. لایکی هەڵدڕیاگە.
- جەماڵ گیان من هەر ئەم سەی حەسەنم هەس، بە قوربانو بم، کارێک بکە!

مزێ چووبووە لای شێخ نووشتوی هێنابوو و لە ژێر بالنجەکەی حەسەنی دانابوو و بە کەسیشی نەگوتبوو. ترسا بوو گاڵتەی پێبکەن.

ئێوارە بوو، جەماڵ وەکوو هەموو جارێک هات نەبز و فشاری بریندارەکانی گرت. چاوی لە سێرۆمەکەی حەسەن کرد و چوو دەرمانێکی هێنا تێیکرد. حەسەن خرەی سینگی دەهات. مزێ دانیست و دەستێکی خستە ژێر سەری حەسەن و نەختێک سەری هەڵێنا هەتا چاکتر هەناسە بدا. چیمەن چرا

نەفتییەکەی داگیرساند، نانی دا بە نەخۆشەکانی دیکە و لەسەر کورسییەک هەڵکورما و چاوی بڕییە حەسەن و مزێ.

مزێ حەسەنی دەلاواندەوە. منداڵییەکانی وەبیر دەێناوە. ئەو کاتەی کە پێکەوە دەچوونە خوێندن. ئەو کاتەی کە پێکەوە فەلاقە کران و هەڵاتن و بوون بە شاگرد دووکان. ئەو کاتەی لە کۆڵانان لەسەر هەلوکێن و گوێزان بە گژ منداڵانی گەڕەکدا دەچوون. دوایە رووی لە چیمەن دەکرد و چاو پڕ لە فرمیسک درێژەی دەدا. "دادە خاوەر" بە ئاوکێشی گەورەی کرد. دوای چەند ساڵ روماتیسمی گرت و لاکەفتەی ماڵ بوو. خوری دێنا دەیڕست و لارە لار دەیبردە بازاڕ بە ڕەنگڕەز و جۆلای دەفرۆشت. تەنیا ئەم حەسەنەی هەبوو. کەس نەیدەزانی بابی حەسەن کێ بووە و خەڵکی کوێ بووە. دادە خاوەر پێی گوتبوو کە بابی حەماڵ بووە. ڕۆژێک باری بەسەردا کەوتووە و ملی شکاوە. ئەو کاتە حەسەن یەک ساڵان بووە… کاتێک حەسەن ببوو بە پێشمەرگە و ڕەختی لە خۆی بەستبوو و بە تفەنگێکەوە چووبووە ماڵەوە، دادە خاوەر فرمیسکی بەچاودا هاتبوو و گوتبووی " ئۆخەی ئاواتم نەما، گشت زینگیم لەوە ئەترسیام تویش وەک باوکۆ بویتە حەماڵ و بمری."

مزێ جەرگی ئاگری گرتبوو و سۆزی ناخی بە لافاوی قسە دانەدەمرکایەوە.

- حەسەن گیان! دوو قسەم بۆ بکە. بێژە، چە بێژم بە دادە خاوەر؟ حەسەن گیان زووە بە جێمان مەیڵا. حەسەن براکەم، حەسەن گیان.

جەماڵ ئارامی نەبوو. دەهات دەستی حەسەنی دەگرت. پێڵووی چاوی هەڵدەگێڕاوە و سەری دەلەقاند و بە رفان بەرەو ڕێکخراو هەڵدەهات.

- کوا ئەوە حەساوییە کاک شەریف؟ بە شەرەف ئەو زەخمیگەلە هیچکامیان بۆ مردن ناون. کورە عەمەڵێک سادەیان گەرەکە. کورە کوا ئاوا موبارزە ئەکرگێ؟ هەر کەس گوللەیک با لە لاقی بکەفێ و بمرێ و ئێمەش دەسەپاچە بە دیاریەو دانیشین و تواشای گیاندانی بکەین؟

کاک شەریف مژێکی لە جگەرەکەی دەدا و سەری دادەخست.

- چەم لە دەس تێ و نایکەم برام؟

حەسەن چاوێکی بەناو ژوورەکەدا گێڕا وەک چاو لە دووی رویشتنی کەسێک بگێڕێ. گەییشتە مزێ چاوی راوەستا. بزەیەک هاتە سەر لێوی و تەواو بوو. مزێ بە چەپۆک بە سەر خۆیدا کێشا. فرمیسکەکانی چیمەن داوەرین. مزێ سەری لەسەر سینگی حەسەن دانابوو. شانی بە پرمەی گریانەوە دەچۆقا.

- داده خاور مزگانی بێ، حەسەن هەرتا ئەبەد هەر پێشمەرگەس.

جەماڵ چاو بە فرمیسک، چاو و چەنەی حەسەنی بەست.

- هەڵسە برا گیان. فرەی ناکێشێ نۆگەی ئێمەیش ئەگەی.
- جەماڵ گیان بە کەسی مەیژە حەسەن چووگە. بێڵا با ئیمشەو هەرتا سفحا قسەی بۆ بکەم.

هەتا بەیانی چیمەن لە بەر دەرکەی دەرمانگا دانیشت و چاوی لە ئەستێرەکانی ئاسمانی نزمی کوێستان بڕی و لە کاکێشانی خەم و پەژارە و تەنیاییدا ئەستێرەی بژار کرد.

پاش نیوەڕۆی رۆژیک دواتر کاتێک حەسەنیان دەناشت و مامۆستا کەماڵ باسی جێگای بەرزی شەهیدانی لە بەهەشتدا دەکرد، مزێ لە کونجێکی زیارەتانەکەدا بە تەنێ دانیشتبوو و لەبەر خۆیەوە قسەی دەکرد. هێشتا گوتەکانی لەگەڵ حەسەن تەواو نەببوو. "سەر ئێواران دایکت لەپشت پەنجەرەکە دائەنیشێ، لاوەکان پۆل پۆل لە کووچەکەی بەر ماڵتانا ئەوێسن. مەتەڵ ئەگەڕنەوە و پێئەکەنن. دایکت بە چاو لێت ئەگەڕێ. ناتدۆزێتەو ئەیژێ " سۆمای چاوم نەماگە رۆڵە" ژوورەکەی ئەو زووتر لە دەرەوە تاریک ئەوێ. چرا گردسۆزەکەی رۆشن ئەکا و دائەنیشێ چاوی لێئەوڕێ. شەوێک، دووان، دە، بیست، تۆ ناگەڕیتەو. ئێمە ئەڕوین حەسەن گیان. قەوڵ بێ ئەڕوین سەری لێ ئاین. دایک تۆە، دادە خاوەر، سەروچاومان ماچ ئەکا. بەخێرهاتنمان ئەکا. داخۆ ئێسەیش گوێز و سرینچکی هەس پێمان با. چەی پێ بێژین حەسەن براکەم. کاممان زاتیەس پێی بیژێ: ئێمە گشتمان کوڕ تۆین دادەخاوەر. تۆ ئەم گشتە کوڕتە هەس. دڵمان ناشکێنێ. دەستە کۆڵبووگەکانی ئەساوێ بە یەکا، ئێوە چاومن، خوا حفزتان کا بۆ دایک و باوکتان... مزێ گیان من حەسەنی خوەمم گەرەکە. کوڕ خوەمم گەرەکە. فرمیسکەکانی بە خوڕ تێتە خوارەو بە چرچەکانی سەر دەم و چاویا. من کوڕەکەی خوەمم گەرەکە. حەسەن براکەم چۆنی رازی کەم؟... چۆن بتوانم پێی بێژم.

*

لە شارەوە هەواڵیان هێنابوو کە کەس و کاری هێندێک لە پێشمەرگەکانیان گرتووە و دەیانەوێ لەگەڵ ئەو پاسدارانە کە لە شەڕەکەدا گیراون بیانگۆڕنەوە. پێشمەرگەکان هاتبوونە هێز و داواین دەکرد کە کارێکیان بۆ بکرێ.

- ئەرێ بابە خوەمان نەمان گرتگە؟ خوەیچمان ئەیەنەو پێیان و دایک و باوکمان ئازاد ئەکەین.
- جا بێژە ئاشبەتاڵە و ئەها. جا ئەگەر هەر جارێک ئێمە چوار بگرین و ئەوان شانزەمان لێ زیندانی کەن و گەرەکیان بێ بیگۆڕنەوە جۆ هیچ ناکرگێ.

- ئەریّ وەڵا، کەڵەک خاسێکە. هەم ئەسیرەکانیان ئازاد ئەکەن، هەم خانەوادەکانمان تەبعید ئەون و ئەیانکەنە گرەوگان.

ئاخری فەرماندەی هێز و کاک شەریف وایان بە باش زانی کە زیندانییەکان بە ئاواییەکاندا بگێڕن و پاشان بەڕێیان کەن بۆ زیندانی ناوەندی.

- بەمجۆرە بکەین خەوەر ئەگەیتەوە بە سپای پاسداران و زانیان هیچێکیان پێ ناکرگیّ، شایەت گرەوگانەکان بەر بەن.

پێشمەرگەکان دڵێک رازی و دڵێک نارازی ملیان کەچ کرد. سەی رەحیم بەڕێکرا لە دووی حەمە و دیلەکان.

حەمە پاش شەڕەکە نەگەڕابووەوە. لەو گوندەی کە زیندانی لێیبوو مابووەوە و چاوەدێری دیلەکانی دەکرد. لەبەر خۆیەوە دەیگوت: بەشکەم گەرەکیان بیّ هەڕا کەن، با خوەم بیان تۆپنم. جار و بار خۆی لێیان گێل دەکرد و بیّ نگابان دەیانی نارده سەرکانی کە ئاو بێنن یا لە چۆمدا خۆیان بشۆن. لە دوورەوە دادەنیشتە پارێز: کورە پیاک خاسێک بن، هەڕا کەن، کورە بۆچە ئەونە بیّ غیرەتن؟ وا دیار بوو، پاسدارەکان هەر خەریک نوێژکردن بوون و لە خەیاڵی هەموو شتێکدا بوون، هەڵاتن نەبیّ. نە زوانیان دەزانی و نە رێگا. تەنانەت نەشیاندەزانی لە کام گوڵە زەوی ئەو وڵاتەن. زۆربەیان وەیاندەزانی لە خاکی عێراقدان. ئاسایی بوو ئەگەر جاشە زیندانییەکان یارمەتییان بدەن. بەڵام ئەوانیش هەر کە دەگەیشتنە زیندان ئیتر خۆیان تێکەڵی پاسدارەکان نەدەکرد و هەر بە تەما بون لێیان خۆشبن و بیانکەن بە پێشمەرگە.

حەمە و دیلەکان ئەو رۆژە گەیشتنە رێکخراو کە خەلیل هاتبوو داوای دەکرد بیکەن بە پێشمەرگە. فەرماندەی هێز بەخێرهاتنی کرد و رایگەیاند کە زۆر جێگای شانازییە کە برای شەهیدێک چەک هەڵدەگریّ. بەڵام کاک شەریف منجەمنجێکی کرد و گوتی:

- کورڕم بۆ لەتەک دایکت و منداڵەکانا نەچوویەوە بۆ شار؟

خەلێل هەڵیدا کە دەیەویّ تۆڵەی براکەی بکاتەوە و لە رزگار کردنی کوردستاندا بەشدار بیّ.

خەلیل لە دەرەوە چاوەڕوانی بڕیار بوو کە حەمە چووە ژوورەوە.

- حاڵی ناوم، ئەوانە بە خوێنی چیمەن تینگن. تا ئیسە دە دەفعە هەڕەشەیان لێکردگە کە ئەیکوژن. چۆن ئیسە هاتگە بویّتە پێشمەرگە . بە شەرەف ئەم ماسە بیّ موو نییە.

- ئەی وەختێک ڕێگای شاری نییە چە بکا. هەر ئەشێ چەک هەڵگرێ. ئەم موبارزە هەر بەناو من و تۆ نەنووسیاگە کاک حەمە!
- دەی فەرموو، ئەمەیش قسەی ئامرهێزەکەمان. ئاخر ناوێ سئوال و جواوێک، چتێک بوێ.

حەمە فەرماندەی هێزی پێ ڕازی نەکرا و کاک شەریفیش خۆی لە باسەکە بێخاوەن کردبوو.

- ئەگەر واسە، منیش لێرا ئەمێنمەو، خەلیلیش بەن بە پەلەکەی من.
- کار بۆ خوەت مەتاشە کاک حەمە! ئەشێ ئەو ئەسیرگەلە بوەی بۆ زیندان ناوەندی. چوار پێشمەرگەیش لەتەک خوەتا ئەوەی. بە دێهاتەکان دەور شارا ئەیانگەڕنی با هەرچێ کەسە بزانێ ئەوانە لەم مەنتەقا نامێنن.

حەمە ماوەیەک بە دووی چیمەندا گەڕا، نەیدیتەوە. کاروان ساز بوو، دەبووا بەڕێکەوتبان. کە گەییشتنە دووڕێیانەکەی گەلێن چیمەنی لە باخچەکەی سمایلە بۆردا دیتەوە کە لەگەڵ ژنان دەسکەنەی دەکرد. نەیزانی دەبێ چ بڵێ. لەو ماوەیەدا بیریشی لێی نەکردبووەوە کە سەرێکی لێی بدا و ئێستاش بەدەم ڕێیەوە چاوی پێدەکەوت.

- چە بکەم زینگی پێشمەرگایەتی ئەمەسە.

چیمەن دانیشت چڵێ گیای هەڵکێشا. چاوی لەبەر پێ خۆی بڕی. چڵەکیاکەی بە ددان گرت و کرۆشتی. هەموو ئەو قسانەش کە لە دڵیدا بوو کرۆشت.

- بڕۆ حەمە. بڕۆ خوا حافزت بێ. بەختە ڕەشەکەی منە، خەتای تۆ نییە.

حەمە دەستی بەسەر گۆنای چیمەندا هێنا و بەڵێنی دا زوو بگەڕێتەوە. چیمەن سێ چوار هەنگاو لە دووی ڕۆیشت و دوایە چاوی خستە شۆنی هەتا لە چاو ون بوو.

حەفتەیەکی پێنەچوو هەموو کەسوکاری پێشمەرگەکانیان شارەودەر کرد و دووریان خستنەوە بۆ لای "یەزد" و "کرمان" لە ناوڕاستی ئێران. دایکی چیمەن هەر لە زیندان ڕاگیرابوو.

خەلیل چەکی وەرگرتبوو و لە ریزی پێشمەرگەدا بوو. جامەدانێەکەی لە تەوق سەری دادەنا و دەستی بە تەسمەی تفەنگەکەیەوە دەگرت و بە نێو دێدا هاتووچووی دەکرد و خۆی نیشانی چیمەن دەدا. کە چیمەن بە سووکی دەگرت و نەیدەدواند فیزی دەنیشتەوە و پەشۆکاو لە سووچێک دادەنیشت. کڵاو و جامەدانێەکەی لە باوەش دەنا و بیری دەکردەوە. دەیزانی پیاوی پێشمەرگایەتی نییە. هەر لە سەرەتاوە بەلای چەکدا نەچووبوو. کاتێک نازێ کوژرا بە فیزی لاوەتییەوە بەڵێنی بە خۆیدابوو تۆڵە بستێنێ و هەرچۆنێک بووە بکوژەکەی پەیدا بکا و بیکوژێ. ئەویش نازێ خۆش دەویست. ئێستاش چاوە

شۆخەکانی نازێی لەبەرچاو ون نەببوو. ئەودەم دەمانچەیەکی کڕیبوو و بڕیاریدا بوو هەر کە بزانێ چ کەسێک نازێ کوشتووە گوللەیەک لە نێو چاوانی بدا. دوو شەو دەمانچەکەی لە لابوو. خەوی لێنەدەکەوت. ئەگەریش دەنووست خەونی بە خوێن و کوشتنەوە دەدیت و لە خەو رادەچڵەکی. ئاخری چەکەکەی بردبووە بازاڕ و فرۆشتبووی. "چۆنە بە بگەڕمە شۆن ئەوە وا نازێ کوشت، بیکوژم و بچمەو. باشە خولە سوور بەوە رازی ئەوێ؟ تازە خۆ نازانم کاورا ماگە یا نە، شایەت ئەویش بووگە بە جاش. یا ئەگەر پێشمەرگە بێ خوا ئەزانێ ها لە کام چەم و دۆڵا."

بە بیرکردنەوە لە چیمەن رق و تورەیی لە دڵیدا سەری هەڵدەدا، تەوس و پەلاری خەڵکی بە بیر دەهاتەوە کە لەسەر ئەو پێیاندا دابوو. "چیمەن ئەکوژم و ئەچمە لای حاجی مەنسوور. ئەو لە خولەسوور زیاتر دەسی ئەڕوێ. هەم ئاوڕووی خوەمم سەندگەسەو، هەم کارەکەم دروس کردگە."

چیمەن بە بوونی خەلیل لەو دەوروبەرە هەستی بە پیلانێک دەکرد. دڵی بڕوای نەدەدا قسەی لەگەڵ بکا بەشکەم شتێکی لێ تێبگا. نەشیدەتوانی لەخۆڕا تاوانباری بکا. ئەم هەستەی لەگەڵ سیامەکدا باس کردبوو کە ئێستا ببوو بە هاورازی چیمەن و بە گاڵتە و قسەی خۆش لە پەژارە دووری دەخستەوە. لاقی سیامەک لە گەچ گیرابوو و بە بەردێکەوە بە میچەکەیانەوە هەڵاوەسی بوو. جووڵەی لێبڕابوو. بەیانی هەتا ئێوارە گاڵتەی بە لاقی خۆی دەکرد. جار دەیگوت "لولە تۆپی حیزبە" و دوایە حەواڵەی نەبەتری جاش و پاسداری دەکرد. بە سمایل کە دەست و شانی پێچرابوو و دەستی بە ملیەوە هەڵاوەسرابوو، دەیگوت:

- دەستی بووگە بار بە ملیەو، خوەیچی بووگە بار بە مل کاک شەریفەو.
- - هەر ئەونە زەخمی ئەون، ئیتر یا مناڵ ئەونەو و بەهانە ئەگرن ئا ئەون بە فەخر بەسەر دنیاوە. ئاخریشی جێگەیان ئەوێتە پاڵ کوانگەکەی رێکخراو و بەتەقەی تۆپیش هەڵناسن.
- سەد چتی تریش بێژی کاک شەریف گیان، پوڵ چای و سگارەکەم هەر ئەشێ پێبەی.

کەسی چیمەن ببوو بە سیامەک. لە بەیانییەوە هەتا شەو درەنگان بە دەور و پشتیدا دەهات. چێشتی بۆ لێدەنا، قسەی ناو دێ بۆ دەگێڕایەوە، جامی لە ژێر دەگرت و سیامەک لە شەرمان سەد رەنگی دەگۆڕا. بەرە بەرە هۆگری ببوو. شەوانە پێش نووستن لە فکری ئەوەدا بوو کە بەیانی چ بۆ سیامەک لێنێ. بە خەیاڵییەوە دەنووست و بە بیریەوە هەڵدەستا. هەستێکی گەرم و دوور، لەوانە کە تەنیا لە سەرەتای لاوەتیدا دڵی گووشیبوو لە قووڵایی دڵیدا دەکولا. نا، نەیدەزانی خۆشەویستییە، ئەڤینە، یا تەنیاییە. چاوە رەشەکانی سیامەک لە ژێر قژی لوول و رەشدا، پڕ بوو لە سپاس و خۆشەویستی و ئەو دەیزانی و نەیدەویست، رێگای نەدەدا بەسەر زاریدا بێ. بەسەر زاری هیچیاندا. گەرچی سیامەک هەرچی پێخۆشبا بەسەر زاریدا دەهات، بەڵام لە هەمان کاتدا لاوێکی شەرمن بوو. سەرد و گەرمی دنیا نەیرەتاندبوو و دەرفەتی خۆشەویستی پەیدا نەکردبوو. تەنیا پێشمەرگەی ئەو هێزە بوو کە دیپلۆمی

وەرگرتبوو. شێعری لەبەر بوو. کتێبی دەخوێندەوە و لە سیاسەتی ڕێکخراو و گروپە جۆربەجۆرەکان تێدەگەیشت. تەنیا پێشمەرگەی ئەو ناوچە بوو کە دەیزانی بە کوردی بنووسێ. لە بابی فێر ببوو. بابی مامۆستا بوو، خوێندن و نووسینی کوردیشی دەزانی.

"ئەوەڵ دەفعە باوکم قسەی جمهوری کوردستانی بۆم کرد. ئەوایل ئینقلاب بوو. گشت شارەکان پڕ بوو لە مەقەڕ حێزب و سازمان جۆراوجۆر. منیش گەرەکم بوو بوم بە ئەندامی چریکە فیداییەکان. چەن رۆژ ئەچووم بۆ لایان. شەوێک باوکم پرسی "چ خەوەرە؟" منیش بە شۆخی وتم هەر لە سفحاو هەرتا ئێوارە یەکسەر قسە ئەکەین، وەلێ گشتی بە فارسییە. نە بەحسی کوردە و نە کوردستان. ئەیژی ئەیرە مەحەلەیک لە تارانە. ئەو وەختە باوکم داستان شۆڕشی کورد و جمهوری بۆم گەڕانەو. هەرتا ئەو وەختە هەر نەمژنەفتو چتێک بەم جۆرە بووگە. وەک بێژی مەردم ئەترسیان قسەی بکەن. "رۆڵە ئەگەرکەسێک گەرەکی بێ لە کورسانا موبارزە بۆ ئەو سەر دنیا بکا و بۆ حقۆق مللەت کورد هەوڵ ناا، رۆژێک جێ تێڵێ و ئەچێ. ئەگەر گەرەکتە لەتەک ئەو خەڵکا زینگی بکەی، ئەشێ هەوڵ بۆ ئەو بەی"... کەفتمە شۆن قسەی باوکم، لەبەر ئەوەسە قاچم بە ئاسمانەو بەسیاگەسەو.

دوکتور جەماڵ و سمایل و سیامەک میوانی چیمەن بوون بە جەرگی برژاو. هەموو رۆژانی پێنجشەممە سەی جەلالی قاوەچی مەڕێکی دەکوشتەوە و گۆشتەکەی دەفرۆشت. بەشی زۆری کڕیارەکانی پێشمەرگە و کادری ڕێکخراو بوون. ئەو رۆژە جەرگ و دڵەکەی بە چیمەن بڕابوو. جەماڵ جار وبار بە دزییەوە مێوژی لە ئاو دەکرد و مەنجەڵی لەسەر ئاگر دا دەنا و ئارەقی دەگرت. ئەو شەوە توونگەیکی لە ژێر تەختەکەی سیامەک دانابوو و کەس پێنەزانێ، دەیانخواردەوە. قاقای پێکەنینی جەماڵ لە چیمەنی گەیاند کە ئارەقیان هەیە. کەبابەکەی هێنایە ژووری و گوتی:

- دابزانن مەزەی خاسم دروست کردگە؟

جەماڵ بە گیانی من و گیانی تۆ، نیوە ئیسکانێک ئارەقی بۆ چیمەن تێکرد و ئەویش یەکسەر خواردییەوە. یەکەم جار بوو ئارەقی دەخواردەوە. هێندی پێ تاڵ و تیژ بوو کە ئەگەر لەبەر تانەی ژن بوون نەبا دەیڕشتەوە. پلێک کەبابی لە زاری نا و چوە دەرەوە. هەموو نێو زکی ئاگری گرتبوو. پڕ زاری کرد لە هەوای فێنکی شەو. تیژییەکە رەوییەوە و گەرما گەیشتە سەر و چاوی. ماوەیەک چاوی لە ئاگری سووری پۆلووە گەشاوەکە بڕی، هەستی کرد دەیەوێ دیسان بخواتەوە. رۆیشت لە تەنشت سیامەک دانیشت. هەتا دوایی هات دوو نێوە ئیسکانی دیکەشی خواردەوە. هەستی کرد پەرژینەکانی دەوری یەک یەک دەڕوخێن.

جەماڵ ژێربالّی سمایلی گرت و وەدەرکەوتن. چیمەن پرسی:

- بۆ کوێ چوون؟
- چوون پفی پیا کەن.
- پف بە چا کەن؟
- بە سرناکەی کاک ئەکبەرا کە لە جیای دەنگ دووکەڵی لێ تێتەدەرەو.

سیامەک زۆری نەخواردبووەوە، بەڵام هەستی دەکرد خەمی هەزار ساڵ لەسەر دڵی کۆ بووەتەوە. بۆ مردنی حەسەن نەگریا بوو، بۆ نادر نەگریا بوو. بۆ بەجێهێشتنی منداڵییەکانی خۆی نەگریابوو. گریان ئەوکی دەگوشی. ئەڤین ئەوکی دەگوشی. خەمی غەریبی دایگرتبوو و باسی دایکی دەکرد. باسی رۆژانی دەرسخوێندن و باخەکانی دەور شار. باسی شەقامەکانی شار و گەڕان و گۆرانی گوتنی شەوانی کوچەکان. باسی لاقی شکاوی خۆی.

چیمەن گوێ بۆ شل کردبوو و مات بوو. وێنەی دەموچاوی سیامەک کە شەوقی لامپاکە لایەکی روون کردبووەوە وەکوو ئارەزوویەکی دوور لە پێش چاوی بوو. دڵی دەکولا، بەڵام بە هەموو توانایەوە هەوڵی دەدا ئاگرەکە توندتر نەکا. تەنیا قامکەکانی وەکوو شانە بە قژی سیامەکدا دەهێنا. وەک لاواندنەوە، وەکوو ژیر کردنەوە... کە دڵپڕی بوو بە فرمیسک و چاوە رەشەکانی سیامەکی داپۆشی، چیمەن قرپەی شکانی لە دڵی خۆیدا بیست. گرێک هەموو گیانی داگرت. فرمیسکەکانی سیامەکی بە لێوە ئاگرگرتووەکانی لستەوە و سەری لەسەر سینگ گووشی هەتا نسکەی نیشتەوە.

- خۆزگە... خۆزگە زینگی ئەونە تاڵ نەوای چمەن.

چیمەن ترسا ئەگەر بێدەنگییەکە بشکێنێ بۆخۆی بڕوخێ. ئارام هەستا، خۆی لە تاریکی شەوی ناو گوند هاویشت. خەلیل لە پەنا مزگەوت لەسەر رێگای ماڵی حەمەغەریب خۆی حەشار دابوو. چیمەنی دیت کە لە دەرمانگاوە بەرەو کانی رۆیشت. چیمەن تاوێک گوێ بۆ خوڕەی ئاوەکە شل کردکە تێکەڵی کشەی شنەبای نێوەشەو ببوو. هەستی بە سەرما کرد. باوەشی بە خۆیدا کرد و هەستا. پێیخۆشبوو هەتا بەیانی بەڕێگادا بڕوا. بۆ کوێ، گرینگ نەبوو، بەس بڕوا، هەتا...هەتایە. نەیوێرا بگەڕێتەوە لای سیامەک. لە خۆی دەترسا. لە هەموو ئەو گەرەکبوونەی کە هروژمی بۆ هێنا بوو، دەترسا.

بێ ئەوە کە بڕیاری دابێ بەرەو ماڵ، بەرەو هێلانە سارد و سڕەکەی داکێشرا. سەری داخستبوو و دەڕویشت. دەتگوت لەو دنیایەدا نییە. تەنانەت چرتەی لە زامن ترازانی تفەنگەکەی خەلیلی نەبیست کە سێ هەنگاە لەولاترەوە لە پەنا دیوارەکە سێرەی لێگرتبوو. خەلیل دوو جار قامکی چووە سەر پەلەپیتکەی تفەنگەکە و گەڕایەوە. چیمەن لە پێش چاوی وندەبوو، چاوی پرواند. دیسان تفنگەکەی هەڵێنا، سێرەی

گرت، دەستی دەلەرزا، ئارەقەی کردبوو. پێینەکرا، لە پەنا دیوارەکە چۆکی شکاندەوە و دانیشت. هەتا تەقەی پێوەدانی دەرکەی ماڵی حەمە غەریب گەییشتە گوێی.

*

- باشە کاکە، ئەمە خۆ لەم نامەیەدا نووسراوە شازدە دیلتان پێیە، کەچی چوارتان لەگەڵە؟

حەمە چاوێکی لە پێشمەرگەکانی هاورێی داگرت و بە مینجە مینج گوتی:

- وەڵا بێژەم چە کاک گۆران... کەفتینە کەمین.
- یانێ چی لە کەمین کەوتین برا؟ هەڵاتوون، بەریانتان داون؟ کوژراون؟ خۆ هەروا نابێ!
- لە پایگاکانی "بایەوا" ئێران و عێراق بە یەکەوە دامانیانە بە تۆپ و قومپارە. هاتین لە چەمەکە بپەڕینەو دەسرێژیان لیمان کرد. ئیتر ئەونەیان لێ ماگەسەو.
- لە پێشمەرگە چەند شەهید و بریندار هەیە؟
- شوکور گشتیان بە سلامەت دەرچوون. ئاخر ئەسیرەکان دەسیان بەسیاو نەیانتوانی هەڕا کەن.
- کاکە ئەو چیرۆکە بە من لێک نادرێتەوە. دەبێ بچنە ناوەندی، برادەرێکی ئێمەش لەگەڵتان دێ.

لە ناوەندیش باوەڕیان بە چیرۆکەکەی حەمە نەکرد. پاش بێنە و بەردەیەکی زۆر، چیرۆکی پێشمەرگەکان و دیلەکان بوو بە یەکێک.

- بەڕێگا کە ئەهاتین حەمە هەر بۆڵەی ئەهات:" چوار پێشمەرگە و شانزە زیندانی. مامریش بن ئەگەر گەرەکیان بێ نەچنە کولێنەو بە چوار پیاگ ناگیرگن." شەوگەل لە دێهاتەکانا گشتیانمان ئەکردە ناو مزگت و ئەشیا هەرتا سفحا دووان دووان نگابانی بەین. بە رۆژا چوون و بە شەوا شەش سەعات کێشک خەسەمانی کربوو. پاسداریش کونا بە کونا ئەگەڕیا بە شۆنمانا. بازێ شەو لە ناو گیشە گیا ئەخەفتین. زیندانییەکانمان بە گورێس ئەبەست بە یەکەو. شەوێک گورێسەکەیان پچڕیبوو. کێشک کاک حەمە بوو، ئەو ئەیوت لە دەرچوونا داگیانیە بەر دەسرێژ. کاتێک ئێمە خەوەرەو بووین هەر ئەو چوارە ساق بوون.
- باوەڕکەرتان کوێر بێ.

حەمەیان چەک کرد و ناردیانە زیندان. بە رێکخراوی سنەیان راگەیاند کە جارێکی دیکە بە بێ ئیزنی سەرەوە زیندانی بەرێ نەکەن. کارەساتەکەشیان بۆ کاک شەریف نووسییەوە. بە پێشمەرگەکان و بە کاک شەریف ئەسپێردرا کە ئەم رووداوە لای کەس باس نەکرێ و وەکوو نهێنی بپارێزرێ.

پێشمەرگەکان کاتێک گەیشتنەوە ناوچەی ژاوەرۆ کە بلاڵوک پێگەیبوو، چیمەن لە باخی "عەبەی خەجێ"دا یارمەتی ژنانی لە بلاڵوک رنینەوەدا دەدا. پێشمەرگەکان بەوێدا تێپەڕین. چیمەن لە باتی خاوەن باخ بانگی کردن و لە میوەکە بەشیدان و ناسیبانیەوە. پرسی:

- حەمە لە پێشتانەو چووگە یا جێ ماگە؟
- حەمەیان گلەوداگە لە سەرەو. لە ناوەند کاریان پێ بوو. وابزانم بۆ کاک شەریفیان نووسیگە.

چیمەن نەیتوانی هەتا ئێوارە تاقەت بێنێ. بە دووی پێشمەرگەکاندا چووە مەقەڕی رێکخراو. کاک شەریف چاویلکەکەی لە چاویدا میزان کردبوو و نامەی دەخوێندەوە. چیمەن بێدەنگ لە چەق دەرکە دانیشت. کاک شەریف سەری هەڵێنا. پێشمەرگەکان پێیان گوتبوو چییان بە چیمەن گوتووە، ئەویش هەر ئەوەی گوت:

- فرەی پێناچێ ئەگەڕێتەو.
- ئەگەر کەسێک چوو بۆ لای سەرەو بێژن پێم با نامەیکی بۆ بنێرم.

چیمەن دەیزانی شتێک هەیە و بە ئەو ناڵێن، بەڵام نەیدەزانی چییە. یەکێک لە پێشمەرگەکان لە پێش چایخانە راوەستابوو، زۆری سوێنددا، بەڵام زیاتر لەوە کە گوترابوو هیچی نەدرکاند. تەنیا سوێندی خوارد کە نەکوژراوە. بۆ سیامەکی گێڕاوە، ئەویش هیچ گومانێکی پێ نەبوو.

- بیری دەکەی؟

چیمەن چاوی داخست. ماوەیەک بێدەنگ بوو. دوایە بێ ئەوە چاو لە سیامەک بکا بە دەم رویشتنەوە گوتی:

- حەقی خۆم نییە؟

قورسایی سیبەری شووی بەسەر شانی خۆیەوە هەست پێدەکرد، بەڵام لە دڵیدا جێگای نەمابوو. حەمە نەیتوانیبوو ئەو بیرەوەرییە دوورەی کاتی لاوەتی بۆ بێنێتەوە و ئارەزوو بکا بە ژیان. ئێستا ئەو بیرەوەرییەش تەم دایگرتبوو. ئەو کاتەی کە دەیتوانی تاوێک بسرەوێ و چاو لە ئاوی چاوگەیەک ببڕێ، تەنیا سیامەک بوو کە لە ئاوەکەدا بە دەمیەوە پێدەکەنی.

*

یەکێک لە زیندانەکانی شاری سنە، زیندانی باشگای سنە بوو کە مۆڵگەی ناوەندی سپای پاسداران بوو. ئەم باشگایە کاتی خۆی لە جێگای قەڵای سنە کرابووەوە و لە هەر چوار لاوە بە سەر شاردا زاڵ بوو.

هۆڵە گەورەکەی باشگاکە بە تێغەی خشتی خاو کرابوو بە هەژدە ژووری تاکە کەسی. هەر ژوورە سێ، دوو یان یەک زیندانیی تێیدا بند کرابوو. ژوورەکان بە تەواوی تاریک بوون و زیندانییەکان تەنیا لە کونی سەردەرکەکانەوە هەستیان بە رووناکایی کزی ناو ڕاڕەوەکە دەکرد. کاتێک دەرگای گەورەی هۆڵەکە دەکرایەوە هاڕەی ماشین و هەرای ناو شار و تەقەی شەوانە بە ئەستەم دەهات و بە ژوورەکاندا دابەش دەبوو و سنووری شەو و ڕۆژی بۆ زینداانییەکان دیاری دەکرد. کەس نەبوو بە تەقەی دەرکە دڵی دانەخورپێ، ئەگەر کاتی ناندان نەبوایە ئەوە کەسێکیان بۆ لێکۆڵینەوە دەبرد. لێکۆڵینەوەش مانای بەتاقی کردنەوەی هەموو ئەو ئەشکەنجانە بوو کە لە سەرتای ئیسلامەوە هەتا ئێستا بەتاقی کرابووەوە. بۆیە زیندانییەکان پێیان خۆشبوو لە تاریکی ژوورەکەیاندا لەسەر بەڕەی نمەون و لەناو ئەسپێ و کێچ و سیسرکدا دانیشن، بەڵام ئەو دەرکەیان لێ نەکردیتەوە.

سێ مانگ بوو مرواری لە یەکێک لەو ژوورە تاکە کەسییانەدا ڕاگیرابوو. لێیان نەدابوو. کاریان پێینەبوو. دەیانگوت "هەتا کچەکەت نەیتەوە ئێرە جێگاتە." مرواری بەو لە زینداندا بوونە دڵخۆشبوو. وەیدەزانی هەتا ئەو لەوێ بێ، یانێ کچەکەی نەگیراوە و نەکوژراوە. گەرچی هەموو بەیانان زیندانییەکانیان بە شەپ و شەق دەبردە دەستنوێژگرتن و دوایەش لە کونی دەرکەوە چاویان لێدەکرد بزانن نوێژ دەکەن یا نە، بەڵام کاریان بە مرواری نەبوو. ئەویان پێ شێت و خەرفاو بوو. لە کاتێکەوە هاتبووە زیندان نوێژی نەدەکرد. هەڕەشە و گوڕەشەی خۆشکەکانی زەینەبیش کە نگابانی زیندانییە ژنەکان بوون، کاری تێینەدەکرد.

- ئەیرە نە زەویەکەی نوێژییە و نە فەرش و جلەکان. نوێژ ئاوا، ئیمامە شێعەکانیش قەبوڵی ناکەن تا بگەیتە خوا و پەیغەمەر.

پاسدارەکان نێویان نابوو: پیرە گەور. تەواوی ئەو سێ مانگە ڕۆژووی گرتبوو و دایم تەزبێحەکەی بە دەستەوە بوو، نێوی خودای پێ دەژمارد.

- حەفتا هەزارم دەورە کردگەسەو. گشتی ئەوێ بە قەڵخان بۆ کچەکەم.

تاریکی و تەنیایی ببوو بە قەڵخانێک کە مرواری ڕۆژانی هەژاری و مەینەتباری خۆی لە پەنایدا دەورە دەکردەوە و کاتێک کەسێکیان بخستایە لای هەمووی بۆ باس دەکردن. ڕۆژانی برسیەتی و سەرما و بێکەسی و غەریبی بە دوو منداڵەوە. ڕۆژانی لارەملی و کڵفەتی و رەش و رووتی. ئای مرواری ئەمە ئاخرەکەیە؟... ئەگەر دەمزانی...

لەم دواییانەدا ئێشی نێوزکی زۆر ئازاری دەدا. شەو هەتا بەیانی نەیدەتوانی بخەوێ. جار جار خوێنی دەڕشتەوە. نەیدەویست بە پاسدارەکان بڵێ. نەیدەویست بیاندوێنێ. لە لاتاو پێدا دانەکەیان دەپرنگایەوە.

لەوەی کە نێوی کچەکەیان بە خراپە دەبرد. لەوەی کە پێی وابوو ناهێڵن بە ئاسوودەیی بمرێ. هەتا ڕۆژێک ئەو پاسدارە کە بەیانییان چای دێنا دیتی مرواری لەناو ژوورەکەیدا کەوتووە و نەختێک خوێن بە لادەمیەوە ئیشک بووەتەوە. تەزبێحەکەی لەسەر سینگییە و جووڵەی لێەوە نایێ.

مرواریيان بردە نەخۆشخانە. برینی مەعدەی هەبوو. دەبووا عەمەلی کەن و ئەوەش ئیزنی سپای پاسدارانی دەویست. بەرپرسی سپا گوتبووی:

- هەتا برینداری شەڕ هەبێ ژووری عەمەل نادەین بە زیندانی و پیر و پاتاڵ. دەمرێ با بمرێ، کافرێک کەمتر. بزانن ئەگەر خزم و کەس و کاری هەیە، بیبەن با لەلای ئەوان بمرێ.

بردیانە ماڵی مەلێعە، دایکی خەلیل. بە خۆی با نەدەچوو. لە سووچی هەیوانەکە جێگایەکیان بۆ ڕاخست و لێفە شڕەیەکیان پێیدا دا. زۆر ئاگای لە دنیا نەمابوو.

لەو کاتەدا کە مانگ دەگاتە نێوان ئاویەر و کوچکەڕەش، لەو کاتەدا کە خەڵک دێنە سەربانان هەتا جامێک ئاو لە گۆزە سوورەکەی سەربان بخۆنەوە و لەناو پەشەبەندە سپییەکاندا بنوون، لەو کاتەدا کە پاسی دووهەمی پاسدارەکان دەگۆڕدرێ. لەو کاتەی کە حەوت ئەستێرەی "حەتەوانان" دەگەنە سەر چنارە بەرزەکەی "هاجەرەخاتوون" مراری چاوی بە ئەستێرەکاندا گێڕا هەتا گەیشتە بازنە ئەستێرەی "سفرەی فەقیان"، بزەیەک هاتە سەر لێوی، بابی گوتبووی " ئەوە سفرەی فەقییەکانە کە هیچی تیا نییە". زەردەخەنەکەی ڕەوییەوە، لەگەڵ ئاخر هەناسەدا ماڵئاوایی لە چیمەن کرد:

- چیمەن گیان ئەوە بەجێت تێڵم، ئەچم بۆ لای نازێ.

*

حەمە عەزیز لە شارەوە هەواڵی هێنا بوو. لە پێشدا گوتبووی دایکی چیمەن بەردراوە، بەڵام کە چیمەنی دیت نەیتوانی زمان بگۆڕێ:

- خویشکم نەمر هەر خواس، خۆت خۆش بی.

تەزێک بە دڵی چیمەندا هات لەبەر دەرکی نەخۆشخانە دانیشت. نەختێک ئاویان پێیدا و بردیانە ژوورەکەی جەماڵ. چیمەن لەو کچانە بوو کە بە مردنی دایک هەتیو دەبن. ئەو سێبەری بابی بەسەر خۆیەوە نەدیبوو. کە چاوی کردبووەوە دایکی دیبوو و دایکی. ئێستا ئەوە دایکی بوو مردبوو. بێدایکانە دەگریا. هەرا و شیوەنی نەدەکرد. لە خۆیدا دەگریا. بێدەنگ و بە نسکەنسک. "من کوشتم... من... من بوومە دەلیلی مردنی."

سەرەخۆشی بۆ مرواری دانەنا. پێ خۆش نەبوو ژنان بێن سەر لە باوەشی دانێن و بۆ کەسێک بگرین کە نایناسن. شەریکە خەمی راستی تەنیا سیامەک بوو. ئەویش بە دارەشەقەی ژێربالییەوە شەلەشەل دەهات و دەچوو و ئارامی لێبڕابوو. دەبوا چیمەنی دیتبا و نەشیدەتوانی بە ئاسایی بڕواتە ژوورەوە و سەرەخۆشی لێبکا. پەرکێشی نەدەکرد.

لای بانگی عیشا بوو سیامەک خۆی بە ماڵی حەمە غەریبدا کرد و سێ پەلان بە پلیکانەکاندا سەرکەوت و خۆی گەیاندە بەرهەیوانەکە. غەریب و چەند پیاوی دیکە لەوێ دانیشتبوون. نەیزانی چای خواردەوە یان نا. بە رواڵەت گوێی لە قسەکانیان بوو بەڵام نەیدەبیست. ئاخری رووی لە حەمە غەریب کرد و گوتی:

- ئەرێ با سەرەخۆشییەک لە خوەیشکە چیمەن بکەین. زۆر زەحمەتی بۆ ئێمە کێشاگە.
- جا ئەوە حەقە.

پاشان دەنگی بەرز کردەوە:

- ئەرێ کوا... کێ ها لێنا؟ ئافرەت دابزانە، ئەوە کاک سیامەک گەرەکیە سەرەخوەشی لێبکا.

سیامەک هەڵپڕوکا بوو. هیچ شتێکی نائاسایی لە کایەدا نەبوو، بەڵام دڵەڕەپە بەری نەدەدا. بە چ وشەیەک دەیتوانی هەستی خۆی دەربڕێ؟ بۆی نەدەهات. زمانی لە زاریدا گرێ خواردبوو.

چاوە سوور بووەکانی چیمەن پێیگوت : لە کوێی دڵم دامرکێنی؟ بە لوی سەرپۆشەکەی فرمیسکەکانی لە ژێر چاوی گرتەوە و زۆر بە ئاسایی وەڵامی داوە.

- ماڵتان ئاوا. خوا باوک و دایکتان خوەش کا.

جەماعەتەکە بە دووی سیامەکدا هاتبوونە ژوورەوە و باسەکەشیان لەگەڵ خۆیان هێنابوو. باس باسی زەرەر و زەحمەتی ئەوساڵ بوو. رێگا بەسترانی تازە، گیرانی رێگای مەریوان و کامیاران، نەخۆشی و نەبوونی دەوا و دەرمان. گرانی ئارد و رۆن و شەکر و چای و توتون. ئافەت لێدانی باخ و بێستان و نەبوونی سەم و سەمپاش. نەبوونی نەوت کازویل بۆ تورومپای ئاو و بۆ چرا. نەبوونی پێڵاو و جلوبەرگ...

- ئەری کاکە ئەوە چەس ئەیژی دنیاتان لێ بووگە کونا مشک. عەیبە. ئێوە کوردن. شۆڕش تاوانیشی گەرەکە. کورە پیاگ بن، پیاگ. هەر گەرەکتانە ژاندارمە قنگ رەشەکان بێنەو تواشای ژن و منالمان کەن. ئەری ئەم ورتە ورتە کەی تواو ئەوێ. مەردم سەر و ماڵی چووگە، ئێوە خەفەت چوار هەمرۆە کرمۆڵە ئەخوەن.

- وەڵا خۆ فەرمایشە کاک حەمەغەریب. وەلێ من ئەیژم تا کەی؟ ئەی ئەو پێشمەرگەگەلە ئەشێ بە چە زینگی کەن. ئەمانە مەێمان ئێمەن، ئەشێ خەومەتیان بکەین، وەلێ ئەشێ خوەمان چتێکام بێ هەرتا تەک ئەوانا بەشی کەین؟
- ئەوە سەیلاوە هاتگە. ئەشێ باوش بە یەکا بکەین هەرتا ئاو نەمانوا. هەرتا هەسمان بەیەکەو ئەیخوەین. نەیشمان ما ئەوە بە یەکەو سەردائەنین و ئەمرین. کورە بۆچە ئەونە دڵ بووچکن، ماڵ ئاوا، ها؟ کاک سیامەک چەت وت؟

سیامەک لەو دنیادا نەبوو، نەیدەزانی چ گوتراوە و دەبێ چ بڵێ.

- وەڵا بیژم چە. ئێمە ئەیژین مەردم هەرچی بێژن ئەوە راسە.
- ئاخر قوربان دەس و شانتان بم. مەردم ئەتوانێ بیژێ چە، مەگەر لە مەردمتان پرسیگە؟ ئیسە من بێژم کاک سیامەک ئاوا مەچۆ، ئاوا بچۆ، بزانم لێم قەبوڵ ئەکەی؟ نا نایکەی. تۆ قسەکەر خوەت هەس. ئێمەیش چاومان ها بەدەس و دەم ئێوەو. داخۆ چ بیرێکمان بۆ ئەکەنەو. ئێمە پامان لار دانین پامان ئەشکنن قوربان، مەفەرمو. ئێمە کوا قسەمان یەک ئەگرێ.

سیامەک باسەکەی بڕییەوە.

- ئیشاڵا خاس ئەوێ.

چاوی بڕییە چاوە تەڕبووەکانی چیمەن. ئاواتێکی نەگوتراو کەوتە نێوان نیگایان. "کوا ئەکرێ بوترێ چیمەن". نەدەکرا، نەکرا. سیامەک هەستا.

- هەرچی دەفعەس هەر وا ئەیژین. خەمی ئاخرتان بێ.

*

- کاک شەریف ئێمە گەرەکمانە رێکخراو ژنان دانین.
- بۆچە ئەیرە رێکخراو پیاگانەس؟
- راسە رێکخراو پیاگگەل نییە، وەلێ تەنیا پیاگی هاتیا. ئێمە گەرەکمانە بەشی ژنان دانین.
- موبارەکە... دەی ماتڵ چەن؟
- ئاخر ئەشێ ئێوەش کۆمەکمان کەن.

- مەگەر ئێوە خوەتان ئەندام ئەم ڕێکخراوە نین؟ دەی ئەوەیچە کاری ئێوەس. فەرمون چاکەن بیکەن.

سێ ژن بوون. ، ژنی کادرەکانی ڕێکخراو و دوو کچی شاری. لە کاتێکەوە لەشار هاتبوونە دەرەوە، بەتاڵ و بێکار دەسوورِانەوە و کاریان ببوو بە خوتە و بۆڵە بەسەر پیاوەکانیاندا. ماوەیەک جلی پێشمەرگەیان لەبەر کرد و پوزەوانەیان لێ هەڵکێشا و بەناو دێدا بە کش و فش ئەمسەر و ئەو سەریان کرد. ژنانی دێ تەنانەت نەیاندەوێرا چاکوخۆشییان لەگەڵ بکەن. نێوی خۆیان نابوو "هەلاڵە و گولاڵە و بەهارە". ماوەیەک هەرکام توورەکەیەک دەرمانیان بە شانیاندا دابوو و دێبەدێ دەگەڕان، نان و هەنگوێنیان دەخوارد و باسی پاک و خاوێنییان بۆ ژنانی دێ دەکرد.

- جا ئەو گشتە ساون و گەرت و کرێم و ئەلەم و قەلەمە لە کوێنا پەیا کەین، منالی پێ بشۆرین. ساونێکیان بە سەوقات بۆم هاوردگە دابزانە قنگ منالی پێ ناشۆرم.
- ئەوە هاتوو شۆردمان. بە سەعاتێک لەناو خاک و پەینا هەر وەک خوەی لێ تێتەو.
- کنا ئەمانەیش وەک مەعمووره هەولەکوتەکان جارانن، وا ئەهاتن زووڕەی منالیان دەرەهاورد. خۆ ئەمانە دەرزی لەرز و یاویشیان نییە.

نەبوو ئەوەشیان پێنەکرا. نەیاندەزانی بە زمانی خەڵکی لادێ بدوێن و بەو شتانەی کە هەیانە ڕێگای پاک و خاوێنییان بۆ بدۆزنەوە. کێچ و ئەسپێ مالانیش وەڕەزیانی کردبوو.

ماوەیەک بەناو باخاندا گەڕان و میوەیان خوارد و گوێیان دایە قسەی ژنان و ئاخری گەیشتنە ئەو ئاکامە کە دەبێ وەکوو لە شاردا هەبوو، لێرەش ڕێکخراوی ژنان هەبێ.

- تواشا، ئێمە گەرەکمانە ئەو ڕێکخراوە موستەقێل بێ و پیاگەکان خوەیان قاتی نەکەن.
- دەی باشە، بۆچە هاتگن بۆ لای من. من بە پیاگ نازانن؟ یا هاتگن هەڕەشەم لێ کەن.
- تۆ بێسە هەلاڵە. نا کاک شەریف گەرەکمانە ئوتاقێکمان پێ بەی، بیکەین بە بنکەی ڕێکخراوەکەمان. پیاگەلیش جەمەو کەین داوایان لێ کەین کە ئیجازە بەن ژنەکانیان بێنە ڕێکخراو.
- باشە ئەشێ بە پیاکان بێژن، ژنەکانیان لە ڕێکخراوا چاکەن.
- تواشا، ئەوان حەقیان چەس؟ ژن خوەی تەسمیم ئەگرێ. کەیف خوەیە لە ڕێکخراوا چاکا. مەگەر ئێوە نایژن ژن و پیاگ حقوق وەک یەکیان هەس. ئەی بۆچە ژن بەسەزوان لە سفحاو هەر خەریک گەوڕ و تەپاڵە و منال و هەزار مەینەتترە، وەلێ پیاگەکان لە سەربان مزگتا

خەریک گوێزان و شۆخی و ئەختەڵاتن. دەی با ژنگەلیچ دوو سەعات بێنە ڕێکخراو چتێک فێر بن.

- من موخالف ئەوانە نیم کە دەفەرمون. پیاکانیش خەریک ئاودان و شەغرەکێشان و جفت کردن و هەزار هەرگ گرتنەوەیترن. بۆچە پیاکان تێنە ڕێکخراو شتێک فیربن، هەرتا ژنەکانیشان چاویان لێ بوەڕن.
- ئەوە خەتای ئێوەس. لەودواش ئێمە قسەی ژنان ئەکەین، پیاکان خوەیان تەمەڵن بە ئێمە چە؟
- باشە چەیان فێرئەکەن؟ کە ئەگەر شووەکانیان پرسییان، ئێمە بێژین پێیان.
- ئەوە هەڵاڵە خەیاتییان فێر ئەکا، گوڵاڵە چێشت لێنیان و بێهداشت. منیش جاکەت چنین و خوەندن و نووسیینیان فێرئەکەم.
- موبارەکە. سێ چوار کار زیا ئەکەن لە کارەکانیان وا بۆ خوەتان ئەیژن فرەس.
- تەقلیتمان پێ دەرتێری کاک شەریف؟
- خوەیشکم، ئەو چێشتگەل شارییە کە تۆ ئەیزانی بە شەلەم و دوینە و برێش دروس ناکرگێ. تۆ لە بەرا پارچە پەیا بکە لەودوا فێر خەیاتییان بکە. ئەو گۆروا و پوزەوانە و جاجم و بەرە کە ئەیوینی کار دەسی ئەم ژنگەلەسە کە ئێوە گەرەکتانە فێریان کەن. راسە خوەندن خاسە، وەلێ ئێوە ئەگەر راس ئەکەن لە بەرا مەدرەسەیک بۆ منالگەل بکەنەو.
- دابزانە! وەختێک ئێمە ئەیژین با پیاگگەل قاتی نەون لەبەر ئەمەسە. دەزانین ئەیشێونن.
- ئێوە نایژن ئەشێ موستەقێل بین؟ فەرمون برۆن لە جێگایک موستەقێل دوکان خوەتان دانن. من ناتوانم ئەم بارە بوەمە ئاسیاو.
- ئوتاقی بە تەنیا ژنێک دا وەلێ نایا بە گشت ژنگەل.

دوکتور جەماڵ ژوورێکی نەخۆشخانەی بۆ بەتاڵ کردن و لەسەر مقەبایەک بە دەوا سووره نووسی "ڕێکخراوی ژنان" و لەسەر دەرکەکەی چەسپاند. لەو ڕۆژەوە سێ یاریدەدەر بۆ جەماڵ پەیدا بوون. هەر کەس بۆ دەرمانی ژانە زک و نەخۆشی ژنان و برینی دەست و لاقی منداڵەکەی دەهاتە نەخۆشخانە جەماڵ دەینارده ڕێکخراوی ژنان و بۆ خۆی لە چایخانە لێی دانیشتبوو.

- تواشا، ئەمە کوا کارە؟ لە جیای ئەوە ژنگەل بکەینە ئەندام ڕێکخراوەکەمان، خوەمان بووینە ئەندام دەرمانگا، حەتا جەلەسەیکیشمان دانەنیاگە.
- تازە هەر دەسمان پێکردگە، ناوێ بچینە دواوە. پێمان ئەکەنن. بەر لە هەر کەسێک شووەکان خوەمان چیرمان لێ ئەکەنەو.
- ئەری بۆچە پرسەیک بۆ دایک چیمەن لێرا دانەنین و ژنگەل بەو بۆنەو جەمەو کەین. هەم جەلەسەس و هەم پشتگیری لە ژنگەل.

- تۆ بێژی چیمەن قەبوڵ کا؟ هەرچی شیرین و ناشیرینمان پشتەسەرە پێ وتگە گشتی ژنەفتگەسەو.
- جا نەو نەوگە، هەر ئەوێتەو بە ئەمەی ئیسە.

*

ژووری رێکخراوی ژنان پڕ ببوو. چەند ژنیش بە پێیەوە راوەستابوون. چیمەن لەبەر دەرکە راوەستابوو، وەڵامی سەرەخۆشی خەڵکی دەدایەوە. نەیویستبوو خۆی بکاتە خاوەن پرسە و دانیشێ و ببێ بە گریان و نوکە نوک. بەرپرسانی رێکخراوی ژنان لە پشت مێزێک راوەستابوون و بەخێرهاتنی ژنانیان دەکرد. مەعسومە چای دێنا و پیاڵەی بەتاڵی خڕ دەکردەوە. ژنان ورتەورتیان تێکەوتبوو.

- کەی پرسە ئاوا بووگە کنا، گوڵاوێک، فاتحە خوەندنێک، گریانێک؟
- - وابزانم ئەمە رەسم شارە.
- من لە شاریچا چووگمە پرسە ئاوا نەوگە. کەی ساحیو پرسە لەبەر درگا ئەوێسێ. ئەوە رەسم ناو پیاگگەلە.

گەرمای نێو ژوورەکە منداڵانی بێتاقەت کردبوو و زووڕە زووڕیان بوو و بیانوویان دەگرت. چاک و خۆشی و غەیبەت کردن تازە دەستی پێکردبوو کە هەڵاڵە داوای کرد ڕێگای بدەن قسە بکا. ژنان چاویان بڕییە زاری هەڵاڵە و ئەویش چاوی خستە سەر نووسراوەکەی بەردەستی.

- دوای سەرەخوەشی کردن لە خوەیشکە چیمەن، ئێمە لێرا جەمەو بووگین کە بە یەکەو فکر بکەینەو، بە یەکەوە قسە بکەین، بزانین بۆچە ئەم زوڵم و زۆرە بە نسبەت ژنگەل ئەکرگێ؟ ئەم چەوساندنەوە تا کەی دەوامی هەس؟ بۆچە ئێمە حەقمان وەک پیاگگەل نییە.

"خاتوو خەجێ" هەروا کە چاوی لە چوارسووکەی گۆرەوی چنینەکەی بڕیبوو لە بەر خۆیەوە گوتی:

- لەبەر ئەوە ئەوان پیاگن و ئێمە ژنین. جا ئەوە فکرکردنەوەی بۆچەس؟

سێ چوار ژنی دەوروبەری لەبەر پێکەنین دەستیان بە زاریانەوە گرت. بەهارە گوتی:

- خوایش ئەکەم ئەگەر سوئالێکتان بوو لەودوا بپرسن. ئیسە با خوەیشکە هەڵاڵە قسەکانی بکا.
- ئێوە هیچ وەخت فکرتان کردگەسەو بۆچە هەر لە سفحاو هەرتا ئێوارە زەحمەت ئەکێشن وەلێ حەقدەستان نییە؟

"باجی ماتاوان" دەستی هەڵێنا و بێ ئەوە ئیزنی پێی بدرێ گوتی:

- دا بێسە، ئێمە فرمان ماڵ خوەمان ئەکەین، حەقدەس لە کێ بسێنین؟

- خوایش ئەکەم لەودوا سوئال بکەن؟

هەلالە دەنگی بەرز کردەوە کە بەسەر ورەوری ژنەکاندا زاڵ بێ.

- بۆچە پیاگ لە کار ناومالا شەریکی ناکا؟ بۆچە ژن لە کار ئیچتماعا شەریک ناکرگێ؟ بۆچە پیاگگەڵ ئەگەر حەز کەن ئەتوانن تا چوار ژن بێرن؟

ژنان ئۆقرەیان لێبڕابوو. "خوەرشی" کە سێ بووکی لەگەڵ خۆی هێنابوو لە هەموو زیاتر هەرای دەکرد و دەیەویست قسەکە ببڕدرێتەوە. ژنی سەی عەولا کە خۆی بە قسەزانی ناو ژنان دەزانی، دەنگی هەڵێنا:

- خوەیشکم دا تاوێک ساکت بن با بزانین ئەیژن چە، شایەت ئەمە شەرع تازە بێ.
- رژیم ئیسلامی گەرەکیە جارێک تر ژنان بخاتەوە ژێر چەپۆک و حەقی کارکردن و رای دانیان لێ بسێنێ و چاشۆدۆلاخ باتەو بەسەریانا. ئێمە ئەشێ نەیلێن. ئێمە ئەشێ دەس بەینە دەس یەکەو، رێکخراو خوەمان مەحکەم کەین و بەر بە زوڵم و زۆر بگرین. ئێمە کە ئەم رێکخراوەمان دامەزرانگە داوا ئەکەین: یەک: ئەشێ پیاگگەل ئیستقلال ماڵی و ئیچتماعی ژنگەل قەبووڵ کەن و لە کار دەرەوە و ناو مالا وەک یەک شەریک بن. دوو: کەنیشک بە بێ رەزای خوەی بە شوو نەدرگێ. سێ: ژنگەل حەق سەفەر و تەلاقیان بێ. ئیتر سپاس.

ئارەقەی نێوچاوانی سڕییەوە و گوتی:

- هەرکەس ئەم سێ چتەی قەبووڵە دەس بەرزەو کا.

کەس دەستی هەڵنەهێنا. بۆ خۆیان سێ کەس نەبێ. بێدەنگی و مات بوون تاوێک درێژەی هەبوو. چیمەن لە سووچی ژوورەکەدا دانیشتبوو و دەستی گرتبوو بە کوولەکەی سەریەوە و بیری لە رۆژگاری خۆی دەکردەوە. خاتو خەجێ سوخورمەیەکی تێکوتا.

- ئەری کەنیشکە نایژی پێم ئەمانە ئەیژن چە؟ ئەگەر تۆ حاڵی بووی بێژە بە ئێمەیش، خۆ من هیچێ حاڵی نەوم.

ژنی سەی عەولا بە دەنگی بەرز روو لە ژنان گوتی:

- ئەو قسەگەلە ئەمانە ئەیکەن هیچکامی بۆ ئێمە نییە. ئەوانە ئەشێ بە پیاگەکان بێژن. یانێ ئێوە ئەیژن ئێمە ئەشێ چە بکەین؟

حەمیە لەولاوە وەڵامی دایەوە:

- خاتوو سەیزا، ئەیژن حوکومەت گەرەکیە ئێمە لە مالا دانیشین و کار نەکەین. هەر پیاگەکان کار بکەن.

- جا چە لەوە خاستر هەس، وەڵێ کوا پیاگ نان کردن و چێشت دروس کردن و مناڵ بەخێوکردنیان پێ ئەکرگێ؟
- کنا جا ئەوە قسەس!

بوو بە هەرا و هەر کەسە شتێکی دەگوت. گوڵاڵە کە هەتا ئەودەم خۆی مات کردبوو هاتە قسە:

- خوایش ئەکەم تاوێک ساکت بن هەرتا من رۆشنی بکەمەو. دیارە ئێوە لە مەنزور ئێمە حاڵی نەون. مەنزور ئێمە لە کارکردن، کار ئێدارە و کارخانە و ئەم چتگەلەسە.
- جا ئەوە بە ئێمە چە؟
- ئەوە ئەگەڕێتەو بۆ ئایەندەی مناڵەکانتان. ئێمە ئەیژین ژنیش وەک پیاگ حەقی بێ نمایندەی موستەقلی خوەی بێ. بینێرێ بۆ مەجلێس هەرتا دیفاع لە حقۆقی ژنگەل بکا.
- جا کوا پیاگ ئێمە هیچوەخت چووگە ئەو جێگەگەلە هەرتا ئێمە بچین؟ ئەمانە باسی شار ئەکەن.

بەهارە سوور هەڵگەڕا بوو قیژاندی:

- ئێوە گەرەکتان نییە بە خوەشی و رەحەتی زینگی بکەن؟ گەرکتان نییە پیاگگەل هەوە بێرنە سەرتان؟ گەرکتان نییە خوەتان تەسمیم بۆ چارەی خوەتان بگرن؟
- چارە بە دەس خواس رۆڵە.
- دەی ئەوە ئێوە بەو گشتە ئەسڵەحە و پێشمەرگەوە ئەمنیەت و راحەتیتان هەس هەرتا ئێمە بوێتمان. ئەوە غەزەب خواس هاتگە، غەزەب.

خوەرشی بووکەکانی بە پێش خۆیدا و بە بۆڵەبۆڵ وەدەرکەوت.

- وەمانزانی پرسەس و دوو قسەی خوا و پەیغەمەرمان بۆ ئەکەن.
- دابزانە کارێ ناکەن تەڵاقیشمان بەن.

سەیزادە فاتحەیەکی داخست و خەڵکەکەی بێدەنگ کرد. پاشان هەستا نێوچاوانی چیمەنی ماچ کرد و سەرەخۆشی لێکرد و چووە دەرەوە. باقی ژنانیش بە دوایدا رۆیشتن.

مەعسومە سەماوەر و قۆڕی و پیاڵەکانی کۆکردەوە و لە کاتێکدا دەڕویشت گوتی:

- فەرقی شار و دێ فرەس. قسەی ئێوە حاڵی ناون.

چیمەن مابوو و سێ دامەزرێنەری ڕێکخراوی ژنان. هەر کام لە جێی خۆیان بێدەنگ پاڵیان بە دیوارەوە دابوو و دانیشتبوون و ئارەقەیان دەسڕییەوە. پاش ماوەیەک بێدەنگی بەهارە گوتی:

- ئەم مەردمە فرەیان ماگە. ئێمە بێخۆ خوەمان خەسە ئەکەین.

هەڵاڵە بەدەم کۆکردنەوەی سەر مێزەکەوە گوتی:

- ئێمەیش فرەمان ماگە... ئەشێ بچین شانەیان بۆ دانین. لەودوا لە ڕێگای شانەکانەو جەمیان کەینەو.

دەیەویست بزانێ چیمەن سەبارەت بە ئەمرۆ چ دەڵێ.

- تواشا چیمەن تویش وا فکر ناکەیتەو؟
- - من نازانم شانە چەس. وەلێ ئەزانم ئێمشەو لە گشت ماڵەکانا باسی ئێمڕۆ ئەکەن.

ئەوە یەکەم و ئاخر کۆبوونەوەی ڕێکخراوی ژنان بوو. کاتێک دەهاتنە دەرەوە گوڵاڵە تابلۆی نێوی ڕێکخراوی ژنانی هەڵکەند و دڕی.

هەر ژنێک بە جۆرێک بۆ شووەکەی دەگێڕاوە و هەر پیاوێک ئەو جۆرەی بە کەیفی بوو بۆ پیاوانی دیکەی دەگێڕاوە. باسەکە گەورە کرایەوە و تاوانەکەشی هاتبووە سەر چیمەن و ڕێکخراو. کاک شەریف ناچار پێشنیاری سیامەکی قەبووڵ کرد کە ڕۆژێ هەینی سەرەخۆشییەک لە مزگەوت دابنێن.

ڕۆژی هەینی پیاوان لە مزگەوت کۆبوونەوە. چایەکیان خواردەوە. تاوێک گوێیان دایە شریتی قورئان و قسەکانی مامۆستا کەماڵ. مامۆستا باسی حورمەتی ژنانی لە قورئاندا کرد و بە زبانی خودا و پێغەمبەرەوە بە پیاوانی گوت کە دەبێ بەزەیی‌یان بە ژناندا بێتەوە.

*

هەتا خەڵک نەچووبوونە باخ و دێ چۆڵ نەببوو، ژیانی ڕۆژانەی چیمەن لەگەڵ ژیانی ناو دێدا گرێدرابوو. تاریک و ڕوونی بەیانی کە ژنی حەمەغەریب بۆ تەنوور داخستن و شیردۆشین هەڵدەستا، ئەویش دەبووا هەستێ. نەدەکرا کاتێک مەعسومە خەریکی کارە ئەو بنوێ. با میوانیش بێ. ڕۆژانی ئەوەڵ بۆی گران بوو، بەڵام لەودوا ڕاهات. بەردەستیی مەعسومەی دەکرد. ئاگری بۆ چای بەیانی دەکردەوە. تاولەمەی دەگەشاندەوە. سەماوەری ساز دەکرد. بەرە بەرە فێر ببوو هەویری دەشێلا و نانی لە تەندوور دەردێنا.

موعسومە هۆگری چیمەن ببوو. باسی خۆی بۆ دەکرد. باسی ژیانی لادێ و ژنانی دێهاتی. گەرچی لە چیمەن چووکتر بوو، بەڵام چوونکە سێ منداڵی هەبوو، خۆی بە قەیرەتر دەزانی و جار جار مۆژیاری چیمەنی دەکرد. ئەویش گوێ پێی دەدا و ئەو دۆستییەی پێخۆشبوو. هەستی دەکرد مەعسومەیش لێرە خۆی بە غەریب دەزانێ.

- من تەنیا وەوی بێگانەی ئەم خانەوادەم. چوار هێوەرژنم هەس. ساڵێ یەک دەفعەیش ناچمە ماڵیان. ئەوان قەوم یەکترن و لەتەک شووەکانیانا ئامۆزاگ و میمکەزاگن. خەزوورەم نەماگە، وەلێ خەسووم هەر جوان ئەوێتەو... جا بۆچە نەوێتەو؟ دەس بۆ هیچێ ناوا. هەر رۆژێک لە ماڵ کوڕێکیا کەفتگە و وەویەک خەومەتی ئەکا. باخ و زەوی فرەی هەس و بەشی ناکا بۆیان. لەبەر ئەوە حورمەتی بەلای کوڕەکانیەو هەر بمێنێ. فرە قسە رەق و گۆشت تاڵە. ئەوە تێ، ئەیوینی.

حەتوویەک دواتر خەسوو هات و دە شەو لەوێ مایەوە.

"خاتوو پیرۆزە" دایمە جلی تازەی لەبەر دەکرد و چاوی دەڕشت و قژە خەنەگیراوەکەی دەهۆنییەوە. کڵاورەقی لەسەر دەنا و لە ژێر چەنەیەوە دەیبەستەوە و چوار لێرەی تورکی پێیەوە نەخشاندبوو. سوخمەکەی نزیک بە سەد دانە قەرانی زێوی پێیەوە دوورابوو... کەوشی عروسی لە پێدەکرد و دوو کلکەوانەی زێوی لە قامکەکانیدا بوو کە نەقیمی یەیکیان پیرۆزە بوو و ئەویتریان یەشم بوو. گەرچی تەکی دابووە لای شەست ساڵییەوە، بەڵام وەکوو پەنجا ساڵە دەهاتە بەرچاو و بە گور و بەهێز بوو. خۆی لە تایفەی بەگەکانی هەورامان دەزانی و چوونکە ئەم ناوچەیە هیچ کات ئاغا و بەگی بە خۆیەوە نەدیبوو و هەموو کاتێک وردە مالکی بوو و هەرکەس هەرچەندی توانیبوو زەوی بۆ خۆی ئاوەدان کردبووەوە، خاتوون خۆی بە جیاواز دەزانی و بووکەکانی وەکوو کڵفەت دەدواند. بەڵام کە نێوی کوڕەکانی دەبرد دەتگوت بارەشاری دێتەوە. کاتێکیش بانگیانی دەکرد، دەتگوت ژنە بەگزادەیە و ئەمر دەکا.

یەک دوو رۆژی ئەوەڵ چیمەن خۆی لە خاتوو پیرۆزە نەگەیاندبوو. نەیوستبوو خۆی تێکەڵی قسە و قسەڵۆکی بووک و خەسوو بکا. رۆژی سێهەم مەعسومە پێیگوتبوو:

- کنا خەسووم مەکە دوشمەن لە خوەت. ئەو دەم بەتاڵ ناو ژنگەلە. لە هەر کوێ دانیشێ تۆمارێکت پیا ئەیژێ. هەتا ئیسە دوو سێ دەفعە خەوەرتی پرسیگە، حەز ئەکا ئێحترامی بگرن. بچۆ سەرێکی لێ بە.

چیمەن دڵێ رازی و دڵێ ناڕازی، زار بە پێکەنین چووبووە ژوورێ. شانی خاتوونی ماچ کردبوو و گەڕابووەوە لە تەنشت دەرکە دانیشتبوو. خاتوون دەمنەیەکی دار بڵاڵوکی درێژی بەدەستەوە بوو، جگەرەی دەکێشا.

- ژنەفتووم فرە زەریفی نەم زانیبوو ئەونە زەڕە شیرینی. بەخەیر بی کەنیشکەکەم. ئەیرەیش ماڵ خوەتە. غەریبی نەکەی.
- خوا سڵامەتتان کا. سایەتان کەم نەویٚ.
- کار خاسیٚکو کرد رۆڵە. قیمەت ژن ها بە پیاگەو. ژن بیٚ شوو وەک کاسەکەلەس. مەگەر دەوڵەمەن و کوڕدار بیٚ. شوکور من چوار شیٚرەکوڕم هەس. زەوی لەبەریان شەرم ئەکا. خاست کرد زوو شووت کرد. دەی ئەو ها لە کویٚنا. شووەکەت بۆچە شەوگەل نایتەو؟
- - لیٚرا نییە، چووگە بۆ مەئموریەت.
- دەی خەیرە ئیشاڵا.

چیمەن خاتوونی میوان کردبوو بە مەعسومەشی گوتبوو "ئیٚوەش بیٚن" بەڵام ئەوان نەڕویشتبوون.

- ئەو حەز ئەکا وابزانیٚ هەر ئەو خوڵک کریاگە. ئیمشەو مەغزت ئەخوا ئەونە قسە ئەکا.

لەو شەوەوە خاتوو پیرۆزە لە هەر کویٚ دادەنیشت باسی ژیری و کارامەیی چیمەنی دەکرد و لە هەر ماڵیک میوان دەبوو لەدووی دەنارد و لە تەنشت خۆی دادەنا.

- ئەوە ژنی شارستانە. ئەزانیٚ من ئەیژم چە. ئەو چتگەلە لە شارا رەسمە زووتر لە ماڵ بەگزادەکانا رەسم بوو.

*

هەر کە هەوا گەرمی کرد و دیٚ پڕ بوو لە میٚش و میٚشوولە و خەڵک گویٚستییانەوە بۆ کەویٚڵەکان، ژیانە ئاساییەکەی چیمەن شیٚوا. مردنی دایکی ماڵە چۆڵەکەی لیٚکردە زیندان. خەم و پەژارە و ئەڤین سەریان لیٚی شیٚواند. سەری خۆی هەڵگرت و هەر رۆژیٚ لە باخیٚک ئیٚوارەی دەکرد و هەر شەویٚک لە کەویٚڵیٚک رۆژی دەکردەوە و هەر کاتە لەگەڵ پۆلیٚک لە ژنان کاری دەکرد.

ئیٚواران سیامەک باخ بە باخ لیٚیدەگەڕا. دەیدیتەوە. روانینیٚکی بە دزییەوە، دوو قسەی ئاسایی، وەرگرتنی دوو دەنکە هەرمیٚ. هەموو دڵخۆشییەکە هەر ئەوەندە بوو. نەیاندەویٚرا بیر لە هیچ چاوەڕوانییەکی دیکە بکەنەوە.

رۆژیٚک وەکوو هەموو رۆژانی دیکە، تاو لەسەر پۆپەی کیٚوەکان لە خۆدزینەوەدا بوو. سیامەک لە خرپی پشت باخە رەزەکەی سمایلەوە هاتە خوارەوە. چیمەن لە دوورەوە دیتبووی. لە ژنان جویٚ ببووەوە و هاتبوە ناو دارقەیسییەکان.

- سفحا ئەچم بۆ "تەنگیسەر" تەنیام، نای بڕوین؟
- کەی تیتەوە؟
- هەر وەختێ تۆ پێت خوەشبوو.

بڕیاردان وەکوو سینگ ڕاگرتن لەبەر گوللەی تانە و تەشەر و ئابڕوچووندا بوو. چڵەدارێکی بە دەستەوە بوو، شکاندییەوە، جارێکی دیکەشی شکاندەوە و ڕوانییە جێگایەکی نادیار.

- هەتا نیمەڕۆ هام لێرا. لەودوا تێمە سەر کانییەکەی شیان.

لە بەرزیدا پاش ئاگری "شاهۆ"ە و پاش شاهۆ "شانشین" خۆشکە چکۆلەی شاهۆ. وەکوو دێڵە شێرێک پشت بە شاهۆ ڕاکشاوە و شیر دەدا بە پارکۆڵەکانی. لە لای چەپیەوە "تەنگیسەر و نزاز" خەوتوون و "ژان و ژنێن" لە دەور کلکی کایە دەکەن و شیان و تەوریوەر لە ناو دەستەکانیدا خۆیان مەڵۆس کردووە.

باخەکانی شیان کە تەواو دەبن لە لێژایی ناو سینگی شانشین دوو چاوگە یەک بە دووی یەکدا لەبەر تاوی بەیانی لەناو سەوزەکاندا وریشەیان دێ. ئەوی دووهەمیان ڕاست لە ژێر یاڵەکەدایە و ڕێبوار نییە دانەبەزێ و ماندوویی خۆی پێ دەرنەکا. پاش نیوەڕۆ تاو دەگەڕێتەوە سەر پشتی شانشین و ئاوی کانییەکەی ژێر بناگوێی دەبریقێتەوە. سەوزەڵانی دەوری ئەم کانییە لەناو ئەو بەردەڵانە سپی و زەرد و خەنەییەدا لە نەخشی بەرماڵی سنە دەچێ.

چیمەن باوەشی بە باڵی سیامەکدا کردبوو. هەنگاوەکانی لەگەڵی جووت دەکرد و تاونەتاو سەری هەڵدەێنا و پڕچاو لێی دەڕوانی.

لە باخەکانی شیان کە تێپەڕین، دنیا تەنیا ئەوانی تێدا بوو. شانشین سێبەری لەسەریان خستبوو و کانییەکەی تەنیا بۆ ئەوان خوڕەی دەهات.

لەسەر یاڵەکە بریقەی زەردی سەرپشتی شانشین لەبەر تاوی دەمەو ئێوارە چاویانی خومار کرد و ئاگری دەروونیانی بەردا. وریشەی بەرتاوی ئاوەکەی "کانی بەڕۆژ" لە ناو ڕایەخی سەوز و لە ژێر بەردە مەیلەو زەردەکاندا ملوانکەیەک بوو کە لە ملی شێری ژاوەڕۆ کرابوو. شاهۆی پیر لەوبەرەو لە دوورەوە چاوی لەو جوانییە هەست بزوێنە بڕیبوو.

چیمەن چاوی لە فڕینی پەپوولە سپییەکان بڕیبوو و بە دوویاندا کێشرایە سەر کانییەکە. لە سەر گیا بۆنخۆشەکان دانیشت و بەسەر قامک وریشەی بەردەوامی ئاوەکەی شێواند. سیامەک سەری لە باوەشی چیمەن دانا و پەنای بە گەرمای داوێنی نەرمی چیمەن برد و لە شیناوەردی ئاسمانی ڕوانی.

بێدەنگی، روانینی پڕ لە تامەزرۆیی، تینویی ئەڤینداران، خۆ پاراستن و گەرەکبوون، خورپەی بێ هاواری دڵ: ئای تاکەی؟ مەگەر مەودای ژیان چەندە؟

تێک هاڵان، تلانەوە و تێکەڵبوون. تەنانەت پەڵە هەورێکیش نەبوو بە خۆیاندا بدەن. یەکگرتنی ئەویندارانی لەبەندکراو. شێعری بەرزی ژیان. تەنیا تەواری بەرزەفڕی شاهۆ ئاگای لە بەختەوەرییان بوو.

*

هەستی بەختەوەری هەموو گیانی چیمەنی داگرتبوو. یەکجار بە دڵی خۆی ژیابوو. هەرچەند کورت، هەرچەند کەم. چاوەکانی گەش ببوونەوە. پاش دوو مانگ بزە بەسەر کێویەوە دەبیندرا. پای زەوی نەدەگرت. چێشتی بۆ مەقەڕ لێدەنا. یارمەتی جەماڵی دەدا. دەچووە نێو باخان یارمەتی ژنانی دەدا و جار جار لە پەناوە چەند دانە میوە یان کولێرەیەکی بۆ سیامەک دەبرد کە ئێستا ببوو بە کادری رێکخراو، ببووە بەردەستی کاک شەریف. لەبەر لاقی پێشمەرگایەتی پێنەدەکرا، بەڵام چاک و خراپی ناو رێکخراوی هەڵدەسووڕاند و کاری کاک شەریفی سووک کردبوو. کاری رێکخراو ئەوە بوو کە هەر لە بەیانییەوە هەتا ئێوارە وەڵامی خەڵک بدەنەوە. یەک قەرزی خورابوو، یەک بەشە ئاوی دانەخرابوو، یەک دە ساڵ لەمەوبەر داری بڕدرابوو. منداڵی یەکێک سەری منداڵی دیکەی شکاندبوو. ژن بە ژنە کرابوو، مەسڵەت دەکرا. میرات بەشدەکرا و جاروباریش ئەوانەی کە لە یەکتریان دابوو و دەست و لاقی یەکتریان شکاندبوو جەریمە دەکران یان بەڕێدەکران بۆ زیندان. رێکخراو دەبوو کاری هەموو ئەو ئیدارە دەوڵەتییانە بکا کە نیوەی شارێک دادەگرن. دیارە بەشی زیاتریشی هەر وەک خۆیان دەمانەوە.

دەمەو چاشت بوو. باسی پەرژینی باخ و زەوی بوو. کاک شەریف و سیامەک دەیانەویست کۆتایی بە کێشەی دوو جیران بێنن. لەناکاو کچێکی چکۆلە بە رفان خۆی بە ژووریدا کرد و لە سووچی شان دەرکەکە کزکۆڵەی کرد. وەکوو کارمامزێکی لە پڵینگ ترساو هەڵدەلەرزی و هەسکەی دەهات و چاوە رەش و هەڵەتاوەکانی بە پەلە دەگێڕا و خۆی تووند بە دیوارەکەوە نووساندبوو.

- چەوگە کەنیشکەکەم؟ چەت گەرەکە؟
- لێوی دەلەرزی، هەوڵ بوو، ترس مووڵەتی گریانیشی پێنەدەدا.
- گەرەکم نییە... بە خوا گەرەکم نییە.
- چەت گەرەک نییە؟ دایکت داگیە لێت؟ چا قەی ناکا، دایکتە.
- نا، گەرەکم نییە، شووم گەرک نییە!
- شووی چە؟ ناوت چەس؟

چاوەکانیان رشتبوو، سەر گۆناکانیان سوور کردبوو. گوارەی لە گوێدا بوو. کراسێکی کودەری سووری گوڵداری تازەی لەبەردا بوو. هەر مەچەکێکی دوو بازنەی شووشەی تێدا بوو. دەستی تازە لەخەنە گیرابوو و سەرقامکەکانی پێی بەخەنە سوور کرابوو. بووکە چینییەکی چکۆلەی پەرۆش لە شکان.

- شووم گەرەک نییە. گەرەکم نییە شوو بکەم.

کاک شەریف رووی لە سیامەک کرد و بە پێکەنینەوە گوتی:

- حاڵی ناوم!

سیامەک پرسی:

- بە شووتیان داگە بە کێ؟
- بە ئامۆزاگەکەم.

سمایلە بۆر لەوێ دانیشتبوو. تێیخوڕی:

- هەڵسە بچۆرەو ماڵەوە کەنیشکە، شەرم بکە! بۆچە حەیاتان نەماگە؟ دەور و زەمانە چەی پێهاتگە. دەی هەڵسە دەی!

فرمیسک لەگەڵ کڵی چاوی شۆڕاوەی رەشی بەسەر گۆنایدا کێشا، بەدەم نسکەی گریانەوە گوتی:

- نارۆم. شوو ناکەم.
- کاک سمایل تۆ ئەزانی چەوگە؟
- قوربان ئەوە "شیرین"ە وەوی ماڵ مام قادرە. ئیم شەو گۆزاگیانەسەو. دەرچووگە، خوێڕی.
- شووەکەی کێیە؟
- وەیسەی کوڕ مام قادر.
- کەنیشک کێیە؟ رۆڵە بۆچە نەچوویتەو ماڵ باوکت؟ بۆچە هاتگیتە ئەیرە؟
- باوکم نییە.
- ئەوە باوکی عومرخوای کردگە. دایکی دوو ساڵە شووی کردگەسەو، چووگە شار. مام قادر خوەی کەفیلیە.

سانیە ژنی مام قادر لۆی شەدەکەی بەبەر زاریدا گرتبوو، هاتە ژوورەوە. سڵاوێکی بە پچە کرد و پەلاماری کچەکەی دا. شیرین زریکاندی و خۆی خستە پشت کاک شەریفەوە و لە پەنا نوێنەکاندا

گورپی کرد. سانیه لە رووی هەڵنەهات بەناو پیاواندا بڕواتە ئەوسەری ژوورەکە و هەر لە پەنا دەرکەکە راوەستا.

- بێ با بڕوین کەنیشکی شیرینم، بۆچە ئاوڕومان ئەوەی؟ عەیبە.

کاک شەریف نەدەبوو هەروا دانیشێ و هیچ نەڵێ.

- تاوێک دانیشە خوەیشکم، ئیسە حەلی ئەکەین.

سانیە لە ئاستی خۆی دانیشت. سیامەک مووڵەتی نەدا کەس هیچ بڵێ. پرسی:

- ئەو کەنیشکە چەند ساڵانە دایکم؟
- من چازانم. مەلا ئەزانێ. بە شەرع مارە بڕیاگە.

سیامەک رووی لە شیرین کرد:

- شیرین تۆ ئەزانی چەن ساڵ عومرتە؟

شیرین قامکە چکۆلەکانی هەر دووک دەستی پیشاندا و گوتی:

- یازدە.
- هەڵسە برۆ دایکم، مام قادرمان بۆ بنێرە.

سەی رەحیم کە نێوان ناخۆشی لەگەڵ مام قادر و سمایلە بۆر بوو، هەڵیدایە:

- ئەوە لەبەر باخەکەس. ئەو کەنیشکە باخێکی لە باوکییەوە پێ گەیشتگە. مام قادر مامۆیە. گەرەکیە کەس نەیخوا خوەی نەوێ. کەنیشکەکەی مارە بڕیگە بۆ کوڕەکەی خوەی. کوڕەکەش ماتڵی نەکردگە چووگە سک کەنیشکەکە، ترساندگیە و ئەویش دەرچووگە. هەر دوێشەو هەڕای کردبوو. هیچکەس نەیزانی لە کوێنا خوەی شاردگەسەو.

زۆری پێنەچوو مام قادر هاتە ژوورەوە. کاک شەریف بەسەریدا گوڕاندی:

- چۆن کەنیشک یانزە ساڵان ئایتە شوو، ریش چەرمگ؟
- قوربان خیلاف شەرعمان نەکردگە.
- تۆ نازانی بەشوودان کەنیشک ژێر هەژدە ساڵ قەدەغەنە؟
- وەڵا چەو عەرز کەم قوربان ئێمە بە شەرعمان کردگە.
- هەڵسە رەحیم. ئەم شەرعە شەرعە بە من جیبەجێ ناوێ. برۆ مامۆسا کەماڵ بێرا.

ماموٚستا که بوٚ خوٚی چوار کچی منداڵی لەشار بەجیٚ هیٚشتبوو بە دیتنی شیرین دڵی ئاگری گرت. بە دوای مەلایدا نارد. مەلا ڕەنگ هەڵپڕوکاو لەو بیٚحورمەتییەی کە پیٚی کراوە و پیٚشمەرگەیان بە دوایدا ناردووە، هاتە ژوورەوە و لە تەنشتی ماموٚستا کەماڵ دانیشت. ماموٚستا کەماڵ موڵەتی نەدا، سیٚ چوار ئایەت و حەیسی بەسەردا کوتا و بە قانوونی شوٚڕش مام قادر و مەلای ناردە زیندان.

- کارت بوٚم دروس کرد، بیٚوەی بی. ئیسە ئەم کەنیشکە چە پیٚبکەم؟
- بینیٚرە ماڵ کەسیٚک، هەرتا لەودوا کەفیلیٚکی بوٚ ئەدوٚزینەو.
- سیامەک پیٚشنیاری کرد ببەنە لای چیمەن.

- قسەم بەسەر توٚ خاڵوٚ گیان، ئەگەر نیمەی ئەم دیٚیەیان بکردایتە زیندان، ئەونەی ئەمە وا مەڵایان کردە زیندان پیٚم ناخوەش نەو.
- ئاخر بیٚژە ئیٚوە چەتان بە کار شەرع داگە. خەریک چەک و چوٚڵ خوەتان بن.
- بە سەر توٚ ئەگەر شەرع بکەفیٚتە دەس ئەمانە، ماتڵ ژن نەوین خاسە. جا ژن بە ژنە نەکرگیٚ و کوتەک لە ژن نەدرگیٚ و مناڵ بەشوو نەدرگیٚ، ئەی پیاگ چە و ژن چە...
- کورە هەرچیٚ بوایە مەڵا بە مامرە کوڵەیک یا کەلە قەنیٚک سیٚ تەڵاقەی بوٚمان خاسەو ئەکرد و دوو موٚری شەرعیشی پیا ئەکوتا. خوٚ ئیسە هیچکەس نازانیٚ قیمەت ئەم ڕیٚکخراوە چەنیٚکە.

ڕیٚکخراو پڕ ببوو لە تکاکار. دەهاتن و دەچوون و دیارییان دیٚنا و لەبەر کاک شەریف و ماموٚستا و فەرماندەی هیٚز و کادرەکان و تەنانەت سیامەکیش، دەپاڕانەوە. دیسان چیمەنیان لیٚببوە شەیتان و بە موٚڕەوە چاویان لیٚدەکرد. پیٚیان وابوو موٚڵکەکەی شیرین دەدریٚ بە چیمەن. تەنیا حەمەغەریب و براکانی پشتیوانییان لە کاری ڕیٚکخراو دەکرد.

بوٚ چیمەن ژیانیٚکی تازە و کیٚشەیەکی تازە ساز ببوو. گوٚڕانیٚکی گەورە بوو. یەکەم جار بوو کە بەرپرسایەتی کەسیٚکی دیکەی پیٚدەدرا. سیامەک ڕوٚژیٚ نە ڕوٚژیٚک بە بوٚنەی سەردانی شیرینەوە، چیمەنی دەدیت.

- لەتەک هاودەمەکەتا چوٚنی؟
- فرە پیٚم خوەشە، وەلیٚ نگەرانیشم. نازانم چوٚن ئەویٚ. ئامانەتیٚک قورسیان داگە دەسم. نازانم ئەتوانم یا نە.
- تو نگەران مەوە، بەرپرس کارەکە ڕیٚکخراوە. هەر چیٚ بیٚ لە تەنیایی باشترە.
- ئەترسم هەروا یەکهەو هات، یەکهەویش بچیٚ.

- ناچم داده چیمەن. هەر لە لای تۆ ئەمێنمەو. من شوو ناکەم. چووی بۆ هەر کوێ منیش تەک خوەتا بوە.

چیمەن باوەشی بۆ کردبووەوە و شیرین بە هەستی لە ئەمنیەتدا بوون، خۆی لە دڵی چیمەندا جێدەکردەوە. چیمەن لەبەر شیرین ناچار بوو ژیانی کاکەبەشی بەجێ بێڵێ و بێتەوە ناو دێ و ژوورەکەی خۆی ئاوەدان بکاتەوە.

ڕۆژی دووهەم بوو کە خاتوو پیرۆزە لەگاڵ مەعسومە هاتنە سەردانی. خاتوو پیرۆزە بە گێڕانەوەی بەسەرهاتی خۆی پشتیوانی لێدەکردن:

- ئاخری تەک باوک ئەم کوڕگەلا بۆی دەرچووین. ئەوسا باسی سەر بوو. دە شەو زیاتر لە ناو غارا ئەخەفتین. سێ برام بە تفنگەو ئەگەڕیان بە شۆنمانا. هیچکەس زاتی نەو پەنامان با. گویچکەی لە قەور خوەی بێ "میرزامحەمەو" کەفتە بەین. کەنیشکێک و دوو ئەسپیان دا هەرتا باوکم رازی بوو. ئیتر نەمتوانی بچمەو هەورامان. نەمزانی دایکم کەی عومرخوای کرد. باوکم کوژیا. براکانم چەیان پێ هات؟ ئەی ڕۆڵە هەرتا بووگە هەر وا بووگە. ژن هەم بێ قیمەت بووگە، هەم خوێنی لەسەر رژیاگە.

بە دەم رویشتنەوە گوتی:

- ڕۆڵە هەر کەم و کەسرێکتان بوو، بێژن بە دایکتان. گویچکە مان بەم ئەم هەرچی و پەرچیگەلە.

ئەم پشتیوانییە چیمەنی دڵخۆش کرد. مەعسومە گوتی:

- نەنە ئاوا ئەوێ، هەر لە ئیسەو فکر ئەکاتەو، بیکا بە وەوی کورەکانی.

مەعسومە شیرینی برد بەناو ماڵەکەدا گێڕای. سەرتەنوور و جێگای شتومەکی نیشاندا. شیرین گەرچی بە تەمەن منداڵ بوو، بەڵام لە کاری ناوماڵدا وەک کچێک بوو کە لەبەر دەست زڕدایکدا گەورە بووبێ. لێهاتوو و بە دەست و برد بوو و ئەرکی بەسەر چیمەنەوە نەبوو. چیمەن دایمە لەگەڵ خۆی دەیگێڕا. تەنانەت بۆ سەر کانی لەگەڵی دەچوو. تەنیا بۆ ڕێکخراوی نەدەبرد.

ماموستا کەماڵ لە نوێژی جومعەدا بڕیاری ڕێکخراوی ڕاگەیاند." مام قادر و ماڵا بەردەدرێن بەو مەرجە کە شیرین تەڵاق بدرێ" کەفالەتی شیرین لە مام قادر ئەستێندراوە و درا بە مام وەلی

براگەورەی حەمەغەریب. لەژێر چاوەدێری ڕێکخراودا. چیمەن ڕازی نەبوو شیرین بداتەوە و شیرینیش نەیدەویست لە چیمەن جوێ بێتەوە. مام وەلی دژ نەبوو.

ئێستا چیمەن کەسێکی هەبوو چاوەدێری بکا. چرای بۆ هەڵکا و شەوانە هاودەمی بێ. چیرۆکی بۆ بگێڕێتەوە و قژی بۆ شانە بکا و بیر لە داهاتووی ژیانی بکاتەوە. شیرین زۆر پێخۆش بوو کە باسی شاری بۆ بکەن. شاری نەدیبوو و هەموو قسەکانی چیمەن بۆ ئەو وەکوو چیرۆک و خەون بوو. هەموو جارێک دەیپرسی:

- لەگەڵ خوەت ئەموەی بۆ شار دادە چیمەن؟
- ئەگەر چوونەوەیک بوو. حەتمن بزانە ئەتوەم.

پاشان خەیاڵ چیمەنی هەڵدەگرت و بەرەو ئارەزووی دەبرد. "ئەگەر ژیان ئەوەندە یارمەتی دابام لەگەڵ سیامەک ژیابام، بەرگەی هەموو مەینەتی دنیام دەگرت" شیرین لە سیامەکی دوور خستبووەوە. بوونی شیرین کۆسپێک بوو کە دەستی نەگاتە دەستی سیامەک.

ئەگەر چیمەن دەیتوانی خۆی بە شیرینەوە بخلافێنێ و بۆ سوکنایی دڵی پەنای پێ ببا، سیامەک هیچی شک نەدەبرد. لە دنیایەکی بۆش و بەتاڵدا بەر درابووەوە. ئاوری تیژی ئەوینی شاراوە دەیسوتاند و دەیتواندەوە. ڕۆژ لە دوای ڕۆژ خەمگینتر و پەشێوتر و گۆشەگیر و بێدەنگ دەبوو. بۆیە کاتێک کاک شەریف پێشنیاری پێکرد کە بڕوا بۆ ناوچەی کامیاران بی ئەوە بیری لێبکاتەوە قەبووڵی کرد.

- باوڕ ناکەم... چۆن بە جێم تێڵی سیامەک... لە بەر چە...؟
- لە بەر خوەم.
- ڕاسە لێرا نین بە یەکەو، وەلێ هیچێ نەوێ هاین لەژێر ئاسمانێکا... لە هەوایکا هەناسە ئاین. دەنگ یەکتر ئەژنەوین.

چاوەکانی چیمەن گلا و پڕ بوو لە ئاو.

- چۆن بە جێم تێڵی؟ چۆن...
- ئەزانم هەر ڕۆژێکم مەرگێکە وەلێ ئەترسم کارێک بکەم ڕسوایی تیا بێ. ئەترسم دڵم تاقەتی نەوێ و بێژمی... مودەتێ نەوم خاسترە.
- زوو بێرەو.

چیمەن دەسرەیەکی گوڵدۆزیکراوی لە بەخەڵی سوخمەکەی دەرێنا:

- ئەمەم بۆ تۆ گوڵدۆزی کردگە.

هەر گۆشەیەکی گوڵێکی سووری لێی نەخش کرابوو. سیامەک بە دەسرەکە فرمیسکەکانی چیمەنی سڕییەوە. بۆنی کرد و لەسەر سینگی دانا. شیرین بەرەو ئەوان دەهات. ماوەی باوەش پێکدا کردنیش نەمابوو. سیامەک بێ هیچ قسەیەک گەڕایەوە و ڕۆیشت.

چیمەن ئەژنۆی شکاندەوە و لە چەق ڕێگاکە دانیشت. هەستی کرد سیامەک هەموو ژیانی لەگەڵ خۆی دەبا.

*

ماوەیەکی زۆر لە ڕۆیشتنی سیامەک تێنەپەڕیبوو، چیمەن بۆی دەرکەوت کە سیامەک دیارییەکی گەورەی بۆ بەجێ هێشتووە. هەر کە زانی منداڵی پێیە دنیا ڕەنگێکی دیکەی بە خۆوە گرت. ئەوەی هەستی ژنانە و دایکانە و ژیانەوەیە لە ئەودا ژیاوە. دەرگای دنیایەکی تازەی بۆ کراوە. دایکبوون. هەستێک کە پێوابوو شیرین بە خەبەری هێناوە، ئەمجارە شێوە و ڕەنگێکی دیکە، دنیایەکی دیکە بوو. تەنانەت ئاسمان و زەوی و دار و درەخت و چاوگە و خاک ڕەنگیان گۆڕابوو. هەستی بە هەزار ڕەنگی پاییز دەکرد. خەیاڵ دەیبردە ڕۆژانی داهاتوو. ڕۆژانی گریان و بزەی منداڵەکەی. شیرمژین لە مەمکی، گغوگاڵ و سەرپێ کەوتن. ئەمانە دەیگەشاندەوە و بەختەوەرانە دنیای لە باوەش دەگرت. لە کەوتنی منداڵێک دڵی دادەخورپا، گریانی نیوەشەوی هەموو منداڵان دەهاتە گوێی. دادەچڵەکا بۆ شیردان بە منداڵێک کە هێشتا لەتکە خوێنێک بوو لە زکیدا و گیانی تێنەکەوتبوو. جل و بەرگی بۆ دروست دەکرد. قسەی لەگەڵ دەکرد. ناوچاوی گرژ دەکرد و بە دەمیەوە پێدەکەنی. سروشت کاری خۆی دەکا و بەرگری لە ژیانەوە دەکا. مەمکەکانی لەگەڵ گەورەبوونی منداڵەکە گەورە دەبوون و زیاتر هەستی پێیان دەکرد. ئارام دادەنەوی، نەرم دەڕویشت. منەتی لەسەر زەوی دەنا. دایک بوو و ژیانی تازەی پێ بوو. دەیکرد بە شۆڕەلاوی سەربەرزی وڵات، دەیکرد بە پاشاژن. دەیکرد بە خاوەنی هەموو باخەکان. دەیکرد بە تۆڵە ئەستێنەری خۆی. چارەنووس لە دەستی ئەودا بوو.

هێشتا مەستی ئەم هەست و خەیاڵەی نەڕەویبووەوە، بیرێکی تاڵ، چینی وردی خستە ناوچاوانی. "منداڵی بێ باب لە پێواری شوودا؟ ئەمە گوناهێک نییە کە کەس پێم ببەخشێ. دەیزانی ڕۆیشتن دژی داب و نەریت بۆ بێ پشت و پەنایەکی وەکوو ئەو کارێکی ئاسان نییە. دەیزانی لە ژێر ئەم بارەدا دروخێ، ورد دەبێ و دەشکێ. هەتا زووە دەبێ چارەیەک بکا.

تاڵ و شیرینی ژیان، بەزەیی دایکانە و مەترسی ڕسوا بوون و ئابڕو چوون، هەرایەکیان لە دڵە چکۆلەکەیدا پێکهێنابوو. بڕیاردان لە بڕیاری ڕووداوەکەی حاجی مەنسوور دژوارتر بوو. بیرێک دەیگوت

"له بەینی ئەوەم، سەقەتی ئەکەم و تواو. خوەم ئازاد ئەکەم" هەستێک بانگی دەکرد " چۆن یادگاری سیامەک ئەکوژی؟ چۆن بۆ نەجات خوەت زینگی کۆرپەیک له بەین ئەوەی؟ چۆن مناڵ خوەت دوای ئەو گشته چاوەروانییه به دەس خوەت ئەکوژی"؟ بیرێکی دیکه دڵی بەژان دەخست " وەختی گەوره بێ پێ ئەیژن زۆڵ. پێ ئەیژن دایک حیز. ئەو وەخته ئارەزووی مردن خوەی ئەکا. من زینگی پێنام، من شەرمی پێئام. نەوێ خاستره." بەڵام ئەم کاره بێ دوکتور و دەرمان، بێ کەس و کاری رازدار کارێکی ساکار نەبوو.

شەڕی لەگەڵ خۆی تەواو نەببوو که دیتی کات گوزەراوه و زکی له گەورەبووندایه. "چوار رۆژتر مەردم گشتی پێم ئەزانن، هەر له ئیسەو شیرین شکی کردگە". شیرین له هڵینجدان و گیاخواردنی چیمەن هستی به نەخۆشی کردبوو، بەڵام نەیدەزانی بێزگ کردن چییه. چیمەنیش ئەوەنده که پێیدەکرا خۆی له شیرین دوور دەخستەوه.

*

ئاخری خەزەڵوەر بوو. خەڵک باخەکانیان بەجێ دەهێشت. هەوار و کەپر و کەوێڵەکانیان چۆڵدەکرد و بۆ ناو دێ دەگەڕانەوه. جارێکی دیکه دێ ئاوەدان دەبووەوه و ئێواران پیاوان پۆل پۆل لەسەر بانان رادەوەستان هەتا کاتی نوێژ بگا، ژنان لەبەر دەرکه تاولەمه ئاگریان بۆ سەماوەر دەگەشاندەوه. بازنەی سوور و زەردی سووڕانی تاولەمه دیاردەی داهاتنی شەو بوو و شەوگاری خەیاڵاوی چیمەن کۆتایی نەدەهات.

هێشتا سەرما نەهاتبوو، کەوای درێژی لەبەر دەکرد. گەرچی هێشتا زوو بوو زکی دیاری بدا. بەدەم کەسەوه رانەدەوەستا. زۆر کەم له ژوورەکەی دەهاته دەرەوه. له روانینی خەڵک خۆی دەدزییەوه." ئای ئەگەر بزانن، چۆن تفم لێ ئەکەن." یەک دوو جار ویستی خۆی بکوژێ دڵی نەهات "کۆرپەکەمیش ئەمرێ".

- کاک شەریف هەرچۆنێک بووگه گەرەکمه خەوەرێک له حەمه بزانم.
- چۆن بووگه گەفتگیته فکر حەمه؟
- ئاخر رووم نەو بپرسم.
- منیش بەقەو تۆی لێ ئەزانم. ئەوەیچه ئەزانم که سڵامەته و هیجی پێ نەهاتگه و خەریک کار و فرمان خوەیه.
- ئاخر نامەیک، خەوەرێک. من تاکەی ئەتوانم لێرا دانیشم و ماتڵی بم.

- تویش وەک ئێمە. گشتمان ماتڵین بزانین چەمان بەسەر تێ.
- ئەگەر کەسێک چوو بۆ لای سەرەو خوایش ئەکەم پێم بێژن.

" حەمە... تەنیا رێگا ئەوەسە بچم بۆ لای حەمە. تەڵاقی لێ بسێنم. ئەیچم کوژێ با بمکوژێ... دەنگیشی پێەوە نای. سەرشۆڕی خوەیە. جیا ئەومەو، لە جیگایکتر، کە کەس نەمناسێ و لە خاس و خراوم نەزانن دائەنیشم. مناڵەکەم گەوراکەم. ئەگەر سیامەک هات ئەوە سەر ئەنمە سەر شانی و هەر چۆنێک بێ زینگی ئەکەین. ئەگەر نەهات ئەوە منیش وەک ئەو گشتە ژنگەلە کە شوویان کوژیاگە و بە تەنیا شانیان داگە بەر بار زینگی روبەڕووی زینگی ئەومەو."

دوا بە دوای ئەم بڕیارە، نامەیەکی بە فارسی بۆ سیامەک نووسی و بە پێشمەرگەکانی کامیاراندا بەڕێیکرد. لە دێڕێکدا هەموو شتێکی پێگوت: " من مناڵم هەس. هەرچی زووتر بێرەو".

سیامەک هێشتا نەهاتبووەوە، کاک شەریف لەدووی چیمەنی نارد.

- ئەوە چەن کەس بۆ سەرەو ئەچن. ئەگەر نامەیک چتێکت هەس بییە بیوەن.
- خوەم ئەچم کاک شەریف.
- بۆ کوێنا ئەچی کەنیشکم. لای ماڵگەل نییە. تازە ئەچی چاکەی. هەروا بزانە حەمە خوەی هاتەو.
- خۆ زیندانی ئێوە نیم، کاک شەریف. گەرەکمە بچم بۆ لای شووەکەم. ئەو خاسیەم تەکا بکەن لەتەک ئەوانا بمنێرن. شیرینیش ئەسپێرم بە ماڵ کاک غەریب. هەر لە دیوەکەی خوەما ئەوێ هەرتا ئەگەڕمەوە. ئەگەریش نەگەڕامەو ئەوە خوا حافزی بێ.

جیابوونەوە لە شیرین بەو ئاسانییە نەبوو کە بیری لێیکردبووەوە. کاتێک فرمیسکی شیرین بە خوڕاو دەهاتە خوارێ، دەتگوت جەرگی لەت لەت دەکەن. لەو ماوەیەدا زۆر لە دڵیدا جێگیر ببوو. چاوە گەشەکانی ببوو بە ئارامی گیانی، ببوو بە بیرەوەری، ببوو بە جێگرەوەی نازێ و دایکی و سیامەک. ببوو بە هیوای بەیانی هەستان، بەڵام چارەی ناچار بوو. " کێ ئەیژێ ئەگەر رسوا بووم ئەویش پشتم تێناکا؟"

شەوی ئاخر هەتا درەنگان راوێژی بۆ کرد و چیرۆکی شاری بۆ گوتەوە و دڵنیای کرد کە دەگەڕێتەوە و دەیبا. کاتێک دەڕویشت ملوانکە زیڕەکەی، تەنیا دیارییەک کە لە ژیانی رابردوو بۆی بە جێمابوو لە ملی شیرینی کرد.

- ئەگەر سیامەکت دی، بێژە چیمەن وتی چاوروانیم.

*

بەفری مانگی بەفرانبار پرووشەی دەکرد. چیمەن سەر و ملی داپێچابوو و بەو ڕێگایەدا کە دەڕۆیشتەوە کە لەگەڵ حەمە و پێشمەرگەکان پێیدا هاتبوو. ڕێگای ژاوەڕۆ بۆ چەمشار. ئێستا لەو پێشمەرگانە تەنیا نەبیyan لەگەڵ بوو. بەڵەدی ڕێگا بوو و هەتا دەگەیشتە ناوچەی "لەیلاخ" هەموو کەلێن و قوژبنێکی پێدەزانی و مۆڵگەی ئەرتەش و پاسداری بەتاقی کردبووەوە.

شوانە کە پاش هێرشەکەی بەهار هاتبووەوە ناو ڕیزی پێشمەرگە بەرپرسایەتی ئەو سەفەرەی بە ئەستۆ بوو. سێ کادر بۆ دیتنی دەورە بانگ کرابوون. دەبووا ناوچە بە ناوچە پێشمەرگەیان لەگەڵ بخەن هەتا دەگەنە ناوچەی موکریان. بۆخۆیان دایمە چەکیان پێ بوو، بەڵام شەڕیان نەکردبوو و لە نێشانە شکاندندا نەبێ تەقەیان بە دەستەوە نەهاتبوو. ئەوان دژی بردنی چیمەن لەگەڵ خۆیان ببوون، بەڵام شوانە باسەکەی بڕیبووەوە.

- خۆ بە کۆڵی ئێوە نای، کاکە. ئەویش و ئیوەیش من ئەتانوەم.

نەبی گوتبووی:

- کاتێک هەوا خراوە، قاچاخەڕێگا ئەمنە. ئەرتەش لە پایگاکان نایتە دەرەو. لە پایگاشەو دەوروبەر خاس ناوینێ. جا کەمین دانان و کەفتنە بەر و دوای ناوێ.

بۆ خۆی پەنجا هەنگاو لە پێشەوە دەڕویشت و جار جار ملێکی بۆ دواوە دەسووڕاند. کادر و پێشمەرگەکانی دیکە چاویان لە بەرپێ خۆیان بڕیبوو و بە دوایدا دەڕویشتن. چیمەن لە پشت شوانەوە بوو و پێ بە پێی ئەو دەڕویشت و ماوەی رابردووی لە مێشکیدا دووپاتە دەکردەوە. هەر هەنگاوێک ڕۆژێک بوو، بیرەوەرییەک بوو. تاوێک ناوچاوی گرژ دەبوو و تاوێک دەگەشایەوە. سێ خۆشەویستی لەگەڵ خۆی هێنابوو. سیامەک و منداڵەکەی و شیرین. کە بیریانی دەکردەوە، دڵتەنگی و دڵەودوایی داهاتوویان دڵی دەگوشی. کرانەوەی گرێ داهاتووشێ بە ڕزگارییەوە گرێدابوو و ئەوەش شتێک بوو کە زۆری لێینەدەزانی. تەنیا هیوایەک بوو کە لەناو ئەو بەفر و زوقمەدا بەدەم باوە گێژی دەخواردەوە و لە سەروچاوی ڕێبوارەکانی دەدا. هەر کەس بەپێی ئارەزوی خۆی باسی ئەو هیوایەی کردبوو. پوڵ، ماڵ، فیزدان، پیاوماقوڵی و کاربەدەست بوون. خوێندن و نووسین، شتە لەدەست چووەکان، وڵاتی بێ زۆردار. سیامەک گوتبووی "مرۆڤ چۆنی پێخۆش بێ ئاوا بژی و کەس کاری بە کەس نەبێ". کاک شەریف دەیگوت " با پێی بگەین دوایە دەزانین چۆن دەبێ". ئەی ئەگەر من بمەوێ ئەو جۆرە دەمەوێ بژیم. ئەی ئەگەر بمەوێ بە دڵی خۆم بکەم و کۆرپەی ئەڤینم ڕابگرم. داخۆ گوڵە زەوینێک پەیدا دەبێ تێیدا دانیشم؟

پرسیارەکان دەبوون بە خەیاڵ، خەیاڵەکان دەبوون بە ئارەزوو و بەدەم بەفرەکانەوە گێژیان دەخواردەوە و لەسەر کێو و دەشتەکان دەنیشتن.

- ئەشێ چکێک بێسین هەرتا تاریک ئەکا. لەو دێو ئەم چنارگەلەو جادە ئیسفاڵتەکەی کرماشانە. ئەو بەرەو دەشتە، ناوێ ئیسە بپەڕینەو. دایمە ماشین گەشت ها بە سەریەو.

نەبی بوو کە رەوتی خەیاڵی هەمووانی بڕی و شوانە دوو پێشمەرگەی ناردە پێشەوە کە چاودێری رێگا بکەن. راوەستان هەڵلەرزین و لە گۆچوونی لەگەڵ خۆی هێنا. هەموو بۆڵەیان دەهات، چیمەن نەبێ کە دەستی بە باخەڵیدا کردبوو و بە جنچکانەوە پاڵی بە چنارێکەوە دابوو و چاوی لە نەرم نێشتنەوەی دەنکە بەفرەکان بڕیبوو.

- بەخوا برا وەها کووڕ بووم کەفتنەوە رێگام وەسە کوچک کێشان.
- کاکە ئەشیا یواشتر هاتباین.
- خوەزگە لەو دێە ماتڵ بواین. رۆژێک رێگا بە نیمەرۆژێک هاتگین.

ماشینێکی ئەرتەشی لەسەر پردی پێش چنارەکان راوەستا، یەک دوو کەس هاتنە خوارەوە و بە دەور ماشینەکەدا سووڕانەوە. بە ئاماژەی شوانە هەموو دەمەوڕوو لەسەر بەفر راکشان. چوار پێنج چەکداری دیکەش لە ماشینەکە هاتنە خوارەوە، تفەنگ لەسەر دەست هەر یەکە بە لایەکدا لە یەکتر دوور بوونەوە. بەدەور خۆیاندا دەیانڕوانی و بە بەفرەکاندا دەمیزان. شوانە ئارامی لێبڕابوو.

- ئاخ ئەگەر پەلێک پێشمەرگەم بوای. پێتانم ئەوت گمێز بە کوێنا ئەکەن. باوەحیزگەل.

چارەکێک زیاتری خایاند هەتا سوار بوونەوە و رویشتن.

- ئەگەر تاوێک دێرتر چووبان، من رەق ئەومەو. سەرما چووگە ناو سکم.
- ئەوە ترسە، چووگە ناو سکت.
- شەو لە کوێنا ئەخەفین کاک نەبی؟
- ها، ها لەو دێیەی چەق رێگاکە.
- خەتەر نییە؟
- بەڵێ وەڵا، پڕیە لە جاش. جێگای شەو و رۆژیانە.

نەبێ مجێوری مزگەوتەکەی دەناسی. سووکە خزمەیاتییەکیان پێکەوە هەبوو. لە پێشەوە رۆیشت بزانێ "سۆفی برایم" لە ماڵە یا نە.

سەگوەڕ بە هەموو دێی ڕاگەیاند کە غەریبە هاتووەتە نێو دێ. یەک دوو دەرکە کرانەوە و داخرانەوە. یەک دوو کەس هاتنە هەیوان و هیچیان نەدیت و چوونەوە ژوورەوە. نەبی گەڕایەوە.

- یەک یەک و دووان دووان بێن بە شۆنما.

سۆفی برایم بە تەنێ دەژیا. ژنەکەی کۆچی دوایی کردبوو و منداڵەکانی پەرەوازەی شار ببوون. ژوورێکی چکۆلەی لە تەنیشت مزگەوت هەبوو، بەڵام نەدەکرا میوانەکان بەرێتە ئەوێ.

- هاتوو شەو یەکێک ئیشتیای دیتنی سۆفی کرد. ئەم دێیە بۆ ئەوە ناوێ. خەڵک بزانێ پێشمەرگە هاتگە تا چاوت نیاگە بە یەکا جاش و پاسدار تێنە سەرتان.

لە پشت ژوورەکەی سۆفی ئەنبارێکی چکۆلە هەبوو کە کەل و پەلی زیادی مزگەوتیان لەوێ دادەنا. دەرکەیەکی چکۆلە نەبێ کونەوەجی نەبوو. سۆفی چرای چێشت لێنانەکەی و مەنگەڵی ژێر قورسییەکەی خۆی بۆ هێنان و چوو هیندێک رەژی بکا بە پولوو.

ژوورەکە هەر ئەوەندە بوو کە جەماعەت بە دەور چرا و مەنگەڵەکەدا دوومشقی دانیشن. نە جێگای ڕاکشان بوو نە جێگای لاق ڕاکێشان. هەر کەسە تفەنگی خۆی لە باوەش دانابوو و چاوی بڕیبووە ئاگرەکە. بە نۆبە دەست و لاقیان لەسەر چراکە گەرم دەکردەوە. چیمەن لە رووی هەڵنەدەهات لاقی لەسەر چراکە بگرێ، بە دەست قامکەکانی پێ دەپرواند. سۆفی چوار پێنج نانی تەنووری و پیمەڕەیەک پولووی گەشاوەی هێنایە ژوورەوە. دە پازدە گوێزیشی لە گیرفانی دەرێنا، بۆی ڕۆ کردن.

- بوەخشن، قابل ئێوەی نییە. هەر ئەونەم لە خوانا بوو.

هەرکەسەو لەپە نانێکی بەرکەوت. شوانە بەشە گوێزەکەی چیمەنی بە مشت شکاند و دای بە خۆی کە پاکی بکا.

- ئەگەر کەسێ دەست بەئاوی بوو، هەر لە پشت ئەمبارەکەو دانیشێ. مەچنە حەوز، نەکا کەسێ بتانناسێ. دوو سێ پەتوە شڕەیشم هەس تێرمی بۆتان. من وریای دەوروپشت ئەوم. ئێوە خاترجەم بن.

چیمەن زۆر لێی گران بوو لەبەرچاو پیاوانەوە هەستێ بچێتە دەس بە ئاو، بەڵام چار نەبوو. دووگیان بوون بەجێی خۆی، سەرماش کاری تێکردبوو.

ژوورەکە بەرە بەرە گەرم دادەهات. بۆنی بۆکەڵیشی گۆرەوی و هەڵمی جلی تەڕ و بۆنی نمە کۆنی ژوورەکە لەگەڵ بۆنی نەوت و رەژی تێکەڵ ببوو. هڵێنجدانی بۆ چیمەن ساز کردبوو، بۆنی بە

لەچکەکەیەوە دەکرد و خۆی ئارام دەکردەوە. خەو دایگرتبوون، بەڵام ئەوجۆرە ئەوان ترنجابوونە یەکتر لەبەر تەزی لاق و سڕبوونی پشت، خەویان لێنەدەکەوت.

کادرکان "خالێد و یۆنس و شەپۆل" لە تەنشت یەکتر پەتوویەکیان بە کۆڵی هەر سێکیاندا دابوو. پێشمەرگەکان نەبی و عەباس و یەدێ دەست و لاقیان بە ژێر پەتوەکەیانەوە کردبوو. چیمەن بە تەنیا یەیکی وەبەر کەوتبوو. شوانە گوتبووی: گەرەکم نییە!

بۆنی پەتوی تۆزاوی لە بۆنەکانی ناو ژوورەکە زیاد ببوو و دڵی چیمەن لە ژێلا دەهات. بەڵام لەبەر ماندوویی کەس نەیدەپەرژا بیر لە نائاسایی بوونی ئەو بکاتەوە و بە ماندوو بوونیان دادەنا.

خالێد لۆی پەتوەکەی بەسەر شانیدا هێنایەوە و گوتی:

- وەڵا باوکم هەرتا سفحا رەق ئەوینەو و سۆفی هەر لەم مزگتا ئەمانشۆرێ.
- با شەوێکیش وەک پێشمەرگە زینگی بکەی کاک خالێد چاوێ؟
- خالێد خۆی لێ گێل کرد، بەڵام شەپۆل خۆی پێ رانەگیرا:
- تۆ چەت کردگە ئێمە نەمانکردگە قوربان.
- هەر ئەونە وتم ئێوە شەوێکتان بەسەرا هاتگە، ئێمە هەرچێ شەوە.
- دەی بێ با جێگە بگۆڕینەو. من لە جیای تو لە مەقەڕ پێشمەرگا ئەوم و تۆ لە جیای من لە ڕێکخراوا کار بکە. ئەوە بزانە من کار تۆم پێ ئەکرگێ، وەلێ تو کار منو پێ ناکرگێ.

عەباس دەستی بەسەر چراکەدا گرت و چاوی لە دەستی برِی و لەباتی نەبی هاتە جواو.

- وەڵا راسە هەر کەس و کار خوەی. وەلێ ئێوە وەک ڕێکخراو پێمان نایژن چەتان کردگە، چ بارێکتان بۆ ئێمە راسەو کردگە؟ ئێمە ئەوە کە پێمان ئەکرگێ ئەیکەین، وەلێ ئێوە چوار ئافرینیشمان بۆ نایژن دڵمان پێ خوەش بێ.

خالێد نەختێ خۆی کشاندەوە و تەزی پشتی دەرکرد و بە تەشەرەوە گوتی:

- جا ئەوە نییە تەواو شۆرشەکە بەناو پێشمەرگەوەس کاکە برا هەر لە سفحەو هەتا شەو بە شان و باڵ ئێوا ئەیژن.
- بە قسە بەڵێ بە عەمەل خوەزگە بە تانجی.
- ماندویی و بێخەوی و شوێنی تەنگەبەر و جلی تەڕ و بۆنی ناخۆش ببوو بە هۆی قەڵسی هەموو لایەک و باسەکە بەرە بەرە توندتر دەبوو. تەنیا چیمەن بوو کە لەو دەمەقاڵەیەدا خۆی بە بەشدر نەدەزانی. ئەو لە مێشکی خۆیدا هەستێک، بیرێک، دڵخۆشییەکی گەورەتری شک دەبرد

و پەنای بۆ بردبوو. کۆڵوانەکەی لە لاقی هاڵاندبوو و لە سووچی پەنا هێزمەکاندا دەستی لە ژێر بەخەڵی نابوو و ئەژنۆ لەباوەش لە دنیایەکی دیکەدا بوو. دنیای منداڵەکەی. شیری پێی دەدا. بیشکەی رادەژەند. لایە لایەی بۆ دەکرد. دەستی دەگرت دەیبردە گەڕان. لە هەموو رەنگێک جلی لەبەر دەکرد. " داخۆ کوڕە یا کەنیشک؟" هەر لە ئێسەو لەقە فرتێیەتێ ئەکا، ئەشێ کوڕ بێ". دەیان نێوی لە زەینی خۆیدا دووپات کردبووەوە. رۆژێک شۆڕشی پێ خۆشبوو، رۆژێک هەڵمەت. کاتێک نێوی دەنا هیوا و کاتێک هەژار. ئاوات، ئارەزوو، گەلاوێژ، ئاخری بڕیاریدا ئەگەر کوڕ بێ نێوی بنێ "ژیان" و ئەگەر کچ بێ نێوی "ژووان"ی لەسەر دانێ. " داخۆ سیامەکیش پێ خوەشئەوێ؟"

- ئەرێ ئەو قڕە قڕەتان لەبەر چەس برا. هێشتا خۆ هیچێکمان گیر نەکەفتگە لەسەری شەڕ ئەکەن. جارێ هەر گوللە خواردن و کوژیان و زەخمی بوون و ماڵوێرانییە. دەی فەرموو هەرکەس زیاتری گەرەکە با بڕواتە بەرەو. هەر کەسیش گەرەکی نییە با قسەی زیایی نەکا.

شوانە بوو بە تووڕەییەوە ئەمانەی دەگوت و هەستا دەرکەی کردەوە و چووە دەرەوە. شەپۆلێک بەفر و سەرما بە پەلە خۆی بە ژووردا کرد.

سۆفی باڵا کورت و کۆمەکەی لە کەولێکەوە پێچابوو و لە پەنای دیوارەکەی سەر حەوزی مزگەوت چاوی لە وڵات دەگێڕا. هاتنی پێشمەرگەکان بیرەوەرییەکانی زیندوو کردبووەوە و خەیاڵی لەگەڵ دەنکە بەفرەکاندا دەڕویشت هەتا کاتی لاوەتی، هەتا کاتی منداڵی و دەگەڕایەوە.

"قەڵخانی"یەکان بەڕێگای پێش گونددا دەهێنن. دەستی بابی گرتووە و سەیر دەکا. ژن و پیاو و منداڵ و پیر بە پێخواسی، بەناو بەفر و قوڕ و چلْپاودا دەڕۆن. هێندێک کەروباریان پێیە، هێندێک بێشکەیان بە کۆڵەوەیە، ژنەکان منداڵەکانیان بە کۆڵیانەوە بەستووە. مانگی ڕێبەندانە، سەرما سەر دەتەزێنێ و بەفر کڕیوە دەکا. هەر لە بەیانییەوە هەتا نێوەڕۆ هەر دێن و دواییان نایە. ژاندارمەکان بە سواری ئەسپ چاودێریان دەکەن. تاو نە تاوێک دەوەستن و جنێوێک دەدەن یان بە شەلاخ لە پشتی یەکێک دەکوتن. کەس نازانێ لە کوێیەوە هاتوون و بۆ کوێیان دەبەن. کاتێک کە گەورە ببوو بابی پێیگوتبوو کە لە کوردستانی ژووروو راپەڕین تێکشکابووە و ئەوانەیان بەرەو لای تاران بردووە. دیانگوت هەتا ئەوێ سەد هەزاریان لێفەوتاوە.

یەکێک لە ژنەکان دەکەوێ و ژاندارمەکان ناهێڵن کەس یارمەتی بدا. ژاندارمەیەک لە ئەسپ دادەبەزێ، بە نووکی چەکمەکەی سەر ژنەکە وەردەچەرخێنێ، پاشان روو لە ئەمان دەکا و بە فارسی دەنەڕێنێ " وەرن ئەوەی بەرن چاڵی کەن، مردووە" بابی و مامی و کوێخا هەڵیدەگرن دەیبەنە هەیوانی مزگەوت. کاتێک جلەکانی دەکەنەوە دەبینن منداڵێکی نیوەگیانی لە سەر زکی خۆی بەستووە. منداڵەکە

به دزییەوە دەبەنە ماڵەوە. گەرمی دەکەنەوە و نەوات داخ بە دەمیەوە دەکەن. ناهێڵن بمرێ، بابی نێوی دەنێ "گوڵباخ" و لەودووا پێیدەڵێن گوڵێ. بە یەکەو گەورە بوون، بەیەکەو ژیان. " ئای گوڵێ بۆچە بە جیمۆ هێشت" ئاوری داوە کە چاو لە زیارەتەکەی گوڵێ بکا لەناو پرووشەی بەفردا تارماییەکی دیت. بەرفان بەرەو مزگەوت هەڵات. لێی نزیک بووەوە، شوانە بوو.

- کەوڵەکە بە بە من و برۆ هێندێک خوەت گەرمەو کە مامە.

لە مێژ بوو کەس سۆفی لە ئەژمار نەهێنابوو و کاری گرینگیان پێ نەسپاردبوو. پێی خۆشبوو رابوەستێ. خۆی بە بەشدار بزانێ، بەڵام شوانە نەیدەویست بگەڕێتەوە ناو بۆگەنیو و دەمەقاڵەی ژوورەکە.

- باشە لەودوا تێمەو. نزیک بانگدان شایەت پیاگ بێن بۆ نوێژ.

دیوەکە تازە نەختێک گەرم داهاتبوو و چورتە خەوی دێنایە چاویان کە سەرما و بەفر و سۆفی هاتنە ژوورەوە. سۆفی بەفر و سەهۆلی لکاو بە ریشە سپییەکەیەوە دەپرواند و بە رووخۆشییەوە گوتی:

- قوربان ئەمە روو رەشی سۆفییە کە ئێوە ئاوا لێرا بن. چارە نییە چە بکەین.
- دشمەنت روو رەش بێ سۆفی.

سۆفی ئاگری مەنگەڵەکەی شێواند و جگەرەیەکی پێی پێکرد. ماوەیەک هەموو بێدەنگ بوون. سۆفی چاوی دەگێڕا و لەبەر خۆیەوە دەیەویست بزانێ کام لەمانە دەتوانێ شووی ئەم ژنە بێ. شەماڵ بێدەنگییەکەی شکاند:

- مامە سۆفی ئەم مزگتە مەلای هەس؟
- مەلای بوو. کەفتە شۆن عەجەمەکان و چووە شار.
- پوڵ خاسیان پێ ئان.
- وەڵا چەو عەرز کەم قوربان. من سی ساڵە خەومەت ئەم مزگتە ئەکەم. بە عومر خوەم مەلای فرەم دیگە. ئاخر لەم دنیا هەرچێ چتە خاس و خراوی هەس. ئەوە من زانیوێتم خاسم لە ناو دوو جۆرە بەشەرا نەدیگە. ژاندارم و مەلا. جا ئیسە لەم مەملەکەتا مەلا بووگن بە ژاندارم.

هەموو بە قسەی سۆفی گەشانەوە. یەدێ لە هەنگڵی عەباسی کوتا:

- بەخوا برا تا ئیسە هیچ کادرێک قسەیکی ئاوا پوختی نەکردگە.

سۆفی بە تەواوی لە مەبەستی قسەکە تێنەگەییشت، بۆیە بێدەنگ بوو. یەدێ بۆ ئەوە بەرپەرچی قسەکە نەدەنەوە گورج لە سۆفی پرسی:

- ئەری مامە کەی بە دەسیانەو نەجاتمان ئەوێ، نەجات؟

سۆفی خۆڵەمێشی جگەرکەی لەناو مشتی کرد و لە زاری هاویشت. وەکوو باسی چیرۆکێکی کۆن بکا لەسەرە خۆ گوتی:

- ئەو کێفە لە پشت ئەم دێیەو کە سۆزی پیا ئەچن سەرەو. ئەگەر بزانن ئەوە پێی ئەیژن "سوڵتان سەراجەدین". ئەوە "سنجەرخان" شەڕی تیا کردگە. ئنگلیس بێرا چووگنە سەر شار سنە. سەی عەتا لێرەو هاتگە و قەڵخانی‌یان بیرا بردگە بۆ تاران. یەکەم جار نییە رۆڵە. وەلێ من بە عومر خوەم فکرم لێکردگەسەو. هەرچێ جارە هەر ماڵویرانییەکەمان بۆ ماگەسەو. ئەونە من بزانم چتێکی کەم بووگە. شتێک ناتواوە. لەبەر ئەوە ئاوامان پێتێ.
- باشە وازانی ئەوە چەس؟
- ئەگەر من بمزانیای ئیسە بەرنویژیم ئەکرد. رۆڵە ئێوە باسەوادن. ئێوە تفەنگتان هەڵگرتگە. ئێوە ئەشێ بزانن. فرە کەسگەلتان هاتگنە ئەم مزگتە قسەیان بۆ مەردم کردگە، وەلێ من لە هیجکامیان جواوێکم نەژنەفتگە.
- یۆنس قسەی سۆفی بڕی:
- ئەم دەفعە فەرقی هەس مامە. ئیسە ئیتر زەمان سەی عەتا و سنجەرخان نییە. مەردم خوەیان هەڵساگن.
- هەرچێ دەفعەس هەر وایان وتگە کوڕم. هومێ بە خوا، ئەم جارە ئاخر جار بێ و ئازادی بە شۆنەو بێ... دڵتان لێم نەڕەنجێ، سۆفی کەمێ قسە ڕەقە.

سۆفی هەستا:

- بەشکەم چاوێک گەرم کەن. فرەی نەماگە بۆ نوێژ. سۆفی خەجاڵەت جێگەکەتان ناخوەشە.

دەرکەی کردەوە و بۆ ئاسمانی روانی:

- بەفرەکە خوەشی کردگەسەو. ئیشاڵا سۆزی خوەش ئەوێ.

*

رچە نەشکابوو و رێگا بە تەواوی دیار نەبوو. نەبێ پێشکەوتبوو و بە دیاردەکاندا رێگاکەی دەدیتەوە. تاریک و روون بەڕێ کەوتبوون. کزەبای کازیوە سەرتۆی بەفرەکەی رچاندبوو. پێیان دادەنا بەفر خرمەی دەکرد و شەختە دەشکا و کونی تێدەبوو. بەفر هەتا سەر ئەژنۆ دەهات. هەر هەنگاوێک ماندووبوونێک بوو. جلەکانیان هێشتا بە تەواوی ئیشک نەببووەوە و لە سەرما رەپ ببوون. رەشە با سەروجاویانی

دەبرژاند. پێی چیمەن ماسی بوو. دەیزانی کە بۆ ژنی زگپڕ ئاساییە، بەڵام پشت ئێشە و نەنووستن و ئەو هەورازە چەتوونە خەیاڵاوی کردبوو. "مناڵەکەم"" نەشیدەویست خۆی بشکنێتەوە و داوای پشوودانێک بکا.

هەورێکی رەش سەرکڵاوەی سوڵتان سەراجەدینی داگرتبوو و بەرەوخوار دەکشا. بەشی زۆری سەربەرەو ژووری رێگاکە هاتبوون. چیمەن باوەشی بە زکی خۆیدا کردبوو و بە زۆر پێی هەڵدێناوە و لە جێ پێ ئەوانی دادەنا، کە گەیشتنە لاوەلاکە شوانە لە ژێر دارە گێوژێک راوەستا و بە چاو لە چیمەن گەڕا. دیار نەبوو. هەموو لەسەر بەفرەکە دانیشتبوون. زاری ئیشک بوویان بە بەفر پاراو دەکرد. شوانە گەڕایەوە، پێنسەد هەنگاو لە خوارەوەتر چیمەن بە چوار پەلان خۆی بەسەر بەفرەکەدا دەخشاند. شوانە بە رفان خۆی گەیاند. چووە ژێر باڵی و هەڵی ئەستاندەوە.

- ئەگەر تاوێ دانیشم خوەم ئەڕۆم. سپاس کاکە شوانە.
- دانیشە خۆشکە، بۆ قاوت لێم نەکرد؟ ئەو هەتیمگەلە چۆن لایان نەکردگەسەو.

لەو بەرزاییەوە دەشت و دەری "نەڕان" دەبیندرا کە لە ژێر بەفردا لە خەوی زستانە کەوتبوو. دووکەڵی سپی کە لەناو سەربانەکانی دێیەوە بەرز دەبووەوە، بەرە بەرە چەترێکی لە هەڵم بۆ دێ دروست دەکرد. تاک و تەرا خەڵک بە ناو دێدا هاتووچوویان دەکرد. پێگەکەی ئەرتەش لەسەر گردەکە لە ناو بەفردا نوقم ببوو." ئای لە وڵاتی خۆم ئاوارە" ئەم بیرە دڵی چیمەنی گوشی و هێزی دا بە رانی،

- بڕوین کاکە شوانە. هەرتا زیاتر دانیشین زیاتر رەپ و رەق ئەوینەو.

هەورە رەشەکە دابەزی و خۆی بەسەریاندا کێشا و لە دنیای دەوروبەریانی جوێ کردەوە. لاوەلا بەناو مژە خستەکەدا گەیشتنە سەر کانیەکەی ژێر لوتکەی سوڵتان سەراجەدین. چیمەن سەری هەڵێنا. مەرقەدەکەی سوڵتان لەناو مژدا ون ببوو "باوڕم پێت نەماگە جا تۆ کەیف خوەتە" ئاوی کانیەکە هەڵمی لێ هەڵدەستا. نەبی گوتی:

- سک برسی ئاوی تێکەن با قوڕەی بێ.

چیمەن چاوی لە ئاوەکە بڕیبوو کە بێدەنگ بەناو بەفرەکەدا دەڕویشت و شەقڵێکی رەشی بەناو دارەکاندا کێشا بوو. بەهارە ئەو دەمە کە مەزرە و جاترە و خۆڵەشێرە و قازیاخە و گیلاخە شین دەبن. ئەو دەمە کە هێشتا زەوی نەرمە و لە نساری شاخەکاندا تۆژاڵە بەفرێک ماوە. ئەو کاتە کە ئەو دەر و دۆڵە پڕە لە گوڵاڵە و سۆسەن. کاتی زیارەتی سوڵتان سەراجەدین. سەر کانیەکە و ناو دار شڵانەکان پڕە لە خەڵک. پۆل پۆل دانیشتوون. مەنجەڵە دۆڵمە و دۆکوڵیو لەسەر ئاگر نراوە. پیاوان تەختە و دامە دەکەن و ژنان چێشت لێدەنێن و گوڵ و گیا کۆ دەکەنەوە. کوڕان و کچان لە داوێنەکەدا بڵاو بوونەتەوە. دوو دوو و سێ سێ بە بیانوی گیا کەندنەوە لێک نزیک دەبنەوە. دوو قسەی کورت و لە شەرمان سوور

هەڵگەڕان. بزەیەک دەگرن و بە ئاماژەی چاو قەول دەدەن. خوێنی لاوەتی دەکوڵێ و تێکەڵاوی بۆنی گوڵ، دەبێ بە ئەڤین. ئەڤینێکی تیژ و بێدەوام. دەچنە سەر مەرقەد. دەخیل دەبەستن " داوای کامیان بکەم؟ ئەوەی ئاخریان جوانتر بوو... نا کنا کراس زەردەکە خوێن شیرینتر بوو. ئەو کوڕە چاوڕەشەکە ئەرێ ئەو... یا سوڵتان سەرجەدین موورادم بە" بەردێک بە کێلەکەوە دەلکێنن. هەموو جارێکیش دەیگرێ. دهۆڵ و زوڕنا لە سێ چوار لاوە دەیکوتێ. گەڕی شایی گەرمە. باب و دایکان سەریان قاڵە. کوڕان بە ئیشارەتی چاو دەچنە پەنایەک، دوو گوڵی سوور دەدەن بە کچێک. نێوی دەپرسن. "ماڵتان ها لە کوێنا؟" لەوێ بوو کە عەلی حەز لە چیمەن دەکا. دەورییەک دۆڵمە دێنێ و دادەنیشێ، بەڵام هیچ بە چیمەن ناڵێ. چیمەن نەشیزانی حەزی لێکردووە. ئەودەم بە سواری هەوران دەگەڕا.

تەقەی دوو گوللە دایچڵەکاند. هەستی کرد منداڵەکەشی لە زکیدا داخورپا. پۆلێک گاکۆتر بەقەد شابەردێکەوە خۆیان مات دابوو. شوانە بە دوو گوللە دووی پێکا. ئەوانیتر پەشۆکاو هەڵفڕین و لەناو تەم و مژەکەدا ون بوون. هەتا عەباس خۆی گەیاندە کۆترە کوژراوەکان یەدێ ئاگری کردەوە. کەبابی کۆتر و برسییەتی. هەرکەس ئەوەندەی بەرکەوت کە بڵێ "زارم دیتی، زکم نەیدیت" شوانە بەشەکەی خۆی دا بە چیمەن.

ڕێگای نادیار و کڕیوە و هەوراز. چیمەن رادەوەستا، چاوی لە ڕێگاکە دەکرد. بە خۆی دەگوت "سەد هەنگاو تریش ئەچم لەودوا دائەنیشم" دەیژمارد، یەک، دوو... هێشتا نەببوو بە بیست جارێکی دیکە سەری هەڵدێناوە "نەخەیر فرەی ماگە، باشە بیستی تریش". ئەوانی دیکەش زۆر لەو باشتر نەبوون لە پێشدا کۆڵەکەیان لێ ببووە بار "ئەمانەم بۆچە هاورد؟ بۆچە ئەم بارەم بۆ خوەم دروس کرد؟" دوایە تفەنگەکەیان لێ قورس دەبوو. لەم شان دەیانخستە ئەو شان و دیسان بۆ ئەم شانەکە. فیشەک و جلوبەرگ. پێڵاوەکانیش قورس ببوون. پێیان لە دوویان نەدەڕویشت. خۆیان ببوونە بار بە مل خۆیانەوە و لە هەموو کەس و هەموو شتێک تووڕە بوون و ئەوەی گلەیی و ناخۆشی ژیانە بە بیریاندا دەهاتەوە.

"ئای سیا چاوڕەش، ئاوا بێ وەفا بووی؟" لە کاتی بەڕێکەوتنەوە ئەوە یەکەم جار بوو چیمەن لە قووڵایی دڵەوە ئاواتی دەخواست سیامەکی لەگەڵ بوایە. پێیوابوو بە بوونی ئەو هێزی دەگرت و ئەوەندە هەستی بە بێپەنابوون نەدەکرد. ئەستەمی ڕێگا نەیهێشت زۆر بیری لێی بکاتەوە. هەناسە بڕکێ بوو. پشتی دەیشا. پای لەگەڵی نەدەڕویشت، بەڵام هەرچۆنێک بوو ئەو هەورازەشی بڕی. لەسەر ئاسۆ تارمایی دێیەک دەرکەوت. لە دەشتەکەی بەردەمیاندا لە ناو سێ تەپۆڵکەدا چەند خانوو باوەشیان بە یەکدا کردبوو و لێفەیەک لە بەفریان بەخۆدا دابوو. دانیشتن وەکوو ئاخر هیوای ژیانیان ببینن، تێڕامان.

نزیکبوونەوە لە ئاوەدانی، موژدەدانی سەگوەڕی دێ. ئاشنایی بۆنی لاس و تەپاڵە، بۆنی دووری نانی گەرم. بۆنی پەتاتەی کوڵاو، بۆنی چێشتە تەڕە. ماست و دۆ، بۆنی شۆرباو تەماتە و هیلکەوڕۆن. جار

جارەش بۆنی پڵاو. ئاواتی لاق راکێشان لە ژێر قورسی، دوو پیاڵە چای، ئارەزووی خەو، ئارەزووی "میوان بەخەیر هاتی". بەم خەیاڵانەوە چاویان لە گوندەکە بڕیبوو و بەفریان دەشێلا کە پێی بگەن.

"رەشەڵان" رەش داگەڕابوو. دەرکەکان نیوە سووتاو لەسەر گێجەنە دەلەقان. سەربانەکان داتەپیبوون. دیوارەکان ئاسەواری سووتان و گوللەیان پێوە مابوو. بەفر گێژی دەخواردەوە و بە دەم باوە لە پەنجەرە بەتاڵەکانەوە دەچووە ژوورەوە و بەدەرکە تاککراوەکاندا دەهاتەوە دەرەوە. تەنیا گڤەی با بوو و جێ پێ ریوی. عەباس دوو تەقەی لە هەوا کرد:

- کەس لێرا زینگی ناکا برا.
- تۆ بێژی رێگامان گوم کربێ؟
- نە کاکە. ئەیرە پاییز شەڕی تیا کریاگە. کاک رەحمان و ئەوان لەیرا شەهید بوون.

خانوویەکیان دیتەوە کە سەربانەکەی تەپی بوو. بە دار و پردووی ماڵە رووخاوەکان ئاگرێکیان کردەوە و دەورەیان دا.

- ئەیژن هاڵاوێک لە پڵاوێک خوەشترە.

گەرمیان بووەوە. جلەکانیان ئیشک کردەوە. برسیەتی نەیدەهێشت بخەون. دەنا دەستبەجێ هەموو خەویان لێدەکەوت. عەباس چاوی لە میچەکە بڕیبوو.

- شەڕەکە ئم. تاریک و رۆشنی سەرسفح شوانەکەی دێ هاواری هاوربوو و پێشمەرگەکانی خەوەرەو کربوو. هەر نیمەشەو هاتوون دەور دێیان دابوو.
- جا چۆن پێشمەرگە بە بێ نگابان ئەخەفێ؟
- کێ باوڕی ئەکرد پاسدار بگەیتە ئەیرە.
- هەر کەس لە هەر ماڵێکا بوو، لەینەو کردوویە تەقە. رێگای دەرچوونیان نەو. یا کوشتن یا کوژیان. کاک رەحمان و دە پێشمەرگە هێرش ئەکەن بۆ سەندنەوەی ئەم تەپۆڵکەی پشت دێ، وەلێ تەنیا دوو کەسیان گەییە ئەو دێو، ئەویش زەخمی بوون. کاک رەحمان دۆشکەکەیشی گرتوو، وەلێ بەر لەوە تەقەی پێبکا هلیکۆپتر لێدابوو.
- کورە ئاخر پێشمەرگە بە چوار دەراغەوە مەگەر چەنێ شەڕ پێ ئەکرگێ.
- ئەیژن، مەردم ئەچوون تفەنگ و فیشەک جاش و پاسدارەکانیان ئەهاورد ئەیاندا بە پێشمەرگەکان. لەبەر ئەویچە بوو دوای شەڕەکە یازدە نەفەریان لە بەرچاو مناڵەکانیانەو تیرباران کربوو. سەرجەم نزیک سی کەس لە خەڵک و بیست و دوو پێشمەرگە شەهید بوون.
- هەرتا ئێوارە جەسەد کوژیاگەکان خوەیان بە کوڵ خەڵک گۆزابووەو.

- خۆ گشتتان داستانەکە ئەزانن بۆچە ئەیگەڕنەو بۆ یەکتر؟
- هەڵسن برا هەرتا برسیەتی ئێمەیشی شەهید نەکرگە. با بچین، هەرتا "کانی گوڵزار" دوو سەعاتە.

ئێواران ڕێگا دریژ دەبێتەوە. هیلاکی و برسییەتی و ترس و خەیاڵ، ئەوەندەی دیکەش درێژی کردبووەوە. تاریکی دادەهات و ترسی ڕێگا ون کردن دایگرتبوون و بەسەر نەبیٚیاندا دێنا.

- خەتای من چەس برا. ئەم جۆرە ئێوە ئەچن بە ڕێگا، مەگەر تاوسان بگەینە سەردەشت.

زریوەی چراکانی کانی گوڵزار وەکوو مزگانییەکی خۆش لەناو مژ و تاریکیدا بەدەر کەوت.

*

- بۆ هاتگی گورم؟ چەوگە؟

- هە... ئەوە بەخەیر هاتنی لێمکرد... لاقم فرە ئەیشێ کاک شەریف هاتگم نیشانێکی جەماڵی بەم.

سیامەک دوای دوو ڕۆژ بەفر شێلان بە ڕێگای شانشین‌دا خۆی گەیاندبووە ڕێکخراو. نامەکەیان درەنگ پێدا بوو. تەنانەت ڕانەوەستابوو ئێسترێک پەیدا بکا. دڵەخورپێ وەقرەی لێ بڕیبوو. لەناو دێ چاوەچاوی کردبوو، چیمەنی نەدیتبوو. بەسەر کانی و بەپێش ماڵی حەمەغەریب‌دا لاقی کردبووە کێش، نەیدیبوو. ڕووی کردبووە مەقەڕ، لەوێش نەبوو و کەس باسی نەدەکرد.

- دەی کاک شەریف. هەواڵ و باس؟ لەو وەختەو لێرا نەوم چە بووگە، چە ڕوویداگە؟
- شەو هەرتا بەیانی لە دووری تۆا گیریاگین بە قوربان! گەرەکتە چە بووێ؟
- سەی ڕەحیم و پێشمەرگەکانی دیکەش هەروا هیجیان بەزاردا نەهات کە وڵامی پرسیارە نەگوتراوەکەی ئەو بێ. بەرەو دەرمانگا ڕۆیشت. دەرکە داخرابوو. نەیوێرا ڕاستە و ڕاست بچێتە ماڵی حەمە غەریب. "شکم لێ ئەکەن. ئەوم بە پەن، خوەم بە تون چیمەن بەرگەی ئەم تەکان و شەکانە ناگرێ." تەنیا دەیتوانی بە جۆرێک لە جەماڵ بپرسێ ئەویش چوو بوو بۆ گەڵێن. ڕووی کردە چایخانە، سێ چوار پێشمەرگەی دانیشتوو خەریکی دۆمینەکردن بوون.
- ئەرێ نازانن دوکتور جەماڵ کەی تێتەو؟
- جا خۆ ئەیژێ بە کەسێک؟
- ناسر گیان لاقم فرە ئەزیەتم ئەکا. وەقرەی لێم بڕیگە. ئەتانی بچی هەرتا گەڵێن بە دوکتور جەماڵ بێژی؟

ناسر چاوێکی لە دۆمینەکەی دەستی کرد و یەیکی هەڵگرت لە ریزی ئەوانی سەر مێزەکەی دانا.

- حەی بەیاز... قوڵفە.
- دە تمەنی ها تیا؟
- با ئەم دەسە تواو کەم ئەچم.

ناسر رۆیشت بەڵام بێتاقەتی سیامەک لەوەدا نەبوو شەوێک خۆی پێ رابگیرێ. یەک دوو جار قورٍ و چڵپاوی ناو دێی شێلا و بە پێش دووکانی حەمەغەریبدا هاتووچووی کرد، بەڵام نەی پەرژا بچێتە ژوورەوە. دەیزانی لە رووی هەڵنایێ هەواڵی چیمەن بپرسێ.

شەو داهات و چرای ژوورەکەی چیمەن هەڵنەبوو. "نەکا منداڵەکەی زیان کردوێ. نەکا چتێک پێشهاتوێ؟" پاڵی بە دەرکەی ماڵی حەمە غەریبەوە نا و چووە ژوورەوە.

- فەرموو کاک سیامەک، بەخەیر بیتەو.

پاچکەی ژووری قورسییەکەیان بۆ بەتاڵ کرد. لێفەکەی هەتا ژێر چەنەی هێنا. گەرچی پێکەنینەکەی هەر بە زارەوە بوو، بەڵام قسەی بۆ نەدەهات. شیرین بە بیانووی سفرە هێنانەوە هاتە ژوورەوە. لە روانینە بە ماناکەیدا سیامەک تێگەیشت کە قسەیەکی پێیە. هێندەی دیکە ئارامی لێبڕا. شیرین کە چووە دەرەوە لە حەمە غەریبی پرسی:

- ئەرێ کار ئەم کەنیشکە چەی پێهات. هەر ها بە لای خۆشکە چیمەنەو؟
- نەخەیر ئیسە تەنیاس. ئەو تەک پێشمەرگەکانا چوو، سەر لە شووەکەی با. هەژارە تا کەی چاو لە ریگا بێ.
- ئەم وتەیە دەیان خەیاڵی دیکەی هێنایە مێشکی، دەیان پرسیاری بێ وەڵام. گەرمای نەرمی قورسی و ماندویی سێ رۆژ رێگاکوتان دایهێزاندبوو و ئەو هەواڵە تەزاندی. تەنیا لێوی بزووت:
- کەێ؟

بەیانی مەلا بانگدان هەستا و بە ئەسپایی چووە دەرەوە. خەونی ئاشۆپاشۆی دیبوو و نیوەشەو داچڵەکابوو و خەوی لێینەکەوتبووەوە. " ئەشێ لە شیرین بپرسم، شیرین چتێک ئەزانێ". چووە بن دارتووەکەی بەر دێ دانیشت و چاوی لە رێگای کانی و دەرگای ماڵی حەمەغەریب برِی. سەرما بێ رەزا پێستی دەبرژاند. شاڵەکەی کەمەری کردەوە و پێچاندییە دەور سەر و ملیەوە. "بێژی بێت؟" هات. شیرین دەفر لە شان هات. وەکوو ئەویش لە سیامەک بگەرێ رێگاکەی خوار کردەوە و لە پشت دەرمانگاوە هاتە خوارەوە. سیامەک بە رفان خۆی گەیاندە سەر رێگاکەی.

- شیرین بێژە بزانم. چیمەن چەی پێهات؟ بۆچە چوو. تۆ هیچ ئەزانی؟

شیرین دڵی پڕ بوو و گریان ئەوکی گرت:

- نازانم، لە تەک پێشمەرگەکانا چوو. وتی بێژم پێت چاوەڕوانتە. دەچی کاک سیامەک؟ توخوا بێژە پێ بێتەو، یا خۆ منیش بوا بۆ لای خوەی.

فرمیسک پێشی قسەی زیاتری پێیگرت. دەفرەکەی شانەوشان کرد و بەرەوکانی هەنگاوی هەڵێناوە.

مووچرک هەمووی لەشی سیامەکی هەژاند. وەکوو شێت بەناو دێدا دەسووڕایەوە، ئاخری پەنای بە سۆبەکەی مزگەوت برد.

- ها کاکە، ئەوەیچە چەکەکەم. بەلای ئێوەو پیاگێک قیمەت چەکێکیش نییە.
- بۆ عەسەبانی ئەوی کاکە، بریار هێزە. ئەگەر کەسێک خوەی گەرەرکی بێ بچی بۆ جێگایک، ناوێ چەکی هێز تەک خوەیا بوا.
- بەڵێ حالێبووگم. بڕیار ئێوەس.

سیامەک بڕیاری دابوو بڕوا بە دووی چیمەندا، بەڵام دەبوا هەتا هاتنی مینیبوسەکە لە شارەوە چاوەڕوان بێ. دەمانچەکەی جەماڵی بە ئامانەت وەرگرت. مینیبوس هات. شۆفێرەکە هاتە بەر دەرمانگا، بانگی سیامەکی کرد و نامەیەک پێچراوەی دایە دەستییەوە.

- ئەوە ئێمڕۆ پیاگێک هاوردی و سفارشی کرد کە بیەم بە دەس خوەتەو.
- نەیوت ناوی چەس؟
- نا کامڵە پیاگێک بوو. ئەشێ ئاشناتان بێ.

بە پەلە نامەکەی کردەوە. خەتی باوکی ناسییەوە. بە فارسی نووسرابوو. داوای کردبوو بێتەو بۆ شار. نووسیبووی "قسەی لەگەڵ بەرپرساندا کردگە و بەرتیلێکی داوە. چەکێکیشی لە جاشەکان کڕیوە کە ئەم وەکوو چەکی خۆی تەحویلی بدا و ئیتر کاریان بەسەریەوە نابێ. لێی زیاد کردبوو، دایکت حاڵی باش نییە و هەر داوای تۆ دەکا."

درۆ ناکەن هیچ شتێک بە تەنیا نییە. قوز باڵای قوز ئەمەسە. نا ئەشێ یەک بە یەک فکریان لێ بکەمەو.

برینی ئەوینی کولابۆوەوە. دنیای لێ تەنگ ببوو. سەرشێتی و پەشێوی و دوو دڵی بە پێش خۆی دابوو و سوار مینیبوسەکە بوو کە هەتا کەڕەسی بڕوا. لەوێەوە دیمەنی چیمەن پێشی کەوتبوو و بەسەر بەفر و زوقمدا دەیکێشا.

لە بێشەچنارەکەی خوار کەڕەسی تووشی عەباس و یەدێ و نەبی بوو.

- ئەرێ بۆچە گەڕیاگنەسەو. ئەی ئەوانتر؟
- شایەت ئیمشەو یا سۆزی شەو لە ریگای "سەڵوات ئاوا"وە بپەڕنەوە. پێشمەرگەکان ناوچەی "لەیلاخ"کەفتنە تەکیان. جا چۆن ئەڕۆن و لە کام شۆنەو نازانین. بۆچە تویش گەرکتە بچی؟ تویش بووی بە کادر؟
- ئەچم لاقم دەرمان کەم کورە.
- جا بەم لاقە شەلەو کوا ئەگەی بە ئەوان؟
- من بە پاڵ شارا ئەچم. خۆ ئەو گشتە دەورە نامەو. هەروا بە گریاشانا و بە قەراخ قشلاخا، ئەجمە "نایسەر و باوەریز".
- ئەگەر واسە. مزێ و پەلەکەی ئەو شەو ئەچنە ناو شار. خوەت بگەینە بە ئەوان. پا هەڵگری لە باخەکانی "دگارانا" ئەگەی پێیان. ئێمە لەو خوارەو گەیین پێیان.
- نەبی کۆڵەکەی دا بە عەباس و گوتی:
- تۆ ئەوەم بۆ بوەرەو. منیش تەکیا ئەچم. هەر نەوێ دوو تەقە ئەژنەوم.

پەلەکەی حەمەڕەش کە ئێستا مزێ ببوو بە سەرپەلی لە باخەکانی دگاران ماتڵی داهاتنی شەو بوو.

- خۆ ئەگەر پاسدار بواین ئیسە گشتتان کوژیاون.
- تۆ لەیرە چاکەی سیا سەرشێت.
- گەرەکمە بپەرمەو ئەو بەرەو. لەتەک خوەتانا ئەم وەن؟
- ئەرێ خۆ بە کۆڵ ئێمە نای.
- وەڵێ من تەقە و پەقە ناکەم. هەر گەیشتینە ئەو پەڕ شار من بۆی دەرئەچم. دوایە نەیژن سیامەک ترسا و دەرچوو.

مزێ جگەرەیەکی پێیدا و پێکەوە دانیشتن. سیامەک لەناو پێشمەرگەکاندا چاوی بە خەلیل کەوت.

- خەلیلیش ها لەم پەلا؟
- ناردگیانە فێر شەڕی بکەم. من خوەیچم سەروازیم نەکردگە، فێری چەی بکەم. با گوللە بە بنگوچکەیا بفرێ، خوەی فێر ئەوێ. وەک ئێمە چۆن لە شەڕەکەی شارا فێر بووین.

- هیچێکتان کردگه چاو یا هەروا ئەڕۆن.
- لە زوەو گەرەکمە لوت ئەو "یارە" باوەحیزە بشکنم، بزانم ئیمشەو گیرم تیێ؟ ها لە بنکەی پیرمحەمەوا.
- ئەزانم ئیسە خوەی رەیسە. ئێوە بەیەکەو فرە رەفێق بوون.
- ئەیچە. بە یەکەو گەورە بووین. سەد دەفعە لەم چەما بەیەکەو مەلەمان کردگە. هاو ئارەق خوەر بووین. بە یەکەو ئەچوین بۆ داوا و مەرافێعە. دە کەڕەت لە سەر مەستی گرتمانیان. ئیسە بووگە مەلا... لەم ئاخرەو قاوەخانەکەی شەو و رۆژ جێگەی من بوو. تریاکیشی ئەفرۆشت... ئەی ئەیژی چە. کەس نازانێ بۆچە وای لێهات. ئەم شۆڕشە فرە چتی شێواند. کێ ئەیوت یارە ئەوێتە جاش و من ئەومە پێشمەرگە.
- لە شەڕەکەی بەهارا نەهاتبوو؟
- نا خوەی نای. پیاکانی ئەنێرێ. دە دەفعە سفارشی بۆم نارد کە "بێتەو شار دانیشێ کاسبی خوەی بکا. با ئەو دایک و باوکە پیرەی ئەونە ئازار نەکێشن. من بە زامن هیچی لێناکەن. گەرەکم نییە رۆژێک بژنەوم مزێ کوژیاگە."
- چەنێ دڵ ناسکیشە.
- ئەزانی ئێمە فرە رەفێق بووین. فرە یەکترمان خوەشگەرەک بوو... وتم بێژن پێ، ئەگەر بۆ تۆ بێ، من خوەم ئەفرۆشم وەلێ کورد نافرۆشم بۆ تۆ. راس ئەکا با ئەو دەس لە ئیمامەکەی هەڵگرێ و بوێتە کورد.

رەشاییەک لەناو دارەکاندا دیاریدا. پێشمەرگە دامەزران. هێندێک کە هاتە پێش، مزێ هەستا و گوتی:

- "حەمە لەتیف"ە پێم وتوو لەشارەو خەوەرمان بۆ بێرێ.

حەمە لەتیف سرتەیەکی لەگەڵ مزێ کرد و رۆیشت. پێشمەرگەکان بەڕێ کەوتن. لە رێدا مزێ بە سرتە بە نەبی گوت:

- چاوت بە لە خەلیلەو بێ، خوەی نەخاتە دواوە. ئەگەر گەرەکی بوو دەرچێ. لێدە.

هێشتا بە تەواوی نەگەیشتبوونە ناو کۆڵانەکان تەقەیان لێکرا. کەس نەیزانی چۆنیان پێزانیبوون. لە هەموو لایەکەوە ماشینی پاسدار دەهات و گەمارۆی گەڕەکەکەیان دەدا. پێشمەرگە خۆیان گەیاندە سەربانان و بانەوبان قوونەشەڕیان دەکرد و ئەوە بوو بە هۆی بڵاوبوونەوە و لێکدابڕانیان. شریخەی تفەنگ هەموو منداڵانی هێنابووە پشت پەنجەرەی ماڵەکان. خەڵک چرایان دەکوژاندەوە و دەرکەی

حەوشیان دەکردەوە. نەبی و مزێ لێک هەڵبڕان. خەلیل خۆی شون ون کردبوو و نەبی بە دوای کەوتبوو بیدۆزێتەوە. سیامەک خۆی هاویشتە ناو ماڵێک. ژن و منداڵەکە ترساو تواشایان دەکرد. پیاوەکە گوتی:

- ڕێگای سەربان ها لێرەو.

سیامەک لەسەربان راکشا. چەکی تەقەکردنی پێنەبوو... دەیەویست تواشا بکا و تەنیا تەقە و ئاگری دوور و نزیکی تفەنگی دەبیست و دەدیت.

مزێ دەیەویست خۆی بگەینێتە بنکەکەی یارە، دە نارنجۆکی لە خۆی بەستبوو. "یا ئەکوژگێم یا ئەو کونا دمارەکۆڵە هەڵئەتەکنم." عومەری پێشمەرگە لە پێشەوە بوو. ئاخر کۆڵانی پشت مەقری یارە ڕێگا دەرچوونی نەبوو. مزێ یارمەتی عومەری دا سەرکەوێتە سەر بان و خۆی بە قەڵبازێک دەستی لە لێوارەی پاسارەکە گیردا. دەیەویست لاقی سەرخا کە چوار گوللە دەست و لاقی پێکا و کەوتە خوارەوە. خەشابەکەی لە زاری کوچەکە بەتاڵ کرد و ئەڵقەی نارنجۆکێکی بە ددان ترازاند و بە دەستە ساقەکەیەوە گرت. جاشەکان لە هەموو لایکەوە هێرشیان بۆ ئەو شۆنە هێنا. عومەر تفنگەکەی گیری کردبوو و خۆی بە پشت بانەکەوە نووساندبوو و لە ڕێگای هەڵاتن دەگەڕا. لە هاوار و بگرە و بەردەی جاشەکاندا مزێ دەنگی یارەی ناسییەوە. هاواری کرد:

- یارە، یارە... منم مزێ، مزێ خاڵە عەباس. کاکە یارە زەخمی بووگم.

یارە دەنگی مزێ ناسییەوە. بێ ئەوە کە خۆی نیشان بدا گوتی:

- مزێ توی؟
- ئەرێ منم. دەسم شکیاگە. تەقە ناکەم کاکە یارە. بێ بمورەو.

یارە یەکێکی بە پێش خۆیدا و هاتە نا کوچەکە.

- مزێ گیان، کێ لێتی داگە دەسی بشکێ.
- بێ یارە بمورەو ماڵەو با بەر لە مردن دایکم بوینم.

یارە چراگازی لەبن کوچەکە گرت. مزێ دیت بەلادا کەوتووە و تفەنگی پێ نییە. چووە پێشێ، باوەشی پێدا کرد.

- مزێ براکەم.
- یارە بمورو، بموە لای خاڵی خانم.
- هەڵسە مزێ گیان.

مزێ دەستی لە نارنجۆکەکەی بەردا. ئاگری زەرد و سوور و شینی نارنجۆک کۆڵانەکەی روون کردەوە و دەنگی چەند جار بەسەر شاردا تەقییەوە. خوێن و جەرگ و دڵی یارە و مزێ تێکەڵ ببوو.

کازیوەی بەیانی، خاوەنماڵەکە دەرکەی ژێرخانەکەی کردەوە و سیامەکی بانگ کرد. سیامەک دەمانچەکەی لە جێی خۆی نایەوە و گوتی:

- چاکەین برا، چۆن ئەشی بڕۆم.
- بێ هەرتا نەکەفتگنە ماڵگەڕیان با بچین. براکەم شۆفێری ماشینی "سەدی قشلاخە" سەرسفح کاریگەرەکان ئەوا بۆ سەرکار. لەتەکیانا سوار بە بڕۆ. دەسێ لیباسیشم هاوردگە بۆت بیکە بەسەر لیباسەکانتا.

سیامەک لە پشت وانێتەکە دانیشتبوو. کرێکارەکان سوار دەبوون. چاوێکیان لێدەکرد و خۆیان گێل دەکرد. کەس نەیدەدواند. لە بنکەی پشکنینی سەر ڕێگای "فەیزئاوا" ماشینەکەیان ڕاگرت. "داخۆ کارتیان گەرەکە؟ نەکا ئەمانە گشتیان ئەناسن و من دیارم لەناویانا..." پاسدارێک هات چاوی بەناویانا گێڕا. "داپەرم ئان لێم، دانیشم وەک مامر کڕ ئەمگرن." ئاخری دەستی لە بەخەڵی نا و دەسکەی دەمانچەکەی توونـد گرت. " لانی کەم ئەم دانەیانە ئەکوژم".

پاسدارەکە دەستی هەڵێنا، ماشین بەڕێ کەوت. سیامەک نەیتوانی پێش بە بزەی خۆی بگرێ. کرێکارەکانیش وەکوو لە تەڵەیەک رزگار بووبن ئەمجا جگەرەیان پێکرد و دەستیان کرد بە قسە کردن.

- ئەرێ نازانی ئەو تەقەی دویشەوە چەو؟
- پێشمەرگەیک خوەی و یارەی تەقانەو.
- جاشێک فرە کوژیاگە.
- پێشمەرگەیکیش گیریاگە.

سیامەک دەیەویست بزانێ کێ گیراوە کە ماشینەکە لەسەر پێچی خوارەوەی "ساتێڵە" ڕایگرت و شۆفێرەکە بە بۆنەی چاولێکردنی تەگەرەکانییەوە هاتە خوارەوە و چاوێکی لە سیامەک داگرت. سیامەک وەکوو بۆ میزکردن دابەزیێ چووە ناو دارەکان و لە چاوان ون بوو. شۆفێرەکەیش سیگناڵێکی لێدا و دوور بووەوە.

*

جاده قیرتاوەکەی سەڵواتئاوا وەکوو مارێکی رەش بەناو بەفردا و بە کەنار چۆم و باخەکاندا پێچاوپێچ داکێشرابوو. دەراوی "کۆرکۆرە" بۆ پەرینەوە شوێنێکی باش بوو. نە لە پێگەی "باوەسەی برایم"ەوە دیار بوو نە لە قوتکەکەی پشت "سیلو"ەوە. هەوا لێڵ ببوو، دەمێک بوو رێبوارەکان لەناو دارەکانی تەنشت پردەکە خۆیان مات کردبوو و ماتڵی تاریکایی شەو بوون. هاتووچووی ماشین زۆر کەم ببووەوە. ئاخر ئۆتوبووسی موسافربەری ئەو رۆژە لە لای "هەمەدان"ەوە بۆ سنە دەرِویشت. کەس نەیزانی شوانە بۆ لەپڕ چووە ناو رێگاکە و دەستی هەڵێنا.

– ئاخر ئیسە وەخت ئەو کارەسە. شایەت گەرەکی بێ بە تارانییەکان بێژێ ئێمە هێشتا هاین لێرا.
– ئەوە کسمیە، ئیسە دوو سێ پاسدار تێرێتە خوارەو یا چەن شوعار ئات و وێڵیەکا.

شوانە لەگەڵ شۆفێرەکە چاک و خۆشی دەکرد. لە لای سنەوە تۆیوتایەکی سەر ئاواڵە دیاری دا. چرای هەڵکردبوو و تووند دەهات. پێشمەرگەکان ئازایانە دامەزران. هەتا شوانە تێگەیشت کە ئەو ماشینە دۆشکەی لەسەرە، ئاگر لە زاری دۆشکە هاتبووە دەرەوە. شوانە خۆی فرِیدا. پێشمەرگەکان دەستیان کردەوە. تۆیوتا هەر بەو توونددییە کە هاتبوو، تێپەرِی. پاسداری پشت دۆشکەکە بریندار بوو بەڵام نەکەوتە خوارەوە. ئۆتوبووسەکە نەوەستا، گازیدا رویشت. پێگەکانی دەوروبەر ئەو ناوچەیان دایە بە تەقە. تەقینەوەی قومپارە دەجار لەو دۆڵانەدا دەنگی دەداوە. پێشمەرگە پەشۆکا بوون و کادرەکان بەرەو دوا هەڵاتن. شوانە لە پردەکە خزابووە خوارێ و زاری لە نێو ئاوی جۆگەکە نابوو. چیمەن خۆی گەیاندە سەری.

– کاکە شوانە، کاکە شوانە!

سێ گوللەی دۆشکە ران و زکی شوانەی دێوەدەر کردبوو. چیمەن رانی کردە باڵشتی ژێر سەری شوانە، شوانە چاوی هەڵێنا و پرِچاو تواشای چیمەنی کرد و تەواو بوو.

شەش پێشمەرگە شوانەیان لەسەر شانیان دانا و بەرەو "باخچە مریەم" گەرِانەوە. چیمەن وەکوو برامردوو لە دووی تەرمەکە دەرِویشت. گێژ ببوو. بەر لەوە بیری لێبکاتەوە قەومابوو. هاواری لە گەڵویدا دەشکایەوە دەبوو بە خورِاوی فرمیشک و بەچاویدا دەهات. نەیدەزانی هاوار لە کێ بکا. سینگی بۆ کێ دادرِێ. شیوەن لە باوەشی کێدا بکا. " ئای کاکە شوانە ئەگەرِیای بۆ مەرگ و لەیرا دۆزیتەو؟ ئەویچە هەر کلۆڵی منە."

هەتا گۆرِ ئامادە بکرێ، تەرمەکەی شوانەیان لە مزگەوت دانا. پیاوانی دێ هەموو هاتبوون و سەرەخۆشییان لە پێشمەرگەکان دەکرد. مەلا لەبەر خۆیەوە قورئانی دەخوێند.

- تیکەی نانیچ بەن بەو پێشمەرگەگەلە یا هان لە دەرەو.

دوو پێشمەرگە لە تەپکەی پشت مزگەوت کێشک بوون. چیمەن لە تەنیشتیان کزکۆڵەی کردبوو و دەلەرزی.

- ئاخر بێژە بۆچە چوویە ناو جادە؟
- ئەزانی؟ لە ژنەکەی ئەگەڕیا. لەو وەختەو زانیبووی ژنەکەی خۆفرۆشی ئەکا ئەگەریا بەشۆنیا. مناڵەکانیشی هەناردووە ماڵ باوکی. قەسەمی خواربوو لە هەر کویێ بێ بیکوژێ. پارەکە مودەتێک بە لای ئیمەو بوو، نەیەزانی لە کوێنا بیدۆزێتەو.
- دادە چیمەن هەڵسە برۆ چکێ خوەت گەرمەوکە. ئەشی ئیمشەو لێرا برۆین. ئەگەر نە سفحا تێنە سەرمان.
- سەرمام نییە. لێرا بم خاسترە. خۆ مزگت جێگەی ژن نییە. گەرەکیشم نییە بچمە ماڵ کەسێک. تاقەت بەشخوا، بەشخوای ژنگەلم نییە. گەرەکم نییە کەسێ دڵسۆزیم بۆ بکا.

نەیدەویست خەمی لەدەستدانی شوانە لەگەڵ کەس بەش بکا. شوانە تەنیا هاوڕێی ئەو سەفەرەی بوو کە توانیبووی لەدڵەوە پشتی پێ ببەستێ.

کێو و دەر و دەشتی پڕ لە بەفر لەبەر تریفەی مانگەشەوی سێزدە دەبریقایەوە. چراکانی دێ وەکوو پوڵەکەی زەرد بە لێواری ئەو چارشێوە سپییەدا دوورابوون. سەرما بێ بەزیبانە ئێسکی دەتەزاند. زریکەی پەیتا پەیتای ریوی ئەو دەرو دۆڵەی پڕ لە سام کردبوو. سامی مەرگ، سامی پاش مردنی کەسێک. سامی لە دایکبوونی منداڵێکی مردوو، سامی دنیایەکی رەش و بەتاڵ. سامی تەنیایی و سەرگەردانی و ونبوون.

چرایەک بەناو بەفر و لاپاڵی ئەوپەڕی دێدا لە پێش تابووتێکەوە تروسکەی دەهات. کە گەییشتنە لاوەلاکە ونبوو و دوای ماوەیەک پەیدای بووەوە. بۆ یەکەم جار چیمەن دەنگی شیوەنی خۆی بیست. تەنیا کەس بوو لەو دنیا چۆڵەدا بۆ شوانە دەگریا.

مانگ لە نێو سپیایی ئاخڵەدا و ئەوان بەسەر سپیایی بەفردا رێیان دەپێوا. نیوەشەو لە گوندی "نایسەر" لە دەرکەی ماڵی خاوەن چایخانەکەیان دا. چاییان پێ لێنا و نان و پەنیریان لێکرێ. چایچییەکە هەر دەیگوت و نەیدەبرییەوە.

- ئێوە کایە بە زینگی خوەتان ئەکەن. ئەیرە بنکەی جاشەکانی حاجی مەنسوری هاتێا. ئەوەسە ها لە پاڵ قاوەخانەکا. هەرگ ئەکەنە سەر منیشا. وەڵا ئێوە زینگیتان بە شۆخی گرتگە.

بەرەبەیان ئەو کاتە کە لە پێگەی سەرەوەی باوەڕێز ئاڵایان هەڵدەکرد و دۆعای خەیریان بۆ ئیمامەکەیان دەکرد، ئەوان کولێرەی گەرمیان لە ماڵان وەردەگرت.

شەو و ڕۆژ پێکەوە گرێ درابوو. لە دۆڵێکی پەرت، لە باخێکی تەریک، ماندوو و بێزار لە کەوێڵێکی نیوەروخاودا هەتا نیوەڕۆ چرە دوکەڵیان کرد کە خۆیان گەرم کەنەوە. دوای نیوەڕۆ کاطیک تەم و مژ دنیای داگرتەوە، گەیشتنە ئاوەکەی قشلاخی سەرەوە. دیتنی سەهۆڵاوی رەش موچرکی بە لەشیاندا دێنا، دەبوا لە ئاو بدەن. پێشمەرگەکان کەوش و دەرپێیان دەرێنا و جلەکانیان لە تفەنگەکەیان هاڵاند.

- خوەزگا یەک دوو وەڵاخمان لەتەک خوەمانا هاوربا.
- لە کوێنەوە هاوربامان کاکە؟ هەرتا یەکەم دێ دوو سەعات ڕێگەس.
- ئەی ئەو ژنە چۆن لەو ئاوە بپەڕێتەو؟
- من ئەیگرمە کۆڵەو.
- نا برام. ئێوە بوارەکەم نیشان بەن، خوەم ئەڕۆم.

راوەستا، تەواشای لە پەڕینەوەی ئەوانی دیکەی کرد. کەس نەبوو پێی لە ئاوەکە بنێ و هاوارێک نەکا. لە دوو شوێن ئاو دەگەیشتە هاڵیگا. هەرکەس دەگەیشتە ئەوێ هاواری بەرز دەبووەوە. "ئەگەر ئاو بگەیتە سەر سینەم کۆرپەکەم سەرمای ئەوێ." دەرپێیەکەی دەرێنا و پشتێنەکەی لەژێر کراسەکەیەوە بەست بە زکیەوە. ئاو وەکوو تێخ لەشی دەبڕی. نەرم دەڕویشت، ورد هەنگاوی دەنا و لەبەرێکەوە کراسەکەی هەڵدەکرد. ئاو گەیشتە شەرمگای، زیرە لە هەموو گیانییەوە هات. هەناسە بڕکێ پێکەوت.

- بێرەو دوو هەنگاوت ماگە.

لەترێکی دا، لوێ کراسەکەی بەدەستیەوە بەربووەوە و هەتا کەمەر تەڕ بوو. "بویتە سەگ، نەویتە ژن!" بەجلی تەڕەوە بەڕێکەوتنەوە.

هەلاجی بێخەمی ئاسمان هەورەکانی شی دەکردەوە و بەفرەلۆکە لەدەم چەک و کەوانەکەی بەر دەبووەوە و ئارام و لەسەرەخۆ یەک بە دووی یەکدا دەنیشتە سەر بەفرە کۆنەکانی دوێنێ. کە دوو تەپکە تەنشت چۆمەکەیان بەجێ هێشتبا، دەکەوتنە دەشتایی و ڕێگا قیرتاوەکەی سنە، سەقز لە دوورەوە دیار دەبوو. لە نێوان دوو تەپکەکەدا بوون کە دوو پێشمەرگەی پێشەوە پچەیەکیان پێکەوە کرد:

- تازە دایان نیاگە.
- نە کورە هەر بوو، ریگەکەمان گوم کردگە.
- هیچ مەیژە هەرتا رەد ئەوین.

- من ئەچمە ئاخرەو.

ئەوانیتر هەموویان سەریان بەردبووە پۆڕا و نەیاندیت کە باژگەی چاودێری پێگەی ئەرتەش لە بردی دەمانچەدا لەسەر تەپکەکە، بەسەریاندا زاڵە.

- ئەگەر بمانوینن وەک کەورێشکی ناو بەفر شکارمان ئەکەن.

پێشمەرگەی یەکەم و ئەوە کە خۆی خستە ئاخرەوە بە دزیەوە چاویان لە باژگەکە بوو و هەناسەیان لە سینگدا راگرتبوو. داخۆ کەی دەنگی رەشاش بەرز دەبێتەوە. ئەوانیتر هەرکام چاویان لە جێ پێ نەفەری پێشوو بڕیبوو و پێیان لە جێ پێی یەکتر دەنا.

دەشتایەکەشیان بڕی هەر دەنگ نەبوو. گەییشتنە شان ڕێگا قیرتاوەکە. لە پەنجا هەنگاو خوارترەوە پردە چکۆلەیەکی لێیبوو. پێشمەرگەی ئاخر دەنگی هەڵێنا:

- خوەتان بکەن بەو پردا. هەرتا نەمانیان دیگە.

لەژێر پردەکەدا تازە دەترسان و هەڵدەلەرزین.

- ئەشی لێرا خوەمان مات کەین هەرتا تاریک ئەکا. ئەوبەریشەو دەشتە بەخوا وەک کەوی شەل بەدەس ئەمانگرن.

وا دیار بوو نگابانەکانی بورجەکەش لە دەور سۆبەکەیان دانیشتوون و بڕوایان بەوە نییە لەو زەمهەریرەدا کەس بەوێدا بێ.

زۆر زوو تاریکی داهات. چاو چاوی نەدەدیت. نە ڕێگا دیار بوو نە ڕێبوار. کەسیان نەیدەزانی بەرەو کوێ دەچن. تەپکە لە دووی تەپکە، هەڵدێر، هەوراز، هەڵاتن، کەوتن و هەستانەوە.

"چیمەن بکوێ ئەچی؟ بۆ ئاوا خوەتت لە خەتەر خستگە؟ بەدەس چەو دەرەچی؟ مزگانی چە ئەوەی بۆ کەسێک؟ کێ ماتڵتە؟ بۆچە وات بە خوەت کرد؟ ناترسی مناڵەکەت بفەوتێ؟ هەر ئیسە سکت پوچیاگەسەو. وازانی بە چوون دنیا ئەگۆڕگێ؟ بەشەرەکان ئەگۆڕگێن؟" لەسەر بەفرەکە دانیشبوو و چاوی لە تاریکی بریبوو. پاش کوژرانی شوانە شەڕی لەگەڵ خۆی دەستی پێکردبوو. "چیمەن بۆ کوێ ئەچی؟ وازانی ئەینە لەیرە خاسترە؟" هاوڕییەکانی لێی ون ببوو. "بێژی بە جیمیان هێشتوێ؟"

هەموو لە بۆران و مژ و تاریکیدا ون ببوون. کەس ئاگای لە کەس نەمابوو. کادرەکان تووڕەیی خۆیان نەدەشاردەوە. پێیان وابوو ئەگەر چیمەن نەبا چاکتر دەڕویشتن، بەڵام ئەمجارە ئەو پێشمەرگانەش کە بەڵەدی ڕێگا بوون سەریان لێ شێوا بوو و نەیاندەزانی راست و چەپ کامە و کوێ لە کوێیە.

- لەبەر خاتر ئێوە نەوای ئێمە لە شەوێکی ئاوا بەم ڕێگا ناهاتین. بەشەر ڕێگا گوم ئەکا. لەناو پایگای پاسدارەکانەو سەردەرتێرێ.

سێ پێشمەرگە و شەپۆل بە دووی خۆیاندا گەڕانەوە و تووشی چیمەن بوون. باقیەکەیان دیار نەبوون. جێ پێیەکان پاش ماوەیەکی کورت پڕ دەبووەوە.

- ئەیژم ئەوان شایەت بە لایکترا چووگن؟
- هەلسن، ئەگەر خەو بمانگرێ ئەوە یانێ مردن هاتگە.

" چیمەن بۆ کوێ ئەچی؟ مردن خوەشترە". هێزی هەستان و رویشتنی نەمابوو، بەڵام هێزی دوو بەرانبەری ژیانی ژنی دووگیان دەستی گرت. تەکانێکی دا و هەستا. "نا رۆڵە شیرینەکەم، ئەوێسم، گەورەت ئەکەم، مەترسە". لە دڵی خۆیدا هاواری کرد، قیژاندی، دەنگی لە گوێ خۆیدا دەنگی دایەوە.

ماوەیەکی دیکەش ڕۆیشتن، گەیشتنە هەسێڵ و باخێک. کەوێڵێکی چکۆلەیان دیتەوە.

- برا ئەمە کار نییە ئێمە ئەیکەین. لە چاڵەبەفرێک ئەکەفین ملمان ئەشکێ. ئەوینە مفتە شەهید. خاسترە لەیرە بین هەرتا ڕۆژ ئەوێتەو.
- کەسێک ئەزانێ ئەیرە کوێنەس؟
- جا هەر کوێنەیک بێ. شەڕی پاسدار لە شەڕی بەفر خوەشترە.

هیچ شتێک کە تەڕ نەبێ و ئاگر بگرێ پەیدا نەدەبوو. تەنانەت کۆخەکە دەرکەشی پێەوە نەبوو بیسووتێنن. چیمەن ژێر کراسێکی لە پیارزگەکەی دەرهێنا.

- ها بەوە ئاگر بکەنەو.

ئەوانی دیکەش چاویان لە چیمەن بڕی و هەر کەسە کوتێک جلی خۆی سووتاند.

- گەرماکەی هیچ نییە، وەلێ ئاگرەکە چاومان ڕۆشن ئەکاتەو و زاتمان ئەشکێ.
- بخوەن نانە رەقە و کەشک… نایلێ سەرما بگەیتە ناو سکتان.

*

بەپێی بەراوردی سیامەک ئەو ڕۆژە کە ئەو دەگەیشتە "باینچۆ" دەبووا چیمەن و پێشمەرگەکان لەوێ بوایەن.

- وەڵا کاکە کەس بەیرا نەهاتگە، شایەت لە "زەردەوان" و ناوچەی "سارالّ"ەو چووگن. ئیسە ئەینە بەفری فرەس، وەلێ نزیکترە.

- لەیرەو چەنێک ئەوا بگەیتە سەر ئەو ڕێگە؟
- مەگەر شێت بووگی برا. بەم هەوا گورگیش دەرناچێ. دانیشه با خوەشەوکا لەودوا فکرێکی بۆ ئەکەینەو.

تەنیا فکری سیامەک ئەوە بوو کە بەر لەوە چیمەن بگا بە حمەمە ببینێ. " ئەشێ بزانم گەرەکیە چە بکا؟ ئەگەر تەک حەما ئەمێنێتەو با من جواو باوکم بەمەو." رچە نەشکابوو و کەس وەڵاخی دەر نەدەکرد. بەڵەدێکی لەگەڵ خۆی خست و پاش نیوەڕۆ قورسایی لا شەلەکەی بەسەر گاڵۆکەکەی دەستیدا دا و بەڕێکەوتەوە.

*

ڕۆژێک دوای سیامەک، چیمەن و پێشمەرگەکان گەیشتنە باینچۆ. ئەوانی دیکە خۆیان گەیاندبووە مامۆخ و هەواڵیان ناردبوو. چیمەن نەخۆش و نیمەگیان برایە ماڵی "سەی حەبیب" و ئەسپێردرایە دەست "ئامە ئامێنە".

ئامە دایکی پێشمەرگەکان بوو، قوربان و ساقەیان دەبوو، مۆژیاری دەکردن. جلی بۆ دەشوشتن. چێشتی بۆ لێدەنان. هەر کامیان نەخۆش دەبوون لە ماڵی ئەو دەکەوتن. کەشک و مێوژی لە گیرفان دەنان و دۆعای خەیری بۆ دەکردن. زۆر شایی پێیان بوو. "گشتیان کوڕِ خوەمن".

چوار ساڵ دەبوو سەی حەبیب کۆچی دوایی کردبوو و ئامە تەنیا دەژیا. لە حەوت منداڵ سێ بۆ مابوو. ئەوانی دیکە بە منداڵی مردبوون. ئامەش وەکوو هەموو خەڵکی باینچۆ سەیزادە بوو. پیرەمێرد و پیرە ژنەکان بانگیان دەکرد سەیزادە ئامێنە، بەڵام بۆ پێشمەرگەکان هەر ئامە بوو. ئامە خۆی لە بنەماڵەی سەی عەتا دەزانی و تێکەڵاوی لەگەڵ پێشمەرگە لەو هەستە دوورەوە دەهات. باڵا کورت و روو خۆش و دەم تەڕ بوو. بە تەون کردن ژیانی خۆی بەڕێوە دەبرد. هەر کە بەهار دەهات دەکەوتە خوری کڕین، دەیدا بە ڕستن و دەیبردە شار دەیدا بە رەنگرِەز. هێندێ جار لە بەیانییەوە هەتا ئێوارە لەپشت تەونەکەی دادەنیشت. هیلمەی دادەنا و کەڵکیتی دەکوتا. خەڵک کچەکانیان بە شاگردی دەناردە لای کە تەونکردنی لێی فێر بن و ئەوانیش لە کاری ناوماڵدا یاریدەیان دەدا. هیچ تەونکەرێکی ئەو ناوچە نەخشی ماسی دەرهەمی وەکوو ئامە دەرنەدەهێنا. پارچە زەوییەکی بەرئاوی لە سەی حەبیب بۆ بەجێ مابوو، هەرچەند بەروبووەکەی پارەیەکی وای نەدەکرد، بەڵام بەشی سەدەقە و قوربانی دەکرد. کوڕەکانی بەشی خۆیان فرۆشتبوو، بەڵام ئەو رازی نەببوو بیفرۆشێ. "خەرجی کفن و دەفنەکەمە" کوڕی گەورەی نەختێک شێت حاڵ بوو. لەم دواییانەدا ببوو بە دەورێشی شێخ و لە کۆشکەکەی ئەودا خزمەتی دەکرد. پاش شۆڕش کە شێخ جێگای لە ئێران نەما، ئەویش چەکی هەڵگرت و لە سپای کوڕەکانی شێخدا بوو.

"جەمیل کوڕی ناوگینی لە سنە دەژیا و مامۆستا بوو. لایەنگری کاکە مەلا بوو. کاتی خۆی ئامەش لایەنگری ئەو بوو، بەڵام پاش شەڕی سنە کە بیستییەوە چەکدارەکانی کاکە بوونەتە جاشی ئیمام، ئیتر نێوی نەبرد.

- ئەویش گەرەکی بوو چتێک بۆ گونانی ئیسلام بکا. ئیسلام لە کەمەری با، مەگەر تا ئیسە کافر بووین. هەر ئەیوت خوەیشک و برا موسڵمانەکانم. یەک دەفعە نەیوت خوەیشک و برا کوردەکانم. ئەیژی ئەگەر بیوتای دەمی ئەشکیا.

کوڕی چکۆلەی گروبانی ئەرتەش بوو، ساڵێ جارێک دەهاتەوە سەری دایکی بدا. ژنەکەی فارس بوو. تاقەتی ناو دێ کوردەواری نەبوو. دوو سێ ڕۆژ ماست و کەرە و ڕۆنی تازەی پێخۆش بوو، پاشان لەگەڵ ئامە دەیکردە شەڕ و دەستی منداڵەکانی دەگرت و دەچوو لە سەر ڕێگای ماشینەکە دادەنیشت. یۆنس ناچار سەری شۆڕ دەکردەوە و بە دوای دەکەوت.

- ئەرێ وەڵا ماست و پەنیرەکەم خوەشە، ئەیوا تەک خوەیا، وەلێ من خوەش نیم. ئەی کێ ئەو شێرە کوڕەی بۆ تۆ گەورە کردگە، فیرِنە خانم؟
- خوا کەنیشکی نەدا پێم ڕۆڵە. هەرچێ نەزر و نیاز دنیا بوو کردم. شێخ و مەشایخ نەما نەچمە لای. ئەو وەختە ئەیانوت کوڕ بەرەکەتە و کەنیشک مەینەتە. وەلێ من گەرەکم بوو کەنیشکێکم بێ. ئەمزانی کوڕ بەلای دایکەو دانانیشێ، هەر ئەونە خەتی دا ئەچێ. ئا... ئیسە ئەگەر کەنیشکێکم بوایە، هاودەمم بوو. هۆشی بە زینگی و مەرگمەو بوو. وەلێ کوڕ... نایشپرسن داخۆ دایکە پیرەکەمان ماگە، یا نەماگە؟

ئەو ژن و کچانە کە لەگەڵ پێشمەرگە دەهاتن و دەچوون، زۆربەیان میوانی ئامە دەبوون. ئامە دەیگوت:

- ئەمانە سێ جۆرن. بازێکیان لوتبەرز و بە فیزن. قسە لە دەمیان دەرنای. ئەیژی ژن ئاسەفە دیوانن. دیارە شووەکانیان کەوچک بە دەسن و خوەیان ماڵیان ها لە شارا. چۆنە لەینا کاریان پیانەو نییە نازانم. بە ئیش و تیشیانا دیارە تازە پیاکەفتگن. کاغەز ئەپێچن بە دەور قنگ منداڵەکانیانەو و لووت خوەیان بە کاغەز پاک ئەکەنەو. بە قنگیان ئەیژن مەی لە تەکما بۆت تێ.

ئەوانە ئەو دەستەن کە سەیزادە لێیان تووڕەیە.

- بازێتریان هیچ کەس لە قسەیان حاڵی ناویَ. هێشتا عومریان نەوگە بە دوو دە، موژیاری ژنی وەک من ئەکەن. باوەڕیان بە خوا و پەیغەمەر نییە، مانگێ چارێ خوەیان ناشۆرن و هەر ئەیژن: هیوادارم، هیوادارم. ئەرێ دەفعەیکیش بێژن ئیشالّا خۆ زوانتان لاڵ ناویَ.

ئەمانە ئەو بەشەن کە ئامە خۆشیانی ناویَ.

- دەستەیک هەن کە فرە کەمن، لاسایی پیاگگەل ئەکەنەو، هەر خەریک تفەنگ و دەوانچەن. کڵاش و پوزەوانە هەڵئەکێشن و هان بەشۆن پێشمەرگەو. بازە جارێکیش لە مەقەڕا چێشت لێ ئەنن. مودەتێک ئاگریان تیژە و تێن و ئەچن و دەموچاو ناشۆرن. مودەتێک گوم ئەون و لەودوا بە مناڵێکەو تێنەو. ئەکەفنە مناڵداری، کنا خۆ نازانینچ.

ئامە ئەمانەی خۆشدەوێ و یارمەتییان دەدا و مۆژیارییان دەکا.

ئەم ژنە کە تازە هێنابوویان هێشتا بۆ ئامە لە قاڵب نەدرابوو. نەیدەزانی لە کام تاقمە. بێ دەم و زوان کەوتبوو. جار جار دەیناڵاند و دەستی بە زکییەوە دەگرت. ئامە ئاگری خستبووە قورسییەکە و لێفەیەکی زیادیشی پێیدا دابوو و گوڵگاوەزوان و سملەتیفی بە نەواتەوە کوڵاندبوو و هەرچۆنێک بوو نیوە ئیسکانێکی پێیدابوو. هیچی لێ روون نەبوو.

بەیانی زوو پێشمەرگەیەک بە دوای چیمەندا هات:

- ئێمە ئەکەفینە ڕێگە ئامە سەزادە، ئاخۆ دادە چیمەن سازە؟
- ئەرێ وەڵا فرە سازە، ها بە ڕێگای ئەو دنیاوە. لاچۆ، لاچۆ بۆ کوێنەی ئەوەن، کەنیشکە هەژارە. خەریکە لە یاوا ئەسوزێ. گەرەکتانە بیکوژن؟

پێشمەرگەکە رانەوەستا، رۆیشت هەواڵی نەخۆشی چیمەنی دا بە کادرەکان.

- هەر بیخۆ کەفتە تەکمان.
- ئەمجۆرە کارگەلە بۆ ژن ناوێ، نا.
- برا بەجێ تێڵین و خەلاس. خۆ ئێمە مەسخەرەی ئەو نین.
- هەڵسن کاکە ئێمە ئەچین.

جەماڵ رووی لە بەرپرسی مەقەڕ کرد:

- کاک فایق لەودوا بە جۆرێک بینێرن. یا خۆ بینێرنەو ڕێکخراو. ژن حەمەرەشە. گەرەکی بوو بچێ بۆ لای ئەو.

تەنانەت نەچوون سەر لە چیمەن بدەن و ماڵئاوایی لێبکەن. گەرچێ ئەوەندەش بە پەلە نەبوون و لە هەر گوندێک یەک شەو دەمانەوە.

*

شاری بوکان هێشتا بە دەست پێشمەرگەوە بوو. ماوەیەک بوو، سیامەک شاری نەدیبوو. چاوی تینووی دیتن بوو. هەموو شار ببوو بە بازاڕێکی گەورە. بۆنی کەباب هەموو شتێکی لەبیر بردەوە. پاش ئەوە زکی پڕ کرد و گیرفانی بەتاڵ، چووە بازاڕی چەک فرۆشی و دەراغێکی دەمانچەکەی فرۆشت. لە ڕێکخراو زانی چیمەن و کوڕەکان نەگەیشتوون.

- ڕەنگە لە دووڕێیانی سەقز و بانە بەرەو لای بانە چووبێتن. لەوێەوە ڕێگاکەیان نزیکترە. مەترسیشی کەمترە.
- ئای لاق شکیاگم بۆ بەینا نەچووم.
- لێرەو هەتا زمزیران ماشین هەیە، لەوێشەوە هێندەی نامێنێ.

خەریک بوو لە حەوشی ڕێکخراو بێتە دەرەو، کابرایەکی کۆت و شەڵوار و کراس سپی لەبەر کردبووی بە هەرا.

- چۆن ماشینی من دەبەن. مەگەر شار بێ ساحبە؟

سیامەک حەزی کرد سەردەربێنێ کە چ قەوماوە.

- چەوگە برا؟
- کاکە من خوەم حیزبیم، کوڕەکەم کۆمەڵەیە، کچکەم فیداییە. کەچی سەیارەکەی منیان بردووە. دەزانم پێشمەرگە بردوویە، بەڵام کامیان؟
- ئای لە گشت بانگەکانا حەساوت کردگەسەو وەلێ پوڵی تیا نەماگە.

سیامەک بە پێکەنینەوە کابرای بەجێ هێشت و کەوتە رێ بۆ گاراژ.

*

ئامە تەونکردنی بەلاوە نابوو و خزمەتی چیمەنی دەکرد. جۆشانەی بۆ دەکولاند. چێشتی بۆ لێدەنا. تەنانەت کەڵەشێرەکەشی بۆ سەربڕیبوو. جلەکانی بۆ شوشتبوو. جلە تازەکانی خۆی لە یەغانە کۆنەکە دەرێنابوو لەبەر چیمەنی کردبوو. ئاوی بۆ گەرم کردبوو و لەپشت تەونەکە تەشتی بۆ دانابوو و شوشتبووی، هەمووشی لەبەر ئەوە کە چیمەن دووگیان بوو.

- ڕۆڵە ژن سکپڕ و ئەم هەڵتەک و داتەکەیان نەوتگە. خوا ڕەحمی کردگە مناڵەکەت هیجی لێ نەهاتگە.

یەک دوو جار "ئاسیە مامانی" بانگ کردبوو چاوی لێبکا. ئاسیە گوتبووی:

- هیچ نییە شوکر، مناڵەکە ساقە، چکێ سەرمای بووگە ئەو ئێش و ئازارە هین ئەوەسە. خوەت بگرە نەوات داخ و زەنجەفێڵ.
- مەینەتەکە هەر بۆ ژنە کەنیشکم. ئەزانم، وەیلا پیاک خەمی چەس؟ لێئا ئەڕوێ، چازانێ ژن چاکێشێ... خەفەت مەخوە ڕۆڵە ئیشالا باوکی تێتەو.

هەرکات نێوی باوکی منداڵەکە دەهات چیمەن مات دەبوو. "سیامەک لەکام گوڵە زەوی بەووینمەو. یانێ تۆ ئەونە بێوەفا بووی؟... چۆن چارەی ئەم کارە بکەم؟ کەس نەزانێ حەمە ئەزانێ مناڵ ئەو نییە... جواو ئەم خەڵکە چۆن بەمەو. ئەگەر بێم بوێسم و بێژم گەرەکم بوو بە کەس چە، تۆ ئەیژی چە؟ تویش زاتەس لە تەکما بێسی. زات ئەوەمان هەس دوور لەم دنیا کە هاین تیا، زینگی بکەین؟ ئەکرگێ سیامەک؟ ئەکرگێ؟

ئامە نەیدەهێشت زۆر بیری لێ بکاتەوە. قسەی خۆشی بۆ دەگێڕاوە. دەیلاواندەوە. نزیک بە مانگێک بوو، چیمەن هاتبوو و لەو ماوەدا خۆشەویستییەکی قووڵی لە دڵی ئامەدا پێک هێنابوو. بە دەورو پشتیدا دەهات، قژی بۆ شانە دەکرد. دەست و پێی لە خەنە دەگرت. "خوا ئاخری کەنیشکێکی بۆم هەنارد. کەنیشک خوەمە، چیمەنی خوەمە." چیمەنیش سەرەڕای ئەو هەموو دڵەودوایی و پەشێوییە هەستی دەکرد ئارام بووەتەوە. هەستی دەکرد پاڵپشتێکی بۆ پەیدا بووە. ئەگەر دایکیشی بوایە هەر ئەوەندە دڵنەوایی دەکرد و خۆشەویستی دەنواند. بەرە بەرە ئامە لای خۆشەویست ببوو و دڵی سووکنایی پێیدەهات. دادەنیشت گوێی لە قسەکانی دەگرت و جار جار پێدەکەنی، بەڵام نەیدەویست چیرۆکی خۆی بۆ بگێڕێتەوە. نەیدەویست کەس لێرە بزانێ ئەو هەر ئەو ژنەیە کە حاجی مەنسووری لەداو خستووە. تاقەتی ویتەویتی ژنانی نەبوو. هەر ئەوەندە خۆی ناساندبوو کە لە شار ژیاوە و لەگەڵ پێشمەرگە هاتووەتە دەرەوە و مێردەکەشی چووەتە مەئمورییەت.

ئامە زۆری لێنەدەکۆڵییەوە، بۆ ئەو هەر ئەوەندە بەس بوو بزانێ چیمەنی بۆ دەمێنێ. لە خەیاڵیدا منداڵە چکۆلەکەی دەگرتە باوەش، بۆنی پێیەوە دەکرد، هەڵیدەپەڕاند. بڤە بڤەی بۆ دەکرد. هەموو ئەو شتانە کە نەیتوانیبوو بۆ کوڕەزاکانی بیکا و بە هۆی دوورییەوە لێی بێوەری ببوو، بۆ منداڵەکەی چیمەنی بە ئاوات دەخواست.

چیمەن بڕیاری دابوو هەتا کاتی زایین لەوێ دانیشێ. "خوا بکا هەرتا ئەو وەختە حەمە پەیای نەوێ. لەودوا کۆرپەکەم هەڵئەگرم و ئەڕۆم. ناو و نیشان خوەم ئەگۆڕم. گەرەکم نییە بە رۆڵەکەم بیژن هەتیمە زۆڵەزا" دەرزییەکە چوو بە دەستیدا. قامکی لە زاری نا و خوێنەکەی مژی. جلی بۆ منداڵەکەی دەدووری. لاق و دەستە خەپەلانەکەی دەگرت و لەبەری دەکرد. "کەم بگیرە قەرەچناخ، با لیباسەکەو بکەمە بەرت بێ حەیا" زەردەخەنەیەک لێوەکانی لێک دەکردەوە. ئامە لە پشت تەونەکەی دانیشتبوو و باسی یەکەم زایینی خۆی دەکرد کە فایق لە دەرکەیدا و هاتە ژوورەوە.

- کوا خۆ چایەکەت ساز نییە ئامە؟
- ها لە ژێر قورسییەکا، بۆ خوەت تێکە!

فایق چای تێکرد و دەسی بە گیرفانیدا کرد و کاغەزێکی وەک دۆعا پێچراوەی دەرێنا و دەستی بۆ چیمەن درێژ کردەوە:

- وابزانم ئەم نامە بۆ تۆە خوشکم. لە رێکخراوەو هەناردگیانە.

ئامە تەونەکەی بەردا و لە تەختە تەونەکە هاتە خوارەوە. چیمەن دڵی داخورپا. حەمە بە فارسی نووسیبووی. " ئەوە لە میراوێ چاوەڕوانتم، هەرچۆنێک بووە خۆت بگەینە ئێرە. بۆ دەرەوەی وڵات دەچین". ئاو زاییە چاوی چیمەن: " فرە دێرە نییە حەمە؟ ئەگەر بە سکپڕی بموینی ئەیژی چە؟ ناو سیامەک ئەم نامەیە بنووسیای؟.

- چەوگە رۆڵە؟ دەی بێژە بزانم خۆ دڵم تۆقی.
- حەمە نووسیگیە لە مەرز ماتڵمە.
- غەڵەتی کرد. بۆ کوێ ئەچی. دابزانە مناڵەکەت ناکوژی. ئەو ئیتر هەر تەنیا هین تۆ نییە... پیاگە با ئەو بێت. بنووسە، بنووسە بە تەنیا نایم.
- هەستا باوەشی بە چیمەندا کرد و فرمیسکەکانی بە لۆی سەرپۆشەکەی سڕییەوە. فایق هەستا و دەرکەی کردەوە:
- ئەگەر کارێکتان بوو، پەیکەکە سۆزی ئەچێتەو.

*

ناخۆشترین شت بۆ سیامەک ئەوە بوو کە لەناو بازاڕدا بگەڕێ و پارە لە گیرفانیدا نەبێ. لە بەیانییەوە کە گەیشتبووە میراوێ بەناو تاقە راستەدووکانی ئەو شارۆچکەدا سەروخواری کردبوو بەڵکوو ئاشنایەک بدۆزێتەوە و کەسی تووش نەببوو. لای نێوەڕۆ رووی کردە پۆلێک پێشمەرگە کە لە پێش کەپری کەبابچییەک راوەستابوون. بە جامەدانێ بەستنەوەکەیاندا زانی کە پێشمەرگەی حیزب نین. چەند کەسێکیانی ناسییەوە سنەیی بوون. "شەمسە"ی لە منداڵییەوە دەناسی، بەڵام نەیپەرژا بە رووخۆشی روویان تێبکا. نێوان ناخۆشی هێزە سیاسییەکان ببوو بە کۆسپێک بۆ پیشاندانی هاوشارییەتی و دۆستایەتی و خزمایەتی. دەتبینم و ناتبینم گەیشتە لایان. شەمسە بە رووخۆشی و پێکەنینەوە چاک و خۆشی لەگەڵ کرد.

- ئەری کاکە ئێوە ئەم ناوچە ئەناسن. من ژنەفتگمە هەرکەس نان بخوا و پوڵی نەوێ، دوو شەقی تەڕی پیا ئان و وێڵێەکەن. داخۆ لێرا چەی پێ ئەکەن؟
- لێرا هەر چۆنێ بێ پیاگێک پەیا ئەوێ مەیمانی کا. نەیچبوو، گوللەی گەرم هەس.
- کاک شەمسە وابزانم تۆ هەمیشە پیاگیەکەت تەک خوەتا ئەگەڕنی.

بەم گاڵتە و گەپە خۆی لە شەمسە میوان کرد و چوونە ناو کەبابخانەکە.

بیرەوەری گێڕانەوە و شۆخی و ئەختەلات تەواو نەببوو، کەبابچی کەباب لەدەست لە پشت دوکانەکەوە هاتە ژوورێ. سیامەک دڵەڕەپەی گرت. شەرم دایگرت، ئارەقەی خەجاڵەت لەسەر و چاوی نیشت. نەشیزانی بۆ. بە دەست خۆی نەبوو. زمانی تورە توری پێکەوت، بەڵام کە رووی گەشی حەمەی دیت هەناسەیەکی پێدا هاتوە و پەنای بە شۆخی کردن برد.

- ئەی... نەمزانیبوو حیزب مەئموریەت کەواوچیگەریشی هەس.
- نا هەتیم ئەمە دەسخوەشانەی مەئموریەتە... بەخەیر بی، لە کوێیەو بۆ کوێ؟

ئەم پرسیارە ئاساییە سیامەکی گێژ کرد. نەیتوانی هیچ بڵێ، نەیتوانی بڵێ لە ونبووەکەم دەگەڕم. لە ژنەکەی تۆ دەگەڕم. زمانیشی نەگەڕا درۆ بکا. بۆی نەهات.

- نەکا بۆ مەئموریەت مەخفی هاتگی. دەی نانەکەو بخوە لەودوا قسەمان فرەس.
- مەئموریەت چە هەتیم... لە دەرمانگایک ئەگەڕم لاقم خوەشەو کەم.

گەرچی برسی بوو، بەڵام نانی پێ نەدەخورا. پاروەکان بە گەرویدا نەدەچوونە خوارەوە. زاری ئیشک ببوو. پەیتا پەیتا دۆی بەسەردا دەکرد. شەمسە تێگەیشت:

- ئەرێ تەک حەما وردە حەساوتان هەس؟ بۆ ئاوا گێج بووی؟ ئەتوانی حەساو لەسەر من کەی سیا سەرشێت.
- نا بە گیان تۆ. ئاخر وتیان لە ناوەندی مەئموریەتیان پێداگە، ئیسە ئەوینم دانیشتگە، سەیرە.
- نەتزانیگە؟ بە حوکم خوەی زیندانیەکانی فت کردگە. مودەتێک لە زیندانا بوو. ئەرێ ژنەفتم دەسکەوتی مارە کردگە بۆ خوەی. چەی پێهات؟
- ئا... ئەی چۆن. وابزانم مناڵێکیشی لێ هەس.

نەیزانی بۆ ئەو قسە بە سەر زاریدا هات. بۆ گوتی؟ چ هەستێکی چەپەڵی دەرون بوو ئەو قسەیەی پێکرد. سەری داخست، دڵی پڕ ببوو. لە خۆی بێزار ببوو. نەیتوانی پارەوەکەی بجوێ، لە زاری دەرێنا و فڕێدا. هەستی بە پەستی کرد. حەمە چای هێنا. شەمسە ویستی پارە بدا. حەمە گوتی:

- کاک سیامەک میوانی خۆمە.

سیامەک سەری هەڵێنا، بەڵام نەیتوانی تەواشای ناوچاوی حەمە بکا. شەمسە گوتی:

- کا حەمە ژنەفتم مناڵیچت بووگە، موارەکە، ئەشێ گویژەوانەمان بەی پێ.

حەمە خاو بووەوە. چاوێکی لە سیامەک کرد و چاوێک لە شەمسە.

- کێ... من؟... ئەوە ئیسە لە ئێوەی ئەژنەوم.

دانیشت، جگەرەیەکی تێکرد و مات بوو. پێشمەرگەکان ڕۆیشتن. سیامەک دەیەویست لەگەڵیان بڕوا، بەڵام هێزی هەستانی نەبوو. ئەو دەیزانی حەمە لەگەڵ چیمەن نەنووستووە. حەمە نەیدەویست کەس بزانێ. سیامەک نەیدەزانی چ بە مێشکی حەمەدا دێ. حەمە بێدەنگ هاتووچووی دەکرد. ئاخری دەرکەی کەپرەکەی پێوەدا و هەر کەس هات گوتی کەباب نەماوە.

- دا بێژە بزانم چەوگە؟ شەپۆل و ئەوان لەیرا بوون هیچێکیان پێم نەوت. وتیان نەخوەشبووگە و لە باینچۆا بەجێیان هێشتگە.
- وەڵا خۆ منیش نازانم، لە زووەو نەمدیگە. من لە ناوچەی کامیاران بووم وەختێ گەڕیامەو ئەو چوو بوو.
- ئەی تۆ چۆن زانیت مناڵی بووگە؟
- وەڵا نازانم لە کێم ژنەفت، شایەت ئیشتباش بکەم.
- دەسم بشکێ، خوەم بە خوەمم کرد. ئای حاجی باوەحیز.

سیامەک لەوە زیاتر سەقامی نەگرت. ترسا حەمە بە ئاگری دەروونی بزانێ. دەترسا تاقەت نەگرێ بژنەوێ حەمە لاتاو بە چیمەندا دەدا. یا خۆ شکی لێی بکا. هەستا.

- کا حەمە چکێ کارم هەس لەودوا تێمەو سەر ئام.
- بەر لە چوونەوە بتوینم.
- بان چاو، بێ خەوەر ناچم.

هەتا ئێوارە سیامەک گێژ و وڕ بە دەور خۆیدا سووڕایەوە. بە ڕێگا چۆڵەکاندا، بە ناو باخە سەرد و سڕەکاندا خولایەوە. چووە سەر چۆمی "کەلوێ" و ماوەیەکی زۆر چاوی لە سەهۆڵاوی چۆمەکە بڕی. هیچ ڕێگایەکی بۆ کردنەوەی ئەو گرێیە کوێرە نەدۆزییەوە. هەتا ئێستا ئەوەندە هەستی بە قووڵی و چەتوونی ئەم زامە نەکردبوو. ئەڤینی لاوەتی ڕێگای نەدابوو بیری هەڵدێرەکانی دوایی بکاتەوە... بە خۆی دەگوت "یانێ من بووگمە باوک. منالم هەس... ئەویش لەو کەسە خوەشم گەرەکە. ئێمە هیچ بەتون، ئەی چارەی ئەو منالە چەس؟" بیری هەتا کوشتنی حەمە ڕۆیشت، هەتا کوشتنی خۆی، هەتا کوشتنی هەر سێکیان. "خوێن هیچ چتێک ناشۆرێتەو سیامەک" شەو نەگەڕاوە میراوێ. سواری لۆتکە بوو لە چۆم پەڕییەوە و لە "گۆراناوێ" چووە ماڵێک. هەتا بەیانی لەگەڵ خەیاڵی چەپەڵ شەڕی کرد. لە هەموو خراپتر فکری چوونەوە شار بوو. بەیانی هاتەوە میراوێ و دەمانچەکەی فرۆشت. دوکان بە دوکان چاوی لە سەرپۆشی ژنانە دەکرد. یەکێک لە دواوە دەستی لەسەر شانی دانا. ئاوری داوە، داچڵەکا. حەمە بوو بە پێکەنینێکی تاڵەوە گوتی:

- دوێشەو ماتڵت بووم. بێرەو با بچین بۆ دوکان کارمەس پێت.

سیامەک بێدەنگ بە دوای کەوت. دڵی بڕوای نەدەدا. هەنگاوەکانی تێک دەهاڵان. هەستی دەکرد بۆ پای سێدارەی دەبەن. هەستی دەکرد حەمە گومانی لێکردووە. "یانی تۆ ئەونە بێ غیرەت بووی سیامەک. ئاوا خوەشەویستی ئەکەی؟ کوا سەرشێتییەکەت؟" بیری چاوەکانی چیمەن ئەم گلەییانەی بە مێشکیدا هێنا و هێزی دایە ئەژنوێ. بزەیەک هاتە سەر لێوی.

- کا حەمە نای بڕوینەو؟
- ئەی دوکانەکەم چە پێ بکەم. ماتڵم پوڵیک بخەمە دواوە، پاسپۆرتم دروس کردگە. ئەچم.
- ئەی چیمەن؟
- هەناردم بە شۆنیا، نەهات. وا بزانم دڵخوەشیکتری پەیا کردگە. کاک شەریف ئەم هەرگەی بۆم گرتەو. من ناو خوەم لە سەری لائەوەم، ئیتر بە قەور باوکیەو.
- ئاخر چۆن وا ئەوێ.

- ئەویٚ، ئەویٚ. بیٚرەو تۆ پیاکخاسی بکە.

سیامەک سوور هەڵگەڕا. بە بیانووی جگەرە تێکردنەوە خۆی خلافاند.

من؟

- ئەرێ. دوو خەت بۆ کاک شەریف بنووسە کە من چیمەنم تەلاق دا. تویشم کردگە شایەت. کاغەزە شەرعیەکەی لە مەلا بسێنەوە و بیە بە چیمەن. ئەها شایەت گیان: هەر سێ تەلاقم کەفتوێ چیمەنم پێ حەرام بێ. گویچکەت پێ بوو یا نە؟ ئەمەیچە نامەکە. خەرج ڕێگاکەیچت لە پای من. ئەم مەینەتەم لە کۆڵ بکەرەو.

سیامەک لە دڵەوە شاگەشکە ببوو. ئەمە مزگانییەکی گەورە بوو. بەڵام بە رواڵەت خۆی لێ گێل دەکرد. "کورە نەکا ئیمتحانم کا".

- خوەت کەر مەکە حەمە. چیمەن ژن خاسێکە. زیاتر فکری لێ بکەرەو.
- تۆ بە من ئەیژی؟ هێشتا شووی بە عەلی نەفتی نەکردوو، من ئەمناسی... زینگییە هەر دەورەیک بە جۆرێک ئەچەرخێ. من تەسمیم خوەمم گرتگە. لەم خاکا جێگا بۆ من نەماگە.
- خوەت ئەزانی. وەلێ خاس ناکەی. من ئیمرۆ ئەچم بۆ دەرمانگا و لەینەو ئەچمەو، نامەکیچ ئەوەم.

سیامەک نەچووە نەخۆشخانە. مزگانی رزگاری چیمەنی لە بەخەڵی نا و یەکسەر بەرەو باینچۆ. "ئەگەر بەخت یار بێ بۆ نەورۆز ئەگەیمە ئەینە. ئەمە نەورۆزانەی خاسێکە."

*

بەفر بەرەو نساری کەژەکان پاشەکشەی کردبوو. کانیاوە سارد و پڕ ئاوەکانی ساراڵ پڕ ببوو لە کوزەڵە و چووزەپونگە. زەوی خەڵاتی سەوزی لەبەر دەکرد و ئاو دەستی گیاکانی دەگرت هەتا خۆیان لەژێر خاک رزگار کەن و بە گوڵە رەنگامەکانیان دنیا برازێننەوە. خەڵک ئەو زستانەشیان گوزەراندبوو و خۆیان بۆ نەورۆز ئامادە دەکرد. ئەوەی کە دەستی دەگەیشتە زاری جلی بە دروون دەدا و برنج و رۆنی دەکڕی. رەشایی و نەداریش چەپۆکەسەرێیان بوو. ئەمانە ساڵانی پێشتر پووش و گەونیان کۆ دەکردەوە و دەیانبردە شار. بە کۆڵیانەوە دەگرت و بە کۆڵاناندا دەیانگێڕا و بانگیان دەکرد "پووش بۆ ئاگر شەو نەورۆز،... ئەو کوڵە گەونە. پووش بۆ گڕگڕان، پووش" ئێستا نەورۆز گرتن و گڕگڕانیش وەکوو شایی، وەکوو پێکەنین قەدەغە کرابوو.

ئامە کراسێکی تازەی بۆ چیمەن بە دروون دابوو.

- هەرتا تۆ ئەزای منیش تەونەکەم ئەوڕم و هەرکاممان جفتێ کەوشیش ئەسێنین.

چیمەن جارێکی دیکە لە جێدا کەوتبوو و لە سەیرانی بەرە نەورۆز بێوەری ببوو. ئاسیە مامان گوتبووی "منالّەکە تەکی داگەسە خوارەو، درگای منالّدانی کریاگەسەو، ئەگەر فرە بێت و بچێ زوو ئەزای".

- جا چەوگە، یۆنس منیش حەفت مانگە هاتە دنیا.
- ئاخر هین ئەوەسە ئەونە خنێلّە بالّاس.
- چۆن دلّو تێ. جوانخاس وا کێ هەسی؟

سێ شەو مابوو بە نەورۆز. ڕەحمەت کادری ناوچە گەیشتووە باینچۆ. لەگەلّ فایق سەرپەلی مەقەردا لە پێش مزگەوت ڕاوەستابوون و باسی هەوالّی تازەیان دەکرد. پێشمەرگەکان بەناو دێدا ڕاوێچکەیان دەکرد. ڕەحمەت لەناو پێشمەرگەکاندا خەلیلی ناسییەوە.

- ئای لەو بەزمە. ئەوە چۆن لێرا پەیای بووگە. ئەرێ ئەوە لەیرا چاکا؟
- چەن ڕۆژە هاتگە. هەر نەیشمان زانیگە لە بەرا پێشمەرگە بووگە. خوەیشی هیچی نەوت.

فایق خەلیلی بانگ کرد:

- دا بێ، ئەوە کا ڕەحمەت کاریا پێت.
- بەخەیر بیتەو کا خەلیل. چۆن بووگە نەچووگیتەسەو ڕێکخراو؟

خەلیل سەری داخستبوو و مینجە مینجی دەکرد:

- وەلّا بەفرەکە فرە بوو، نەمتوانی بچمەو.
- کورە ئێمە وەمانزانی ئیعدام کریاگی.

خەلیل ماوەیەک بێدەنگ بوو. چیلکەیەکی بە بەر ددانی دابوو و دەیجوی. چاوی هەلّبڕی و بە تەشەرەوە گوتی:

- مەترسە من شانس وام نییە.
- دەی خاسە خوەت حازر کە سۆزی بە یەکەو ئەپەڕینەو ئەو بەر. شایەت کاک شەریف کاری پێت بێ.

بۆ نانی ئێوارە هەموو پێشمەرگەکان لە دەور سفرەی مەقەڕ کۆ ببوونەوە. بە بیانووی هاتنی رەحمەتەوە فرۆجاویان لێنا بوو.

- ئەریَ ئەوە خەلیل ها لە کوێنا؟
- وەڵا تاوێکە دیار نییە.
- نەچووگە ماڵ کەسێک؟
- دوای نیمەڕۆ هات تفەنگەکەی دانیا و چوو. وەمزانی ئەچێتە سەر حەوز.
- پەیای ئەوێ، دەی تێگوشن با چێشتەکە سەردەو نەوێ.

بۆ لێڵەی بەیانی، ئەودەم کە لێوارەی سەر تەپک و کەژەکان لە ئاسمانی رەش جوێ دەبنەوە، "کا دەورێش" مجێوری مزگەوتی باینچۆ خەواڵوو چووە سەر حەوز، دەوستنوێژی گرت و گەڕایەوە بچێ بڵیندگوی مزگەوت هەڵکا و بانگی بەیانی بدا. لە مەیدانی پێش مزگەوتەوە تواشای ئاسۆی کرد و لە دڵی خۆیدا گوتی: وابزانم کەفتگمە دێر. ئیمڕۆ بە خەوە مەرگا چووبووم؟" هەستی بە هاتووچوویەک لەسەر تەپکەکەی ئەوبەر رێگا و پشت مەقەڕ کرد. پێش ئەوە بچێتە ناو مزگەوت، کۆمەکۆم لە پلێکانە تەنگەکانەوە خۆی کێشایە سەربانی مزگەوت و لە پاڵ کۆماجەکەدا راوەستا. چاوی پرواند و گوێی شل کرد. شنەبای بەرەبەیان ورتە ورتێکی هێنایە گوێی. تارماییەکان دەهاتن و دەچوون. خەیاڵێکی ناخۆشی بە مێشکدا هات. بە پەلە هاتە خوارەوە و چووە بەر مەقەڕ. نگابانەکە لە دوورەوە ناسییەوە دەنگی نەدا. کا دەوریش بە سرتە گوتی:

- ئەریَ ئەوە کوڕەکان ئێوەن لەسەر ئەو تەپە و تێن و ئەچن؟

نگابانەکە بەپەلە فایقی بە خەبەر هێنا.

- هەڵسە کاکە وادیارە مەیمانمان بۆ هاتگە.

پێشمەرگەکان هەموو بەخەبەر هاتن و فیشەکدانیان لە خۆ بەست و هاتنە دەرەوە. فایق باوەڕی نەدەکرد دوژمن هاتبێتە سەریان. هەتا دەگەیشتنە ئەوێ دەبوا بە سەر دوو مەقەڕی دیکەدا تێپەڕیبان.

- دووان دووان بچن لە دەور ئاوایا سەنگەر بگرن. نەجمە، عەبە، ئێوە بچن بەرەو ئەو تەپە. شایەت پێشمەرگە بن. بە پارێزەو بچن برا. کا دەورێش بچۆ بانگ بە با مەردم خەوەرەو بن. دەی باوکم دەی.

خۆی چووە ناو مەقەڕ فیشەک و نارنجۆکە زیادییەکان بەسەر کاتەوە و ئارپی‌جی‌یەکەی بێنێ. هێشتا دەراغەکانی خۆی بە تەواوی پڕ نەکردبوو، تەقە بەرز بووەوە. کا دەروێش بانگەکەی بە نیوەچڵی بڕی.

چیمەن زریکاندی. لە دوێنەشەوەوە ئامە و ئاسیە مامان بە دیارییەوە دانیشتبوون. ژان تاوێک دەیگرت و تاوێک بەریدەدا.

- ئەیەڕۆ هاوار بە ماڵم ئەو تەقە تەقە چەس؟

چیمەن دەستی بە ژێر زکیەوە گەتبوو و بە پاڵە خشێ خۆی گەیاندە پشت پەنجەرەکە. ئاگری تفەنگەکانی سەر تەپکەکەی لێی دیار بوو.

- وابزانم دەور دێیان داگە ئامە.
- بێرە ئەملاو رۆڵە، نەکا گولەی وێڵ با لێت.
- ئەشێ بزانین پێشمەرگە هان لە کوێنا. ئەگەر جاش و پاسدار بێنە ناو دێ. هەر لێرا تیربارانم ئەکەن.
- گو ئەخوەن. قسەی وا مەکە رۆڵە. ئەی ئیشاڵا گشتمان ناکوژن.

ئامە ورەی دەدا بە چیمەن، بەڵام بۆخۆشی دەترسا. لە گیانی کچەکەی و کچەزاکەی دەترسا.

- بەم حاڵە بچم بۆ کوێنە ئەی هاوار؟

سەرپۆشەکەی لەسەر کرد و بە پەنا دیوارەکاندا بە هەڵەوداوان خۆی گەیاندە مەقەڕ. کەسی لێنەبوو. لە پێش مزگەوت کا دەورێشی دیت کە لەگەڵ چەند پیاو راوەستابوو. "سەی حەمەمرا" رووی کردە ئامە:

- بەشۆن کێیا ئەگەڕی ئامە سەیزادە؟
- لە پێشمەرگەکان، ئاخر ئەشێ بزانم ئەو کەنیشکە بەسەزوانە چە پێبکەم؟
- تۆ بچۆرەو ماڵەو من ئەچم خەورێکت بۆ تێرم.

عەبە هەر لە یەکەم تەقەدا بریندار ببوو. نەجمە بە شوێن گۆڕین و ریزکردن، فرسەتی بۆ پێک هێنابوو کە خۆی بخاتە ناو دارەکانی پشت دێ.

- کاکە فیشەک فرە مەسرەف مەکەن. هەرتا تواو دیار نەون پێتانەو تەقە مەکەن.

فایق سێ پێشمەرگەی ناردە تەپکەی زیارەتان و باقیەکەیانی لەدەور دارەکان و لەسەر رێگای "کانی چەرمگ" دامەزراند.

- ئەگەر ئەوبەر دێیان گرتوێ، تەنیا رێگای چوونەدەرو ئەو ئاودرەس وا ئەچێ بۆ کوچکە رەش.
- کا فایق ئەشی ئەو تەپەیان لێ بسێنین ئەگینا شرمان ئەکەن.

- با هەوا رۆشنەو بێ، خاس بیانوینین.

هەوا روون بووەوە. جار جار لە تەپکەی گۆرینەوە تەقە دەکرا بەڵام پێشمەرگە وەڵامی نەدەداوە.

ئامە وەکوو شێتی لێهاتبوو. مەودای نێوان ژانە نۆبەییەکانی چیمەن کورتتر دەبووەوە. ئامە بەسەر ئاسیە ماماندا دەیقیژاند:

- کارێک بکە ئاسیە بۆ خاتر خوا!

دەچووە دەرەوە، دەچووە حەوش و دەگەڕایەوە. لە تەونەکەش دەترسا. "ئەگەر گولەیەکی لێ بکەفێ یا ئاگر بگرێ هەرگ کوێنە بکەمە سەر خوەما. مال مەردمە... سەی حەمەمرایش نەهات... چە بکەم ئەی هاوار.

هێندەی پێنەچوو سەی حەمە مرا هات.

- هەڵسە سەیزادە. هەرتا نەهاتگنە ناو دێ، ئەو کەنیشکە بەناو دارەکانا بگەنینە کانی چەرمگ. چەم و دۆڵەکە هێشتا ها بەدەس پێشمەرگەو.
- ئاخر چۆن بیوەم. دوو هەنگاو ناتوانێ بەرزەو کا. هاکا زای. تۆ بێژی دەرەقەت پێشمەرگە بێن.
- هەر پێشمەرگەیک سەد کەسی لێئەکەفێ بێ قەزا بی. خۆ دانە و دووان نین.
- ئەی چە بکەم؟ تەکلیف چەس سەی حەمە گیان؟
- هەڵسە با بیوەینە سەرتەنوورەکەی ئێمە. ئەینە ئەمنترە. "کوبرایش" کۆمەکتان ئەکا.

هاڕە و بۆڕەی ماشینی ئەرتەشی گەیشتە گوێ. کاتی بیرکردنەوە و ئەمەوێ و نامەوێ نەمابوو. ئامە بە دەم کۆکردنەوە و چوونەدەرەوەدا ئایەتەلکورسسیەکی بە تەونەکەیدا خوێند و یەکیشی بە ماڵکەیدا فوو کرد و ژێربالّی چیمەنیان گرت و پسکای پسک خۆیان گەیاندە ئاودڕەکەی ناو دێ و کۆمەکۆم خۆیان لە ماڵی حەمەمرا کرد.

خۆر بە چنگەریکێ لە پست کەژی "یۆسۆ ئەسحاو"ەوە خۆی هەڵدەکێشا کە تەقە گەرم بوو. بەرزاییەکان کەوتبووە دەست ئەرتەش. یەکەم قومپارە دیوەخانی سەی جەمیلی هەڵتەکاند.

چیمەن تاوێک دەیزریکاند و تاوێک لێوی دەکرۆشت و چنگی لە باڵی ئامە و کوبرا دەدا. تەشتێکیان لە ژێری دانابوو و پشتیان دەماڵی.

- زۆرکە رۆڵە، هاوار مەکە. پیش بکە.
- بمرم رۆڵە، یەکەم منالّ ئێشی فرەس. دا تیانەیک ئاو گەرم کە کوبرا!

ئامە هەوڵی دەدا هەوڵ نەبێ. ئاسیە مامان زکی چیمەنی دادەماڵی و لەژێر لێوەوە دوعای دەکرد.

پێشمەرگە لە کانی چەرمگەوە هاتبوونە یارمەتی. ئاگری شەڕ لە دوو لاوە بڵێسەی ئەستاندبوو. جاشەکان هەوڵیان ئەوە بوو دزە بکەنە ناو دێ و لە پشتەوە لە پێشمەرگە بدەن.

- کا فایق ئەوە خەلیل نییە؟ دابزانە ئەوە؟
- ئەری ئەوە حیز باوک. ئەیژم بەڵەویان تەکا بووگە.
- کورە نەموت ئەو هەتیمە لاژگە.
- شەرمت لەو نانە نەکرد لەتەک ئێما خواردت، زۆڵە کورد. وەڵاهی سەد گیانی بێ نایڵم یەکێکی دەرکا.

فایق بە ڕقەوە هەستا کە خۆی بگەینێتە خەلیل، گوللەیەک باڵی پێکا و بە زەویدا داوە. خەلیل ئەو جارەش بەر نەهات و خۆی ون کردەوە. شریخەی ئار،پی،جی و گرمەی تۆپ و قومپارە شیشەی پەنجەرەکانی بەردەداوە و ماڵە قوڕینەکانی دەلەراندەوە. ئاوایی لە تۆزدا ون ببوو.

چیمەن بەدەم هەر گرمەیەکەوە جارێک دادەچڵەکی و منداڵەکە زیاتر زۆری دێنا.

- زوو بە ئاسیە گیان، کارێک بکە تێنە سەرمان. حەزرەت غەوس لە هەنگڵیان با.
- دایکم مناڵەکە بە شانەو هاتگە ئەشی راسی کەمەو.
- ئاسیە گیان بە قوربان دەس و پەنجەت بم. هۆشۆ بە کەنیشکەکەمەو بێ عەیبدار نەوێ.

ئامە ملی دەکێشا لە درزی دەرکەوە تەواشای دەرەوەی دەکرد. سەڵواتی دەدا. قوڵوەڵای دەخوێند. گوێی بۆ دەنگەکان شل دەکرد.

هەر کەسە بە لایەکدا هەڵدەهات. هەر یەکە بوارێکی دەدیتەوە و خۆی پێدا دەکرد. لەملا و لەولا کوژراو و بریندار کەوتبوون. چەند ژنی منداڵ لەباوەش پەنایان بە گڵکۆی مەرقەد و بن کێلەکانی زیارەتان بردبوو. هێندێک لە گەوڕ و کادێندا خۆیان دەشاردەوە. سێ چوار ماڵ ئاگری تیبەربووبوو. زریکە و شیوەنی ژن و منداڵ و گەورە و بچووک تێکەڵی تەقە و گرمەی شەڕ - دەنگ ناسیاوی دهۆڵی ئیسلام-گوێ فەڵەکی کەڕ دەکرد. مەڕ و ماڵات بەناو دەشت و مەزرادا وێڵ ببوون و سەر لێشێواو و هەوسار پچڕاو بە هەر تەقەیەک دەچڵەکانەوە و هەڵدەهاتن و دەبوونە نیشانەی گوللەی وێڵ.

تەقەمەنی پێشمەرگە لە تەواو بووندا بوو. بە قوونە شەڕ بەرەو کوچکە رەش پاشەکشەیان دەکرد و دێ کۆڵان بە کۆڵان دەکەوتە دەست هێرشبەران. لەسەر بانان دادەمەزران و هەر شتێک بجووڵایەوە ریزیان لێ دەکرد. پاسدارێک لە کوچەی تەنشت مزگەوتەوە گوللە ئار،پی،جییەکی لەناو مەقەڕ کرد. بە

گرمەی ئار، پی،جی و شریخەی تەقینەوەی گوللەکەی پەنجەرەکانی ماڵی حەمەمرا کە نزیک ئەوێ بوو خرمەی کرد و شیشەکان دارژانە خوارەوە. چیمەن قیژاندی و "ژیان" کەوتە ناو تەشتەکەی ژێر چیمەن. لاق گرتن و لە پشت دانی نەدەویست، بۆ خۆی زریکاندی. چیمەن بوورایەوە. ئامە و کوبرا چاویان لە یەکتر کرد.

- چیمەن گیان شوکور کوڕە، چیمەن.

ئامە کە ئەو هەمووە بە ئاواتی کچ بوو خۆشی نەیزانی بۆ بە بە کوڕ بوونی منداڵەکە گەشایەوە.

تەقە لەناو دێ بڕابووەوە. چەکە قورسەکان کوچکە رەشیان کردبووە نیشانە و بست بە بست دەیانکوتا. بەڵام سەنگەری "سەی عەتا" هەروا قایم راوەستا بوو و پەنای بە پێشمەرگەکان دابوو. لە لای کانی چەرمگەوە، هەتا سیبەر لایەک لە باینچۆی داگرت، تەقە هەر بەردەام بوو. بۆ ماوەیەک بێدەنگییەکی قورس و چڵکن، باڵی بەسەر دێ و دەشت و دەردا کێشا. دوایە جاش و پاسدار ماڵەو ماڵ دەگەڕان و تەوێڵە و گەوڕەکانیان دەپشکنی. هەر کەس لەناو ماڵەکاندا بوو، دەیانهێنا دەرەوە. پیاوان بە شەق و ژنان بە شەپ دەیانبردنە مەیدانەکەی پێش مزگەوت و ساغ و بریندار ریزیان دەکردن. منداڵ دەگریان و دەنسکیانەوە و لە ترسان باوەشیان بە لاقی دایکیاندا دەکرد و سەروچاوی خۆیان لە لۆی کراسەکەی دایکیاندا دەشاردەوە. ئامە لێفە چکۆلەیەکی بە ژیانەوە پێچابوو و یەک ریز جنێوی دەدا. جاشەکان ئەو و کوبرا و ئاسیەمامانیان وەپیش خۆیان دابوو و دەیانهێنان. دوو کەس دەست و لاقی چیمەنیان گرتبوو و دەیانکردە کێش. چیمەن ئاخر کەس بوو کە هێنایان و لە ریزی خەڵکەکەدا دایاننا. هۆشی بە خۆیەوە نەبوو. هەموو شتێکی وەک خەون دەهاتە بەرچاو. تاونەتاو دەیناڵاند و داوای ئاوی دەکرد. ئامە خۆی گەیاندە سەرینی و شەدەیەکی بە سەر و چاویدا دا. کابرایەکی تێسمێڕیای ریش پان دەمانچەیەکی لە خۆی بەستبوو هاتە پێشەوە. بە فارسی دەستی کرد بە قسە کردن. هێندێک لە پیاوەکان فارسی‌یان دەزانی، بەڵام لە زاراوەی کابرا تێنەدەگەیشتن. تەنیا دەیانزانی باسی کەرەم و رەحمەت و بەرەکەتی ئیسلام دەکا و پەیتا پەیتا نێوی ئیمام دەبا. قسەکانی کە تەواو بوو خەڵک لە ترسان لە چەپڵەیان دا. کابرا تووڕە بوو. گوتی دەبێ سەڵوات بدەن. خەڵکەکەش سەڵواتیان دا.

لەو ماوەیەدا کە کابرا قسەی دەکرد، خەلیل پێش جاشەکان کەوتبوو و یەک یەک چاویان لە خەڵکەکە دەکرد بزانن کەس دەناسنەوە یا نە. لە ئاخرەوە گەیشتنە سەر چیمەن. خەلیل سەرپۆشەکەی لەسەر لادا. چیمەن بوو. ماوەیەک تێیڕاما. دوایە ئیشارەیەکی بە سەرۆک جاشەکان کرد. سەرۆکەکەش سرتەیەکی لەگەڵ پاسدارێک کرد. بە سێ کەسان چیمەنیان هەڵگرت و فڕێیاندایە ناو کامیۆنێکی ئەرتەشی کە چەند برینداری دیکەی خۆیانی تێدا بوو. ئامە قیژاندی:

- کەنیشکەکەم زەیسانە بۆ کوێ ئەوەن. ماڵخراوگەل. ئای هاوار.

ژیانی دا بە باوەش کوبراوە و چوو لە پێش کامیۆنەکە راکشا.

- ئەشێ بەسەر تەرمی منا برۆن.

کابرای فارس هات، دەستی گرت و بە فارسی هێندێ شتی گوت کە ئامە لێی حاڵی نەبوو. هەر هاواری دەکرد:

- نایەم. نەمیدەم، نایەم بیوەن. دوختەرەم، کچەکەم. کورە ئەی هاوار.

کابرا چاوێکی لە جاشێک کرد و ئەویش بە کوردی گوتی:

- ئەیژێ ئەیوەین دەرمانی ئەکەین و ئەینێریەو.
- لاچۆ لاچۆ، خوێڕیەی مەغز گولە. بچن ژنەکان خوەتان دەرمان کەن.

لەپیان گرت، فڕێیاندایە ئەو لاوە. خەڵک گرتیان نەکا ماشینەکە بەسەریدا بڕوا. سەی حەمەمرا و سێ پیاویشیان کەلەبچە لەدەست لەگەڵ تەرمی چەند پێشمەرگەدا سواری ماشینەکە کرد.

خۆرەئاوا، ئەوکاتەی تاوی ئێوارەی نەورۆز ئاخر پێکەنینەکەی دەرەوییەوە و دەچوو لە پشت چیاکان جێگا بۆ نووستن خۆش بکا. ماشینەکان بەرەو سنە بەرەوخوار بوونەوە.

لە لووتکەی چیا بەرزەکانی دەوری شار، لە بان ئاویەر گەورە و بووچک، لە لووتکەی کوچکەڕەش و لەسەر "ئارێز" و لە کێوە سوورەی "سوورەزە" ئاگریان کردبووەوە. خەڵک شار کە بۆ خۆیان لە ئاگر کردنەوەی سەربانان بێوەری ببوون، هاتبوونە سەربان و لە هەموو لایکەوە تەواشای گڕگڕانی سەرکێوەکانیان دەکرد و دەگەشانەوە. " پێشمەرگەکانن، بڕوانە چییان کردووە" منداڵ بە دیتنی ئاگری سەر کێوەکان غیرەتیان جمی و چوونە ناو کۆڵانان، ئاگریان کردەوە. پاسدارەکان وەکوو ئاگریان لەسەر پشتی ئەوان کردبێتەوە دەهاتن، دەیانکردە تەقە و ئاگرەکانیان دەکوژاندەوە و ڕەپێی منداڵانیان دەنا. ئاگری سەر شاخەکانیشیان لە پادگان و پێگەکانەوە بەر قومپارە دابوو. تەنیا توانیان ئاگرەکەی ئاویە بووچک لێک بڵاو کەنەوە. ئەوانی دیکە هەتا بەیانی سووتان.

خەلیل هەر ئەو شەوە بە رفان چوو مزگانی بۆ حاجی مەنسوور برد کە ئێستا هەر دوو لاقی گۆج ببوو و لەسەر کورسی چەخدار دادەنیشت.

چیمەنیان خستە یەکێک لەو ژوورە تاکە کەسییە تاریکانەی ناو باشگا کە دایکی سێ مانگ لەوێ ببوو. بێ دەم و زوان کەوتبوو و خوێنی لێدەچوو.

پاییزی ۹۲